

Rapport

(Visie op) sportaccommodatiebeleid

Gemeente Leusden

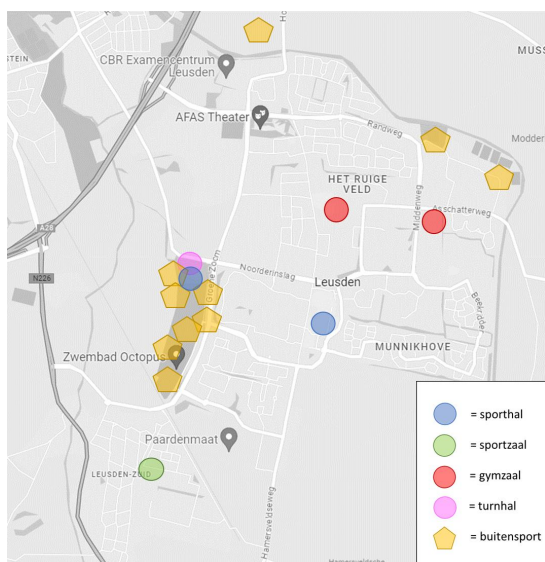
21 december 2023

Samenvatting

De afgelopen jaren heeft de gemeente Leusden geïnvesteerd in de sportvoorzieningen in de gemeente. Hoewel de maatschappelijke waarde van sport belangrijk is voor de gemeente zijn er ook aanzienlijke kosten mee gemoeid. Omdat de gemeente de komende jaren zal groeien door woningbouw, wenst de gemeente inzicht te krijgen in de vraag-aanbod verhouding van sportaccommodaties, trends en ontwikkelingen en een daarbij aansluitend toekomstperspectief voor de sportaccommodaties. Daartoe is ook een breder beleidskader geschetst op het gebied van sport en sportaccommodaties.

1. Inventarisatie sportaccommodaties (huidige situatie)

Allereerst is de bestaande situatie van de sportaccommodaties in de gemeente geïnventariseerd. De gemeente telt 7 binnensportaccommodaties, 11 buitensportaccommodaties en 1 zwembad (zie onderstaande figuur voor de kern Leusden; 1 buitensportaccommodatie en 1 binnensportaccommodatie zijn gesitueerd in de kern Achterveld). Commerciële voorzieningen zonder binding (in eigendom en/of financieel) met de gemeente en voorzieningen van particulieren vallen buiten de scope van dit onderzoek.

In de gemeente is ook zwembad De Octopus gesitueerd. Er vindt een apart onderzoek plaats naar de instandhouding hiervan. Daarom is het zwembad in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Op basis van de richtlijnen van onder andere NOC*NSF en de daaraan gelieerde sportbonden, uitgezette enquêtes onder gebruikers, accommodatiebezoek en gesprekken met de gemeente en bestudeerde documenten is de capaciteit aan sportaccommodaties in beeld gebracht en beoordeeld. In onderstaande paragrafen zijn de belangrijkste bevindingen puntsgewijs weergegeven.

Binnensportaccommodaties

- De gemeente kent 2 gymzalen, 2 sportzalen, 1 turnhal en 2 sporthallen verdeeld over 2 kernen. De spreiding van deze accommodaties is goed, waarbij de meeste accommodaties gesitueerd zijn in de grootste kern (Leusden).
- De sporthallen worden vooral in de wintermaanden intensief gebruikt voor trainingen en wedstrijden van sportverenigingen. Buiten de wintermaanden is het gebruik een stuk lager, mede omdat het bewegingsonderwijs grotendeels is gesitueerd in de gymzalen en sportzalen in de gemeente en omdat de korfbalvereniging en hockeyvereniging dan geen gebruik maken van de sporthallen. Gezien het verenigingsgebruik zijn twee sporthallen wel noodzakelijk in Leusden.
- Tijdens het winterseizoen (november – maart) ervaren meerdere verenigingen knelpunten inzake de capaciteit voor trainingen. Een deel van die vraag wordt ingevuld door de sportzalen in Leusden en Achterveld voor trainingen te gebruiken, maar daarmee kan niet de volledige druk op de avonden worden weggenomen.
- Er is ruim voldoende zaalcapaciteit om het bewegingsonderwijs te faciliteren. Het valt op dat de gymzalen en sportzalen ook veelvuldig gebruikt worden voor verenigingsgebruik.
- De meeste binnensportaccommodaties zijn relatief jong (< 10 jaar). Twee binnensportaccommodaties naderen het einde van hun levensduur: sporthal De Korf (bouwjaar 1985) en de sportzaal in Achterveld (bouwjaar 1983).

Buitensportaccommodaties

- De spreiding van de buitensporten over de kernen is goed. De kern Achterveld beschikt over een voetbalcomplex en een tenniscomplex. Logischerwijs zijn in Leusden de meeste buitensportvoorzieningen aanwezig.
- Bij voetbalvereniging Roda'46 is sprake van een ondercapaciteit van 1 kunstgrasveld, met name voor trainingen. Binnen de hele gemeente (Leusden en Achterveld) is sprake van een beperkte overcapaciteit van 1 voetbalveld.
- Bij korfbalvereniging Antilopen, handbalvereniging LHV en hockeyvereniging MHC Leusden is sprake van een evenwicht in vraag en aanbod.
- Gemeentebreed is er een overcapaciteit van 4 tennisbanen. Er is met name sprake van overcapaciteit bij LTV De Eemelaar in Achterveld (3 banen). Bij Lockhorst Tennis & Padel zijn tennisbanen omgebouwd tot padelbanen. Gezien de wachtlijst en de bespelingsnormen is er nog behoefte voor 2 tot 3 extra padelbanen. Er is op dit moment geen ruimte om extra padelbanen te realiseren. Ook bij commerciële aanbieders zijn padelbanen gerealiseerd.
- De functionaliteit en kwaliteit van de sportfaciliteiten zijn over het algemeen goed. Alleen het honk- en softbalveld van Red Caps voldoet niet aan de juiste afmetingen. Dit veld is te klein; met een hek kan het veld kunstmatig 'groter' gemaakt worden. Eén van de natuurgrasvelden van voetbalvereniging Roda'46 kent een minder goede kwaliteit, waardoor wedstrijden (na regenval) geregeld afgelast moeten worden.
- Veel verenigingen hebben hun clubaccommodaties verduurzaamd. Voor een aantal clubaccommodaties geldt dat (verdere) verduurzaming momenteel niet mogelijk is, vanwege verouderde accommodaties of omdat kosten niet terugverdiend kunnen worden door verenigingen.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat Leusden beschikt over een divers en kwalitatief goed aanbod aan sportaccommodaties, zowel binnensport als buitensport. Voor de meeste takken van sport zijn vraag en aanbod met elkaar in evenwicht. Alleen voor voetbal (Roda'46), honk- en softbal en padel zijn er knelpunten in het aanbod of in de functionaliteit van accommodaties. Daarnaast worden knelpunten in trainingscapaciteit in het winterseizoen ervaren door sportverenigingen.

2. Ontwikkelingen en ambities

De ontwikkelingen op het gebied van demografie, sport en sportaccommodaties zijn in beeld gebracht. Op basis van de ingevulde enquêtes door sportverenigingen zijn de toekomstige wensen en ambities van verenigingen geïnventariseerd.

De belangrijkste bevindingen hieruit zijn:

- Het aantal inwoners van Leusden stijgt de komende jaren met ongeveer 3.000 inwoners vanwege woningbouwontwikkelingen in Leusden (Tabaksteeg) en Achterveld. De opbouw van de bevolking blijft de komende jaren ongeveer gelijk. Door de groei van de gemeente zal de vraag naar sportaccommodaties de komende jaren stijgen. Een deel van groei kan met de bestaande capaciteit worden opgevangen (waarbij uitgegaan wordt dat de sportdeelname van nieuwe inwoners vergelijkbaar is met de huidige verdeling over verenigingen). Met name voor voetbal (Roda'46) zal er bij de groei van de gemeente wel een extra knelpunt ontstaan.
- Ongeveer de helft van de sportverenigingen verwacht stijgende ledenaantallen de komende jaren, mede als gevolg van de groei van de gemeente.
- Sporthal De Korf en de sportzaal in Achterveld naderen het einde van hun economische levensduur. Deze zullen op termijn vervangen (of grondig gerenoveerd) moeten worden.
- De laatste jaren zijn ongeorganiseerd sporten en/of sporten in de openbare ruimte in opkomst. Voorbeelden zijn padel en urban sports. Hier kunnen voorzieningen voor getroffen worden door gemeenten (ruimte of faciliteiten). De aard van de voorzieningen (met name in de openbare ruimte) is afhankelijk van de ambitie van de gemeente.

3. Vraagstukken en toekomstperspectief

Op basis van de geschetste ontwikkelingen wordt geconstateerd dat de kwantitatieve vraag naar sportaccommodaties in de toekomst enigszins zal stijgen. Die vraag kan gedeeltelijk binnen de bestaande capaciteit worden opgevangen en gedeeltelijk moeten aanpassingen gerealiseerd worden. Om het aanbod van de sportaccommodaties optimaal te laten aansluiten op zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve behoefte, zijn de belangrijkste vraagstukken voor de sport in Leusden voorzien van een voorkeursscenario.

Sportzaal Achterveld

Vanwege de levensduur van de sportzaal in Achterveld zal deze op korte termijn vervangen moeten worden. Er wordt voorgesteld opnieuw een sportzaal (28x22 meter) te realiseren. Op die manier kunnen alle huidige gebruikers ook in de nieuwe situatie gefaciliteerd worden en kan de sportzaal in de wintermaanden gebruikt worden als trainingslocatie voor sportverenigingen uit Leusden. Met de vervanging is een investering van ongeveer € 5.250.000, inclusief btw, gemeoid.

We adviseren de vervanging van de sportzaal integraal te bezien en te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een cluster te realiseren met basisscholen (die volgens het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs in 2030 vervangen moeten worden).

De Korf

Een tweede sporthal in Leusden blijft noodzakelijk voor het verenigingsgebruik. Als de sporthal vanwege de levensduur vervangen moet worden, adviseren we een reguliere sporthal te realiseren (48 x 28 x 7 meter of 44 x 32 x 7 meter), inclusief tribune, horeca en verenigingsruimte. Bij voorkeur wordt een nieuwe sporthal op of in de omgeving van de huidige locatie van De Korf gerealiseerd (mede met het oog op het bewegingsonderwijs). De investeringskosten worden geraamd op € 10.300.000, inclusief btw. Na besluitvorming zal een definitief programma van eisen opgesteld moeten worden, waarbij ook gekeken kan worden naar clusteringsmogelijkheden met andere maatschappelijke functies.

Los van de vervanging van De Korf zal in overleg tussen de verenigingen en de beheerder bekeken moeten worden welke oplossingsrichtingen er zijn (in combinatie met andere voorzieningen in Leusden) om met name de trainingscapaciteit in de wintermaanden optimaal te benutten.

Burgemeester Buiningpark

Om te voorzien in voldoende trainingscapaciteit voor Roda'46 zal één van de natuurgrasvelden vervangen moeten worden door een kunstgrasveld met verlichting. Daarnaast kan het honkbalveld van Red Caps kunstmatig vergroot worden met een hek en kan één van de buitenvelden van LHV omgebouwd worden tot (multifunctioneel) beach handbalveld. Met deze aanpassingen is ongeveer € 760.000, inclusief btw, gemeoid.

Optioneel: verbinding met het Banninkpark

Daarnaast wordt geconstateerd dat de sportinfrastructuur in Leusden verder versterkt kan worden en er meer ruimte voor sport en bewegen gerealiseerd kan worden als het Banninkpark verbonden wordt met het Burgemeester Buiningpark. Als de huidige gebruikers van het Banninkpark elders ondergebracht kunnen worden, ontstaan ontwikkelmogelijkheden voor bijvoorbeeld het zwembad. Daarmee ontstaat ruimte op het Burgemeester Buiningpark, waardoor sportaccommodaties eventueel uitgebreid kunnen worden (Red Caps, Lockhorst Tennis & Padel), extra parkeergelegenheid gerealiseerd kan worden en verouderde clubaccommodaties geclusterd kunnen worden en daarmee verduurzaamd. Ook kunnen dan extra voorzieningen voor sport in de openbare ruimte worden gerealiseerd.

Sport in de openbare ruimte

Op korte termijn wordt door de gemeente een enquête uitgezet op het gebied van toerisme en recreatie. Daar worden vragen over sport en bewegen in de openbare ruimte aan toegevoegd. Op basis van de resultaten van die enquête kan verder invulling gegeven worden aan mogelijke interventies in de openbare ruimte.

Op hoofdlijnen zijn de volgende interventies realistisch (mede gelet op de ervaringen bij andere gemeenten):

- Realiseren van brede stoepen, sportveldjes en speelplekken bij woningbouwlocaties.
- Wandel- fiets- en hardlooproutes in de omgeving.
- Realisatie van outdoor fitness voorzieningen (bijvoorbeeld op het Burgemeester Buining sportpark of Banninkpark).
- Uitbreiding van urban sports voorzieningen.

Inhoudsopgave

Samenvatting

1.	Inleiding	1			
1.1	Aanleiding en onderzoeksopdracht	1			
1.2	Onderzoeksmethoden	1			
1.3	Leeswijzer	2			
2.	Visie op sport en sportaccommodaties	4			
2.1	Inleiding	4			
2.2	Trends en ontwikkelingen	4			
2.3	Overzicht 'basis' sportinfrastructuur in Nederland	7			
2.4	Intrinsieke waarde van sport	9			
2.5	Maatschappelijke waarde	10			
2.6	Beheer, organisatie en uitvoering	12			
3.	Inventarisatie sportaccommodaties	14			
4.	Binnensportaccommodaties	17			
4.1	Capaciteit	17			
4.2	Spreiding	18			
4.3	Bezetting	18			
4.4	Functionaliteit en kwaliteit	20			
4.5	Beheer en exploitatie	22			
4.6	Bevindingen binnensportaccommodaties	22			
5.	Buitensportaccommodaties	25			
5.1	Capaciteit en spreiding	25			
5.2	Vraag en aanbod	26			
5.3	Functionaliteit en kwaliteit	28			
5.4	Bevindingen buitensport	30			
6.	Ontwikkelingen	32			
6.1	Demografische ontwikkelingen	32			
6.2	Lokale ontwikkelingen	34			
6.3	Ontwikkelingen verenigingen	35			
7.	Toekomstige vraag en aanbod	41			
7.1	Toekomstig sportgebruik vanuit demografische ontwikkelingen	41			
7.2	Leerlingprognoses	42			
7.3	Vervanging van accommodaties	45			
8.	Scenario's	47			
8.1	Inleiding	47			
8.2	Sportzaal Achterveld	48			
8.3	Sporthal De Korf	50			
8.4	Burgemeester Buiningpark	52			
8.5	Sport in de openbare ruimte	55			
8.6	Advies voor de uitwerking van een voorkeursscenario	56			
	Bijlage 1 Geraadpleegde documenten				60
	Bijlage 2 Respondenten				61
	Bijlage 3 Overzicht bezetting binnensport, per seizoen				62
	Bijlage 4 Overzicht buitensportaccommodaties				63
	Bijlage 5 Toekomstige behoefte bewegingsonderwijs				64

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en onderzoeksopdracht

De gemeente Leusden wil nieuw sport(accommodatie)beleid laten opstellen. Enerzijds is het huidige sportaccommodatiebeleid gedateerd. Het huidige beleid dateert van 2010. De multifunctionele centra Antares, Atria, Achterveld en de sporthal in het Burgemeester Buiningpark zijn (nog) niet meegenomen in dat beleid. Daarnaast zijn de samenleving en het sportlandschap veranderd, zowel wat betreft de fysieke staat van de gebouwen als wat betreft de maatschappelijke doelstellingen waarop accommodaties ingezet worden (wat is nodig en wat is gewenst). Ook landelijke en lokale ontwikkelingen (vergrijzing, bewegingsgedrag sinds Covid-19 en veranderd aanbod van verenigingen) die van invloed kunnen zijn op de vraag naar accommodaties zijn gewijzigd. Daarnaast heeft de gemeente behoefte aan een visie op sport (op hoofdlijnen), die van invloed is (samen met andere vormen van relevant beleid) op een integraal beleid voor het gemeentelijke (sport)vastgoed. Een toekomstbestendige vastgoedstrategie (cultuur, sport, maatschappelijke ontwikkeling) is van belang voor het ontwikkelen van nieuwe plannen voor accommodaties die vervangen moeten worden. Daarbij gaat het onder meer om De Korf, maar ook om (de herinrichting van) het Burgemeester Buiningpark / Jan Banninkpark. Het op te stellen (sport)accommodatiebeleid moet een basis vormen bij de te maken keuzes. Daarbij is inzicht nodig in het gebruik van en de behoefte aan sportaccommodaties, zowel kwalitatief als kwantitatief.

Vraagstelling

De gemeente Leusden heeft voor het onderzoek de volgende vraagstelling geformuleerd.

1. Stel een visie (op hoofdlijnen) op voor het sportbeleid in de gemeente Leusden (in het verlengde van de nota "Zin in zwemmen" en het beleidskader Sociaal Domein en in relatie tot de sportaccommodaties).
2. Formuleer een actuele en toekomstgerichte beleidsvisie op sportaccommodaties, op basis van kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten (behoefte, wensen, toegankelijkheid, normen, huidig en toekomstig gebruik), zowel voor de buitensport en voor georganiseerde en ongeorganiseerde sport.

- a. Inventarisatie van de huidige sportinfrastructuur, het huidige gebruik (inclusief de bezettingsgraden van de accommodaties) en een beoordeling van de kwaliteit van de accommodaties door de gebruikers.
- b. Een inventarisatie van de toekomstige vraag naar en het gebruik van de accommodaties: landelijke trends en ontwikkelingen (ontwikkelingen van takken van sport), lokale trends en ontwikkelingen (ook op aanpalende beleidsterreinen), innovaties, de ontwikkeling van ledenaantallen van verenigingen in Leusden, de demografische ontwikkelingen en de consequenties voor het toekomstige gebruik van accommodaties op het gebied van sport en bewegen. Ook het gebruik van de (binnen)sportaccommodaties voor bewegingsonderwijs wordt bij de inventarisatie van de vraag betrokken aan de hand van leerlingen-prognoses.
- c. Werk daarbij scenario's uit (minimaal, basis en plus) voor de invulling van de balans tussen vraag en aanbod van de sportaccommodaties voor sport en bewegen (oppervlaktes, kwaliteit van de accommodaties). De actuele vraagstukken, bijvoorbeeld de sportfuncties van De Korf en de sportfuncties van het Burgemeester Buiningpark, moeten daarin worden meegenomen.

1.2 Onderzoeksmethoden

Voor het onderzoek is allereerst gebruik gemaakt van verschillende documenten van de gemeente Leusden (beleidsstukken gemeente Leusden, leerlingenprognoses, gebruiksroosters van de sportaccommodaties, planontwikkeling). Daarnaast zijn verschillende landelijke rapporten gebruikt voor de duiding van trends en ontwikkelingen. Voor een volledig overzicht van de geraadpleegde documenten verwijzen we naar bijlage 1.

Verder zijn verschillende interviews gehouden met ambtenaren van de gemeente (onder meer sport, cultuur, onderwijs, vastgoed) en de wethouder sport, onder meer om de geraadpleegde documenten verder te kunnen duiden. Ook zijn interviews gehouden met verschillende sportverenigingen en met een vertegenwoordiging van het primair onderwijs in Leusden. Daarnaast zijn aanvullend gesprekken gevoerd met de projectleider van het onderzoek naar het zwembad en is een vertegenwoordiging van de gemeenteraad geïnformeerd over het onderzoek en geconsulteerd over kaders voor het onderzoek. In bijlage 2 staat een overzicht van de gesprekspartners in het kader van het onderzoek.

Tenslotte is een enquête uitgezet onder alle binnen- en buitensportverenigingen in Leusden die voor het accommodatiebeleid van belang zijn.

De inventarisaties en analyses zijn verwerkt in een visie (op hoofdlijnen) voor het sportbeleid en een analyse van vraag naar en aanbod van sportaccommodaties. Die analyse is uiteindelijk uitgewerkt in drie scenario's voor de komende 15 jaar.

1.3 Leeswijzer

De opbouw van de rapportage volgt in grote lijnen de structuur van de vraagstelling.

Deel 1: Visie (op hoofdlijnen) voor het sportbeleid en sportaccommodaties

In het eerste deel van de rapportage is een beknopte visie op sport en bewegen uitgewerkt. De visie is bedoeld als kader voor de later uit te werken scenario's voor de verschillende sportaccommodaties. In de visie zijn onder meer (ambities rond) de volgende aspecten uitgewerkt:

- Trends en ontwikkelingen;
- De basisinfrastructuur voor sportaccommodaties in gemeenten;
- De intrinsieke waarde en maatschappelijke waarde van sport;
- Multifunctioneel en optimaal gebruik versus spreiding van accommodaties;
- De organisatie van de sport en de rol van de gemeente bij de georganiseerde en ongeorganiseerde sport;
- Duurzaamheid van accommodaties.

Deel 2: Actuele en toekomstgerichte beleidsvisie op sportaccommodaties

In het tweede deel is het actuele en toekomstgerichte kader voor de binnen- en buitensportaccommodaties uitgewerkt, zowel voor de georganiseerde als de ongeorganiseerde sport. Daarbij wordt ingegaan op bezettingsnormen van accommodaties en de consequenties voor de accommodatiebehoefte (al dan niet met aanpassingen van accommodaties in relatie tot een veranderende vraag).

Dit deel kent de volgende opbouw:

- Inventarisatie huidige sportinfrastructuur: er wordt een overzicht gegeven van de binnen- en buitensportaccommodaties in de gemeente Leusden. Hierbij wordt ingegaan op de aanwezige capaciteit, de spreiding, het gebruik, de functionaliteit en de kwaliteit van de accommodaties en het eigendom, beheer en exploitatie van de accommodaties. De inventarisatie resulteert in een beschrijving van de belangrijkste knelpunten die er op accommodatieniveau spelen in de gemeente.
- Inventarisatie (toekomstige) vraag naar en gebruik van sportaccommodaties: in het tweede deel van de inventarisatie is de toekomstige vraag naar sportaccommodaties uitgewerkt. Dit gebeurt op basis van de landelijke trends en ontwikkelingen (ontwikkelingen van takken van sport), lokale trends en ontwikkelingen (ook op aanpalende beleidsterreinen), innovaties, de ontwikkeling van ledenaantallen van sportverenigingen in Leusden, de demografische ontwikkelingen en de consequenties hiervan voor het toekomstige gebruik van de sportaccommodaties. Ook het gebruik van de sportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs van de scholen wordt bij de inventarisatie van de toekomstige vraag betrokken aan de hand van leerlingenprognoses.
- Toekomstperspectief: in het slot van dit deel worden scenario's (minimaal, basis en plus) uitgewerkt voor het invullen van de balans tussen vraag naar en aanbod aan sportaccommodaties voor sport en bewegen. De actuele vraagstukken, bijvoorbeeld de sportfuncties van De Korf en het Burgemeester Buiningpark worden daarin meegenomen.

synarchis

2. Visie op sport en sportaccommodaties

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een kader geschetst: een visie op sport en sportaccommodaties. Allereerst wordt ingegaan op de trends en ontwikkelingen op het gebied van sport in Nederland. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van wat de basis sportinfrastructuur in Nederland is genoemd: wat voor soort voorzieningen zijn er gemiddeld in Nederlandse gemeenten en hoe wordt de sport in Nederland in de regel georganiseerd. Vervolgens wordt ingegaan op de intrinsieke waarde van sport, de maatschappelijke waarde van sport en de organisatie van de sport.

2.2 Trends en ontwikkelingen

De trends en ontwikkelingen worden beschreven op basis van bureau-informatie en bronnen als het Sociaal en Cultureel Planbureau, het Mulier Instituut en de Nederlandse Sportraad.

2.2.1 Sociaal

- Binnen de vrijetijdsbesteding, is de concurrentie voor sport en bewegen de laatste decennia steeds groter geworden. Vormen van vrijetijdsbesteding als bioscoopbezoek en speelparadijzen concurreren steeds vaker met sportbeoefening. Daarnaast concurreert reguliere sportbeoefening (onder meer bij verenigingen) onder jongeren steeds vaker met zaken als gamen, tablets en televisie¹.
- De ontgroening en vergrijzing van de Nederlandse samenleving (lees: minder kinderen en meer ouderen) vormt een bedreiging voor sportaanbieders die zich vooral concentreren op de jeugd, maar biedt tegelijkertijd kansen voor die organisaties die aantrekkelijke programma's en activiteiten kunnen aanbieden voor senioren. Senioren zijn niet alleen langer sportief actief, maar blijven ook tot op steeds hogere leeftijd vrijwilligerswerk doen. Dit draagt bij aan een gezondere veroudering².
- Als tegenhanger van de individualisering is de trend van nieuw collectivisme te zien. Kenmerk van het nieuw collectivisme is dat mensen weer meer op zoek gaan naar een

groep waarbij men zich thuis voelt en waartoe men wil behoren. Dit kan het gezin zijn, maar ook kleinere of grotere groepen gelijkgestemden, waaronder sportverenigingen.

- Door de grote deelname van met name kinderen aan sportactiviteiten in verenigingsverband speelt de georganiseerde sport een belangrijke rol bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden. In een samenleving die individualiseert wordt het steeds belangrijker dat kinderen en volwassenen via sport 'spelenderwijs' en aan de hand van normen en waarden (lees: spelregels) leren om samen te winnen en te verliezen, samen te werken, met verschillende mensen om te gaan. Een positieve sportcultuur is echter geen vanzelfsprekendheid en verruwing van omgangsvormen in de samenleving komt ook in de sport helaas steeds vaker voor³.
- De laatste jaren wordt enerzijds meer ingezet op sportstimulering en anderzijds op de verbinding tussen sport en de maatschappelijke agenda. Mede als gevolg van de decentralisatie van zorgtaken (jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen) is er lokaal steeds meer oog voor de verbinding tussen sport, bewegen en het sociaal domein. Tegelijk blijkt het in de praktijk lastig om voldoende concreet te worden in de uitwerking. Sport kan teveel worden gezien als 'wondermiddel' bij de maatschappelijke opgaven. In de uitwerking van de maatschappelijke impact van sport wordt inhoudelijk ingegaan op dit onderdeel.
- De gemeente heeft een wettelijke rol bij het realiseren van accommodaties voor bewegingsonderwijs. Waar voorheen gymnastieklokalen met afmetingen 12 x 21 x 5,5 (verordening op onderwijshuisvesting van de VNG sinds 1960) gerealiseerd werden, is de tendens de laatste jaren dat bij nieuwbouw grotere gymzalen conform het advies van de KVLO (14 x 22 x 5,5), sportzalen (minimaal 22 x 28 x 7 m) of sporthallen (minimaal 44 x 24 x 7 m) gerealiseerd worden. Op die manier kan meer sprake zijn van dubbelgebruik van de accommodatie door verenigingen of andere sportaanbieders. De omvang betreft de omvang van een sportvloer, exclusief nevenvoorzieningen als kleedruimten, toiletten, toestellenbergingen en eventuele horeca. Daarbij moet opgemerkt worden dat voor gymzalen in ieder geval aan de VNG-norm voldaan moet worden. De afmetingen van een gymzaal vanuit het KVLO advies biedt docenten LO met name bredere mogelijkheden om in te spelen op alle actuele ontwikkelingen in het bewegingsonderwijs. Deze afmetingen worden vooral bij nieuwbouw gerealiseerd.

¹ Mulier Instituut, Factsheet sportdeelname naar leeftijd

² Mulier Instituut, Factsheet ouderen in de sportvereniging

³ Monitor Sportakkoord Sport verenigt Nederland

- In 2020 is een wet aangenomen om de omvang van het bewegingsonderwijs voor de basisscholen met ingang van 2023 wettelijk vast te leggen op 2 lessen per week (totaal 1,5 klokuur), zodat op alle scholen bewegingsonderwijs conform deze norm wordt aangeboden.

2.2.2 Economisch

- In Nederland wordt € 5,7 miljard besteed aan sport. Overheden (met name gemeenten) geven € 2,5 miljard uit aan sport, vooral aan sportaccommodaties en aan sport- en recreatiefaciliteiten in de openbare ruimte. Bij de meeste gemeenten bestaat de sportbegroting voor ongeveer 85% uit accommodatie gerelateerde kosten. Sporters besteden € 2,8 miljard aan activiteiten, waarvan € 1,8 miljard ten goede komt aan commerciële aanbieders en € 1 miljard wordt uitgegeven aan contributies en andere uitgaven bij sportverenigingen.
- De georganiseerde sport in Nederland drijft op vrijwilligers. Op basis van een 40-urige werkweek is landelijk sprake van een inzet van ongeveer 54.000 fte vrijwilligers in de sport. Deze inzet vertegenwoordigt een enorme economische waarde (meer dan € 2 miljard op basis van € 40.000 per fte). Als het om betaalde krachten zou gaan, zou verenigingssport in Nederland vrijwel onbetaalbaar worden.
- Er is steeds meer inzicht in de sociaal economische waarde van sport en bewegen. In opdracht van het Kenniscentrum Sport is onderzoek gedaan naar de effecten van sport en bewegen op onder meer de besparing op zorgkosten, de afname van ziekteverzuim en de toename van arbeidsproductiviteit. Uit dit onderzoek komt naar voren dat elke euro die geïnvesteerd wordt in sport tot ongeveer € 2,70 aan 'baten' leidt (c.q. besparingen op kosten).

2.2.3 Sportparticipatie en sportgedrag

- Veel Nederlanders zijn op diverse manieren sportief actief. Als gevraagd naar de plek waar ze vooral sportief actief zijn, geven Nederlanders aan te sporten bij sportverenigingen (23%), bij commerciële sportaanbieders (18%) en in de openbare ruimte, bijvoorbeeld om te fietsen of hard te lopen (47%). Iets meer dan de helft van de

Nederlanders sport wekelijks. Een kwart van de Nederlanders sport niet⁴. De landelijke sportdeelname is tijdens Covid-19 fors teruggelopen en herstelt zich sinds vorig jaar weer enigszins. In Leusden is ongeveer 32% van de inwoners lid van één van de 40 sportverenigingen. 29% van de inwoners bezoekt regelmatig een fitnesscentrum en 50% van de inwoners sport in de openbare ruimte. De cijfers in Leusden liggen daarmee hoger dan het landelijk gemiddelde. Ongeveer 58% van de inwoners van de gemeente Leusden maakt gebruik van de sportfaciliteiten binnen de gemeente. Sinds Covid-19 stijgt het aandeel ongeorganiseerd en anders georganiseerd sporten in Leusden.

- Voorkeuren voor sportbeoefening zijn aan fluctuaties onderhevig. Bij de georganiseerde sport zijn de afgelopen jaren (meisjes)voetbal en hockey groeisporten gebleken, terwijl het aantal leden van binnensportverenigingen een aantal jaar achtereen is teruggelopen. Recent is naar voren gekomen dat veel sporten (waaronder ook de groeisport hockey) te kampen hebben met (fors) teruglopende ledenaantallen sinds Covid-19. Die teruglopende ledenaantallen zijn vooral ook terug te zien bij de jeugd (12+). Jongeren tussen 13 en 18 jaar zien steeds meer drempels om lid te worden van een sportclub. Bijvoorbeeld het trainen en spelen van wedstrijden op vaste tijden⁵. In Leusden is een divers beeld te zien. Een aantal verenigingen heeft de afgelopen jaren (met name tijdens de pandemie) te maken gehad met een ledendaling (waaronder MHC Leusden, Impala en Leusder Badminton Combinatie). Een aantal verenigingen is de afgelopen jaren juist aanmerkelijk gegroeid, met name Green Giants, de tennisverenigingen (Lockhorst Tennis & Padel in het bijzonder) en Roda'46. De helft van alle ondervraagde verenigingen verwacht de komende jaren verder te groeien.
- Mensen met psychische en/of medische klachten, mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen sporten veel minder. Zeker ook voor deze kwetsbare groepen geldt dat sport en bewegen in het algemeen en aansluiting bij sportverenigingen in het bijzonder bijdraagt aan de kwaliteit van het leven en kansen biedt om deel te (blijven) nemen aan de samenleving. Afhankelijk van de aard van de beperking sport 21% van de visueel en motorisch beperkten en 33% van de verstandelijk beperkten. Van de sporters met een beperking ervaart 60% knelpunten, met name op het gebied van vervoer, ondersteuning en niet toegankelijke sportvoorzieningen⁶. In de gemeente Leusden zijn geen concrete cijfers bekend over

⁴ NOC*NSF Sportdeelname index december 2022

⁵ NOC*NSF, Sportgedrag in Nederland 2023

⁶ Mulier Instituut, Deelname sport en bewegen door mensen met een beperking 2019

mensen met psychische en/of medische klachten, mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen en of zij wel/niet sporten. Wel zijn er verschillende sportmogelijkheden voor mensen met een beperking in Leusden (onder meer via het Beweegloket) en kunnen er via de gemeente Leusden financiële regelingen getroffen worden voor mensen met een laag inkomen.

- Waar voorheen Nederlanders vooral lid waren van een sportvereniging, stijgt het aantal mensen dat niet- of anders georganiseerd sport. Vooral bij volwassenen is deze verschuiving te zien naar meer individuele vormen van sport en bewegen. Wandelen, hardlopen, fietsen, golf en padel groeien in populariteit⁷. De openbare ruimte (voor hardlopen en fietsen, maar ook voor wandelen) wordt daarmee een steeds belangrijkere voorziening voor sport en bewegen. Voor padel zijn de afgelopen jaren bij veel verenigingen tennisbanen omgebouwd tot padelbanen. In Leusden is de populariteit van padel vooral goed zichtbaar in het aanbod en de stijging van het aantal leden (plus een wachtlijst) van Lockhorst Tennis & Padel. Ook het aantal sporters dat gebruik maakt van commercieel sportaanbod groeit. In de commercieel aangeboden sporten is groei vooral te zien bij bootcamp, yoga en kickboksen. Fitness, de grootste sport in Nederland onder volwassenen, lijkt qua deelnemers te stabiliseren.
- De groep wekelijks sportende ouderen, met name 65-plussers, groeit sterk. Daarentegen is het deel van de jongeren (jonger dan 20 jaar) dat wekelijks sport de afgelopen jaren juist afgenomen. Vooral bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs is al jaren sprake van een (sterke) afname van de sportdeelname. Sportaanbieders zullen in moeten spelen op een ouder wordende sportpopulatie en tegelijkertijd proberen het aanbod aantrekkelijk te houden voor jongeren.
- Andersoortige spelvormen en competities hebben impact op het sportaanbod: voorbeelden zijn alternatieve spelvormen als Sevens hockey en walking football. Bij voetbal wordt sinds 2017 / 2018 ingezet op andere spelvormen voor de jeugd, met kleinere teams en andere veldafmetingen. In Leusden worden verschillende alternatieve spelvormen (c.q. aanvullend aanbod) aangeboden: MHC Leusden heeft een Sevens competitie en fithockey, Roda'46 en SV Achterveld hebben interne competities voor 35+/45+ spelers en meerdere verenigingen, commerciële aanbieders en maatschappelijke organisaties bieden G-sport aan (onder meer tennis, hockey, korfbal, sportschool Theo Meijer).

- Bij MHC Leusden (hockey) is sinds een aantal jaar de 7 tegen 7 competitie opgezet waarbij in Leusden nu 3 teams actief zijn. Daarnaast faciliteren zij 'fithockey' voor 65+'ers.
- Bij veel buitensporten zijn kunstgrasvelden de nieuwe norm. Ook bij voetbal neemt het aantal kunstgrasvelden nog steeds toe. Met de aanleg zijn verenigingen minder weersafhankelijk en wordt de bespelingscapaciteit verhoogd (met name voor trainingen, maar ook voor wedstrijden).
- Voor veel sportverenigingen is de opbouw van de vereniging qua leden de afgelopen jaren veranderd: minder volwassen leden. Het volwassen kader bij verenigingen bestaat steeds vaker uit ouders van jeugdleden en de laatste tijd ook vaker uit senioren, die door pensionering meer tijd hebben gekregen voor vrijwilligerswerk. Deze situatie geldt ook in Leusden. Meerdere verenigingen geven aan het lastig te vinden om gekwalificeerd technisch kader te mobiliseren.

2.2.4 Georganiseerde sport

- Hoewel steeds meer organisaties commerciële kansen zien in sport (denk bijvoorbeeld aan sportscholen) zijn sportverenigingen nog altijd de belangrijkste aanbieders van sportactiviteiten. Voor verreweg de meeste kinderen vanaf een jaar of 6 is het de normaalste zaak om zich aan te sluiten bij één of meer sportverenigingen. In de gemeente Leusden sport 79% van de jongeren bij een sportvereniging of sportclub. De circa 20.000 sportverenigingen in Nederland bieden een 'thuis' aan meer dan 4 miljoen sportieve Nederlanders en aan 1 miljoen vrijwilligers. Tezamen met het brede aanbod van sportaccommodaties maakt dit dat Nederland over een wereldwijd unieke sportinfrastructuur beschikt.
- Ongeveer 45% van de sportverenigingen in Nederland ziet de toekomst zonnig in, maar ongeveer 10% vreest dat de vereniging over 10 jaar niet meer bestaat door teruglopende ledenaantallen en (daarmee) dalende inkomsten en beschikbaarheid van vrijwilligers. Dit geldt vooral voor kleinere verenigingen met minder dan 100 leden. Met name binnensportverenigingen worden soms in hun voortbestaan bedreigd of kiezen voor fusies.

⁷ Brancherapport Zo sport Nederland 2021

- Verenigingen drijven op vrijwilligers, maar steeds meer verenigingen hebben moeite om bestuursfuncties, technisch kader, onderhoudsploegen en barteams in te vullen. Het is cruciaal dat het potentieel maximaal wordt benut. Het karakter van het vrijwilligerswerk verandert bij steeds meer verenigingen: minder vaak een functie, maar steeds vaker een specifiek project (met kop en staart). Ook vragen verenigingen vaker om vrijwilligerswerk te doen dat aansluit bij de professie: een administrateur voor de kascontrole-commissie, een ICT-er om de website te onderhouden etc.
- Vanuit bestuurlijk perspectief (landelijk en lokaal) wordt het belang van sportverenigingen goed en steeds beter op waarde geschat. Met het oog ook op nieuwe verbindingen met de maatschappelijke agenda zijn sportverenigingen voor gemeenten een steeds interessantere partner. Daarbij is het belangrijk te onderkennen dat niet alle verenigingen zichzelf in staat achten om een bijdrage te leveren (niet kunnen) of geen andere taken dan hun primaire verantwoordelijkheid willen oppakken.

De maatschappelijke en economische waarde rechtvaardigen ook de komende jaren inzet van de gemeente en haar partners op het gebied van sport en bewegen. Het stimuleren van sport en bewegen onder specifieke doelgroepen (jeugd, ouderen, kwetsbare groepen) blijft met name vanwege de impuls voor een gezonde leefstijl van belang. Hoewel commerciële sportaanbieders en sport en bewegen in de openbare ruimte aan populariteit winnen, is het met het oog op de grote sociale waarde van belang sport en bewegen in verenigingsverband te blijven stimuleren.

2.3 Overzicht 'basis' sportinfrastructuur in Nederland

Rol van de gemeente

Sportaanbod in Nederland is al decennia het domein van gemeenten. Hoewel sport en bewegen geen wettelijke taak zijn (het faciliteren van bewegingsonderwijs is dat wel) wordt door gemeenten al sinds de jaren '50 geïnvesteerd in sportvoorzieningen en sportstimulering.

De mate waarin geïnvesteerd wordt, hangt af van het ambitieniveau en de omvang van een gemeente. Grote steden zijn eerder geneigd te investeren in aspecten als topsport en

talent-ontwikkeling, topsportaccommodaties en (top)sportevenementen. Kleinere gemeenten richten zich vooral op het 'op orde krijgen en hebben' van de basis. Het gaat daarbij primair om een voorwaardenschepende rol in de vorm van het beschikbaar stellen van sportaccommodaties voor een maatschappelijk tarief en het stimuleren van sport en bewegen in de gemeente.

2.3.1 Basisvoorzieningen en normen

Ondanks het ontbreken van een wettelijk kader, zijn sportvoorzieningen door de jaren heen vanzelfsprekende voorzieningen geworden in gemeenten. Om verenigingen te faciliteren bij het aanbieden van hun kernactiviteiten (trainingen en wedstrijden, maar zeker ook de impliciete waarde van 'verenigen', participeren en ontmoeten). Om zwemonderwijs mogelijk te maken, zodat kinderen zelfredzaam worden in ons waterrijke land. En door efficiënt en effectief met ruimte om te gaan, door voorzieningen voor bewegingsonderwijs (gymnastieklokalen) te combineren tot een grotere voorziening (sporthal), waardoor binnensportverenigingen en onderwijs gezamenlijk van dezelfde accommodatie gebruik kunnen maken.

Gemeenten voorzien in de regel in sportaccommodaties op basis van behoeften en vraag-aanbod vergelijkingen, veelal gericht op georganiseerde sport. Ledenaantallen van verenigingen bepalen het aantal teams en daarmee het aantal velden bij buitensportverenigingen of het aantal gebruiksuren bij binnensportverenigingen. Daarnaast investeren sommige gemeenten in grotere of meer accommodaties om met name de wedstrijd sport te versterken: meer binnensportaccommodatieruimte biedt immers gelegenheid tot meer trainingsuren voor verenigingen.

Ondanks de lokale verschillen en realisatie van accommodaties vanuit vraag-aanbod vergelijkingen, komt uit de gebruikscijfers van sportaccommodaties en bestaand sportaanbod van gemeenten in Nederland een algemeen basisniveau naar voren:

- Voor het gebruik van binnensport werd in de regel gerekend met één sporthal per 10.000 – 17.500 inwoners (Binnensportaccommodaties in Nederland, Mulier Instituut). De gemeente Leusden heeft ongeveer 31.500 inwoners en 2 sporthallen, dus heeft een aanbod conform de norm.

- Gemeenten vanaf 20.000 inwoners hebben beschikking over een zwembad. Daarmee wordt primair voorzien in zweminstructie, recreatief zwemmen en het beschikbaar stellen van zwemwater voor verenigingen. In Leusden is ook een zwembad.
- Gemeenten investeren in de regel in de sportfaciliteiten van buitensportaccommodaties. Het gaat daarbij dan primair om de sportvelden. In veel gevallen zijn ook lichtinstallaties de verantwoordelijkheid van de gemeente. De clubgebouwen zijn in de regel een (financiële) verantwoordelijkheid van verenigingen. Het eigendom van kleedgebouwen is divers geregeld (gemeentelijk of vereniging), maar de meeste gemeenten hebben hier of een subsidie voor of investeren zelf in de kleedgebouwen. De rolverdeling tussen gemeente en vereniging is op dit moment niet helder en transparant.
- De meeste gemeenten beschikken daarnaast over één of meerdere tennisaccommodaties. Die accommodaties zijn in meerderheid in particulier beheer en eigendom (zonder gemeentelijke bemoeienis). In Leusden zijn drie tennisparcken; de verenigingen zijn daarbij verantwoordelijk voor beheer en exploitatie.

Diversiteit van sportaanbod en sportverenigingen

De diversiteit van het sportaanbod in gemeenten is veelal afhankelijk van de omvang van de gemeente (en deels ook van het ambitieniveau) en de diversiteit van het verenigingsleven. Uit het eerder gememoreerde onderzoek van het Mulier Instituut komt bijvoorbeeld ook naar voren dat in een minder stedelijke context meer dan twee keer zoveel sporthallen zijn dan in een stedelijke context, maar dat de bezettingsgraden niet lager zijn. In en door grotere gemeenten worden vaak ook voorzieningen als een atletiekbaan, rugby- en cricketvelden en ijsbanen gerealiseerd en in standgehouden. Deze voorzieningen zijn te kenschetsen als grootstedelijke of bovenlokale sportaccommodaties.

2.3.2 Anders georganiseerde sport

De rol van de gemeente bij het faciliteren van sport is van oudsher gekoppeld aan de georganiseerde sport en/of aan sportaccommodaties. Door de opkomst van commerciële sport (fitness, squash, golf) en anders of ongeorganiseerde sport (hardlopen, wielrennen, bootcamp) wordt door veel gemeenten de vraag gesteld in hoeverre bij beleidsontwikkeling een verbinding met deze vormen van sport tot stand gebracht moet worden.

Bij commerciële sport gaat het dan met name om het creëren van ruimte voor de sport. Daarnaast wordt commerciële sport in sommige gemeenten verbonden aan het bewegingsonderwijs. Door afspraken te initiëren tussen scholen en fitnesscentra (maar ook bijvoorbeeld klimmuren en ijsbanen) kan een breder aanbod van bewegingsonderwijs ontstaan en kunnen in sommige gevallen meer klokuren bewegingsonderwijs worden gerealiseerd, terwijl daarvoor geen nieuwe (binnensport)accommodaties hoeven te worden gerealiseerd. Ook buitensportcomplexen worden steeds vaker gebruikt voor bewegingsonderwijs, met name door scholen voor voortgezet onderwijs.

Ongeorganiseerde sport en sport in de openbare ruimte

Ongeorganiseerde (of anders georganiseerde) sport is moeilijk te vatten. Er is immers sprake van een niet per se duidelijk herkenbare doelgroep (en zonder specifieke aanspreekpunten). Tegelijk neemt sport in de openbare ruimte (veelal ongeorganiseerd of anders georganiseerd) de laatste jaren een steeds grotere plek in het sportlandschap in. Zo staan wandelen, hardlopen en fietsen in de top 5 (2021) van meest beoefende activiteiten op het gebied van sport en bewegen. Sport en bewegen in de openbare ruimte is inmiddels overall ook de meest gebezigde vorm van sporten en bewegen (boven binnensport, buitensport op sportcomplexen en sporten thuis)⁸. Die tendens is jaren geleden al ingezet en de afgelopen periode verder versterkt ten tijde van de COVID-19 pandemie. Die stijgende tendens van meer sporten en bewegen in de openbare ruimte geldt overigens vooral voor volwassenen. Kinderen spelen juist minder buiten dan in het verleden, onder meer door elektronische schermen.

Een beweegvriendelijke omgeving (de buitenruimte) stimuleert en faciliteert mensen optimaal om te bewegen. De beweegvriendelijke omgeving is daarbij vooral instrumenteel in het kader van gezondheidsbeleid of vitaliteitsbeleid.

Sommige gemeenten richten zich daarom nadrukkelijker op een faciliterende rol binnen de ruimtelijke ontwikkeling. 'Gezond leven' en het faciliteren daarvan is in steeds meer gemeenten een centraal uitgangspunt. Bij de (her)ontwikkeling van wijken wordt in dat kader ook steeds meer aandacht besteed aan de buitenruimte, die beweegvriendelijker kan zijn: voldoende groen, voldoende wandel- en fietspaden, kiezen voor extra beweegruiimte

⁸ Zo benut je de openbare ruimte beter voor sport en bewegen – Allesoversport.nl

in plaats van voor extra woningen. Het Mulier Instituut heeft vastgesteld dat verschillende doelgroepen de openbare ruimte op verschillende manieren gebruiken.

- Mannen doen relatief vaak actieve buitensporten, in hun eentje of in kleine groepjes (denk aan hardlopen en fietsen);
- Vrouwen doen relatief vaak in groepen fitnessactiviteiten;
- Ouderen wandelen;
- Kinderen spelen (denk aan speelplekken, brede stoepen, sportveldjes);
- Voor jongeren is de openbare ruimte een sociale ontmoetingsplaats (sportveldjes).

De rol van de gemeente is hierbij vooral een planmatige en proactieve om ruimte te creëren voor sport en bewegen in de openbare ruimte en waar nodig voorzieningen te realiseren. Hier ligt nadrukkelijk een relatie met de Omgevingswet en (daarbinnen) het bestemmingsplan. Ook andere landelijke akkoorden kunnen gunstig zijn voor het creëren van een beweegvriendelijkere omgeving, zoals het Nationaal Sportakkoord II (2023) en het SamenSpeelAkkoord (2019). In het voorzieningenniveau in de gemeente zal daarnaast met de verschillende doelgroepen rekening gehouden kunnen worden.

Bij de uitwerking van het accommodatiebeleid wordt ingegaan op de mogelijkheden in Leusden, waar mogelijk voor de specifieke doelgroepen.

2.4 Intrinsieke waarde van sport

Sport en bewegen is voor veel mensen een populaire vorm van vrijetijdsbesteding. Wanneer er sprake is van sport als doel, dan is het belangrijkste doel het plezier en de voldoening die je uit sport kan halen, ook wel de intrinsieke waarde van sport.

De gemeente Leusden vindt het belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners sporten en bewegen. De inwoners moeten de weg richting de sport- en beweegaanbieders weten te vinden. Het aanbieden van sport en bewegen is een taak van de sport- en beweegaanbieders. Dit sluit aan bij de gedachte van de participatiemaatschappij: iedereen die dat kan neemt verantwoordelijkheid voor zijn eigen leven en omgeving. Maar daar waar dit niet lukt kan de gemeente een faciliterende rol vervullen.

2.4.1 Sportstimulering

Een ambitie is dat elk kind moet kunnen sporten. Ieder kind verdient het om mee te doen. In samenwerking met de scholen, organisaties als Stichting De Boom en de buurtsportcoaches kan deze ambitie vorm krijgen. Scholen kunnen hierin een signaalfunctie hebben en de weg wijzen, met de buurtsportcoaches als intermediair. Een buurtsportcoach als intermediair is laagdrempelig want de buurtsportcoach is vaak al een bekend gezicht in de buurt.

Nederland vergrijsd en de vergrijzing zet ook nog door. Met sport- en beweegbeleid kan worden ingespeeld op die vergrijzing. Verenigingen kunnen we faciliteren om het aanbod beter te laten aansluiten op behoeften van ouderen. Wanneer de ouderen de weg naar de vereniging vinden kan deze doelgroep ook een maatschappelijke rol vervullen door het verrichten van vrijwilligerswerk. De inwoners van Leusden moeten een leven lang kunnen sporten of betrokken zijn bij de sport.

De manier waarop de inwoners sporten en bewegen is ook veel veranderd de afgelopen jaren. Van georganiseerd in verenigingsverband naar individueel of in groepsverband en ongeorganiseerd sporten. De sporter is niet meer in één hokje te plaatsen. Wanneer de inwoners individueel of in groepsverband in de openbare ruimte willen sporten is samenwerking tussen anders georganiseerde sporten en de clubs noodzakelijk. Ongeorganiseerde sporters worden ondersteund en waar mogelijk gefaciliteerd door de gemeente. Dit gebeurt vooral via het creëren van beweegvriendelijke ruimte in ontwikkelingsplannen voor nieuwbouw of herstructurering en kan opgenomen worden in de gebiedsontwikkeling bij dergelijke plannen.

2.4.2 Accommodaties

Om op een prettige en veilige manier te kunnen sporten en bewegen is het belangrijk dat er kwalitatief en kwantitatief voldoende sportaccommodaties zijn, die voldoen aan de eisen voor het bewegingsonderwijs, van de sportbonden en de huidige tijd (o.a. duurzaamheid). Met het sportaccommodatiebeleid worden de voorwaarden geschapen om op een goede manier sport te kunnen beoefenen. Met de beschikbaarstelling van de accommodaties of om met accommodaties faciliterend te zijn, worden de inwoners in staat gesteld sportief actief te zijn. Het sportaccommodatiebeleid is één van de middelen van het sportbeleid.

Divers en passend aanbod

Bij een gemeente met de omvang van Leusden is het huidige aanbod van binnensport- en buitensportvoorzieningen passend. De binnensportvoorzieningen (sporthallen, sportzalen en gymzalen) moeten daarbij in ieder geval voorzien in de benodigde capaciteit voor het bewegingsonderwijs. Daarnaast zullen met name de sporthallen en sportzalen ook ingezet worden voor het faciliteren van binnensportverenigingen.

Voor de buitensportverenigingen moet een balans gevonden worden tussen de vraag naar deze voorzieningen vanuit de verenigingen (op basis van normeringen van de sportbonden voor wedstrijden en trainingen). Aandachtspunten daarbij zijn de verschuiving van wedstrijd sport van zondag naar zaterdag (met name bij voetbal), waardoor met name op zaterdagen meer druk ontstaat op de wedstrijdcapaciteit. Daarnaast komt uit de landelijke trends naar voren dat buitensportvoorzieningen steeds vaker ook gebruikt worden voor bewegingsonderwijs en maatschappelijke organisaties als BSO en kinderopvang.

Bij een gemeente met de omvang van Leusden is een zwembad een passende voorziening. Met zwembad De Octopus beschikt Leusden over een zwembad. Ten tijde van het opstellen van deze rapportage wordt een onderzoek uitgevoerd naar renovatie of nieuwbouw van het zwembad. Uit dat onderzoek komt in ieder geval de behoefte aan zwemwater in Leusden naar voren. Een zwembad blijft een belangrijke maatschappelijke voorziening, onder meer voor zwemlessen (veiligheid van kinderen), verenigingen, recreatie en gezondheid (banenzwemmen). Als gekozen wordt voor nieuwbouw, moet een keuze gemaakt worden voor een functioneel zwembad (met vooral een lokaal verzorgingsgebied) of een zwembad met ook recreatieve voorzieningen (met een lokaal en bovenlokaal verzorgingsgebied).

Naast het faciliteren van de bestaande sportaccommodaties kan bij planvorming rekening gehouden worden met het faciliteren van eventuele nieuw (georganiseerd) sportaanbod. Daarbij kan gedacht worden aan sporten als padel, maar ook aan initiatieven voor nieuwe takken van sport. Het initiatief komt daarbij vanuit de samenleving. Gezien de nabijheid van Amersfoort ligt afstemming over eventuele nieuwe initiatieven voor de hand.

In de analyse van vraag en aanbod in deze rapportage wordt verder ingegaan op de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen in de gemeente.

Multifunctioneel gebruik en spreiding

Bij de realisatie en instandhouding van sportvoorzieningen moet een balans gevonden worden tussen enerzijds spreiding (laagdrempelige voorzieningen bereikbaar voor de inwoners) en anderzijds multifunctioneel gebruik en optimale bezetting. Met name bij gecombineerd gebruik voor bewegingsonderwijs en gebruik door verenigingen is optimaal gebruik van sportvoorzieningen mogelijk. In de analyse wordt verder ingegaan op de mogelijkheden tot (toekomstig) multifunctioneel gebruik van voorzieningen.

Leusden kent twee kernen, Leusden en Achterveld. Kerngerichte voorzieningen in Achterveld zijn met name de buitensportcomplexen (voetbal en tennis) en de sportzaal (mede voor het bewegingsonderwijs). De kerngerichte voorzieningen in Leusden hebben vooral betrekking op de gymzalen en sportzalen voor het bewegingsonderwijs. De grotere voorzieningen in Leusden (de twee sporthallen, het zwembad en de overige buitensportcomplexen) zijn te kenschetsen als kern overstijgende voorzieningen.

Duurzaamheid

Met het oog op de klimaatdoelen (2030) kan worden beoordeeld in hoeverre sportaccommodaties verder kunnen verduurzamen. Voor zwembad De Octopus is al een analyse gemaakt. Een aantal sportaccommodaties in Leusden zijn recent gerealiseerd (zie ook de volgende hoofdstukken) of moeten op kortere termijn worden vervangen. Naast de sportaccommodaties kan in overleg met verenigingen gekeken worden naar het verduurzamen van clubaccommodaties; de gemeente en de verenigingen kunnen daarbij allebei het initiatief nemen voor planvorming, verenigingen zullen de investeringen moeten doen.

2.5 Maatschappelijke waarde

2.5.1 Van intrinsieke naar (ook) maatschappelijke waarde van sport

Vanaf halverwege de jaren '00 (met het uitkomen van de nota Tijd voor Sport van het ministerie van VWS) werd er ook aandacht gevraagd voor de maatschappelijke waarde die sport in zich heeft. De sport werd nadrukkelijker gekoppeld aan thema's als participatie, integratie, gezondheid en arbeidsintegratie. Hiermee werden nieuwe waarden aan de sport toegekend. Hoe die nieuwe potentiële waarden ook daadwerkelijk tot toegevoegde waarde zou kunnen leiden, was lastig. Het was nieuw, er waren nog geen proven practices, veel

initiatieven waren nog vooral projectmatig van aard. Fundamenteel onderzoek op de effecten van sport op thema's van de maatschappelijke agenda ontbrak vaak nog. Er waren wel aannames over het effect van sport en bewegen op bijvoorbeeld ziekteverzuim, arbeidsproductiviteit en zorgkosten, of de bijdrage die sportverenigingen konden leveren aan het tegengaan van eenzaamheid en inclusie, maar onderzoek daarover werd net opgestart en resultaten waren nog niet bekend.

Bovendien werd de sportsector vaak als panacee, wondermiddel, gezien. De sportsector is immers, net als het onderwijs, een vindplaats van veel verschillende doelgroepen: jong en oud, arm en rijk, autochtoon en allochtoon. De sportsector (en dan met name de verenigingen) werd gevraagd om bijdragen te leveren op veel verschillende maatschappelijke thema's. Zonder daarbij aan te geven hoe dat precies moest gebeuren. Tegelijk werd de georganiseerde sport geconfronteerd met nieuwe opgaven binnen haar primaire taken: teruglopende aantallen vrijwilligers (onder meer bij het technisch kader, om teams te trainen en coachen), grotere regeldruk rond de exploitatie van kantines, een groter kostenbewustzijn van gemeenten en de wens tot doelmatigheid en doeltreffendheid van uitgaven (bijvoorbeeld via het berekenen van kostprijzen en kostprijsgerelateerde huren voor sportaccommodaties⁹).

De georganiseerde sport focust zich met al die uitdagingen in eerste instantie op haar primaire bestaansrecht: het organiseren van wedstrijden en trainingen en het in stand houden van een verenigingsleven. Niet alle verenigingen zijn daarnaast krachtig genoeg om een rol te spelen op de maatschappelijke agenda. Tegelijkertijd voelen veel verenigingen zichzelf nadrukkelijk onderdeel van de samenleving. En zien ze zelf ook, soms concrete, soms abstracte mogelijkheden om een aanvullende maatschappelijke rol te spelen. Uit ervaringen bij verschillende gemeenten en verenigingen komt naar voren dat daarvoor in ieder geval twee zaken van belang zijn: de basis bij verenigingen is op orde (vitale c.q. krachtige verenigingen). En verenigingen hebben vooral ook een concrete vraag nodig. Feitelijk de kern van veel sporters: een doel, een beoogd resultaat, een stip op de horizon.

2.5.2 Maatschappelijke thema's in Leusden

In de nota "Thuis in Leusden" (2023 – 2027) wordt een kader en uitvoeringsrichting geschetst welke ambities Leusden heeft op het gebied van het Sociaal Domein en hoe de sociale infrastructuur ingericht kan worden. De maatschappelijke waarde van sport in Leusden heeft nadrukkelijke raakvlakken met thema's uit dit beleidskader.

De gemeente zet daarbij in op het benutten van kansen voor alle inwoners. Naast de vaste basis (wonen, inkomen) concentreert de gemeente zich daarbij op het aansluiten bij en hebben van een sociaal netwerk en vitaal leven. Daarnaast biedt de gemeente samen met haar partners passende ondersteuning als inwoners de grenzen van hun eigen mogelijkheden en netwerk bereiken. Uitgangspunten bij de visie op (samen) leven in Leusden zijn onder meer een inclusieve samenleving, zelfredzaamheid en passende ondersteuning voor waar dat niet lukt en een sterke basisinfrastructuur.

De visie wordt uitgewerkt in speerpunten, die nadrukkelijk raakvlakken hebben met de maatschappelijke waarde van sport. Relevante speerpunten waar met (de maatschappelijke waarde van) sport op aangehaakt wordt of kan worden, zijn:

- Netwerken: inzet om aan te sluiten bij sociale netwerken. Sportverenigingen kunnen daar een belangrijke rol vervullen. Accommodaties (waaronder clubgebouwen) zijn nodig om netwerken en ontmoetingsmomenten te realiseren.
- Vrijwilligersinzet: daarbij bieden sportverenigingen mogelijkheden om actief te zijn als vrijwilliger, daarmee onderdeel te zijn van een netwerk en zo te participeren in de samenleving (zelfredzaam te zijn)
- Leefstijl, sport en bewegen: het via een gezonde leefstijl en sport en bewegen stimuleren van bewustwording van het belang van vitaal leven. De gemeente wil de gezondheid en vitaliteit van inwoners integraal ondersteunen.
- Opvoeden en ondersteunen: kinderen en gezinnen kunnen rekenen op een gezonde (en diverse) basisinfrastructuur, onder meer sportaccommodaties en sportverenigingen. Kinderen kunnen bij verenigingen leren winnen en verliezen, samenwerken en onderdeel te zijn van een netwerk.

⁹ Het principe van kostprijsgerelateerde huur wordt in Leusden nog niet integraal toegepast.

2.6 Beheer, organisatie en uitvoering

De organisatie van de sport is in gemeenten verschillend georganiseerd.

Accommodaties

In het algemeen zijn er vijf vormen van beheer van accommodaties te onderscheiden:

- Gemeentelijk beheer: de gemeente is zelf verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van binnen- en buitensportaccommodaties en het zwembad. Van oudsher was dit de meest voorkomende vorm van beheer. Een aantal decennia geleden zijn gemeenten in voorkomende gevallen overgegaan tot de oprichting van een stichting (veelal voor het gemeentelijke zwembad).
- Stichting: voor de exploitatie van de accommodaties (vaak het zwembad) is een stichting (zonder winstoogmerk) opgericht.
- (Commerciële) landelijke exploitant: Sportfondsen Nederland exploiteert al sinds de jaren '30 van de vorige eeuw voor verschillende gemeenten (vooral) het zwembad. Vanaf de jaren '90 zijn er meer exploitanten op de markt gekomen (onder meer Optisport en SRO) en ontstond een privatisering golf, vaak als gevolg van een kerntakendiscussie. In eerste instantie vooral rond de exploitatie van de zwembaden, maar later ook voor alle sportaccommodaties.
- Sportbedrijf: in gemeenten waar een kerntakendiscussie niet geleid heeft tot privatisering naar een commerciële exploitant, maar waar wel behoefte is aan een scherpe, juridisch vormgegeven scheiding van beleid en uitvoering, is verzelfstandiging in de vorm van een overheidsbedrijf een goed alternatief. De laatste jaren zijn er steeds meer sportbedrijven ontstaan, mede omdat die beheersvorm meer mogelijkheden geeft tot regie op de uitvoering. Zeker met de komst van de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) hebben meerdere gemeenten de uitvoering van de sport (exploitatie en uitvoering van het sportbeleid) ondergebracht bij sportbedrijven. Voor de instelling van een sportbedrijf is wel een zeker volume nodig (exploitatie van meerdere accommodaties en vaak ook de functionarissen uit de BRC).
- Een combinatie van beheervormen: in verreweg de meeste gemeenten is er een combinatie van verschillende beheervormen (gemeentelijk en commercieel/stichting/sportbedrijf en verenigingen). Ook in Leusden is sprake van een combinatie: de gemeente is verantwoordelijk voor de binnensport, SRO exploiteert het zwembad en

de verenigingen hebben beheersmatige rollen op het gebied van buitensport en de sporthal op het Burgemeester Buiningpark.

Met name wanneer de gemeente (een deel van) haar uitvoerende taken heeft uitbesteed of verzelfstandigd, ontstaat meer een regierol voor de gemeente en komt de uitvoering op afstand te staan. Beheer en exploitatie van de sport zijn niet uniform georganiseerd in Nederland en is ook niet eenduidig in relatie tot de omvang van een gemeente. Een en ander is afhankelijk van de wensen van gemeenten.

Overige uitvoering: sportstimulering, verenigingsondersteuning en BRC

De wijze waarop de overige uitvoerende taken zijn georganiseerd, verschilt per gemeente. Waar een sportbedrijf actief is, zijn ook sportstimulering en verenigingsondersteuning daar vaak ondergebracht. In veel andere gevallen worden sportstimulering en verenigingsondersteuning door de gemeente uitgevoerd of is die uitvoering ondergebracht bij een welzijnsorganisatie of een provinciale sportorganisatie. In Leusden ligt de uitvoering bij een samenwerkend sport- en beweegnetwerk "Leusden in Beweging".

3. Inventarisatie sportaccommodaties

De gemeente Leusden kent een divers aanbod aan sportaccommodaties. Het grootste deel van de sportaccommodaties in de kern Leusden is geconcentreerd op het Burgemeester Buiningspark (zowel buitensport als binnensport). Daarnaast zijn er verschillende binnensport-accommodaties (waaronder sporthal De Korf) en buitensportaccommodaties (waaronder het hockeycomplex van MHC Leusden en het tenniscomplex van LTV Leusden) in de Leusden gesitueerd. In de kern Achterveld zijn een voetbalcomplex, een tenniscomplex en een sportzaal gesitueerd. In de volgende hoofdstukken volgt een uitgebreide inventarisatie van de verschillende sportaccommodaties. Hierbij is het aanbod, de vraag en het gebruik van de accommodaties in beeld gebracht.

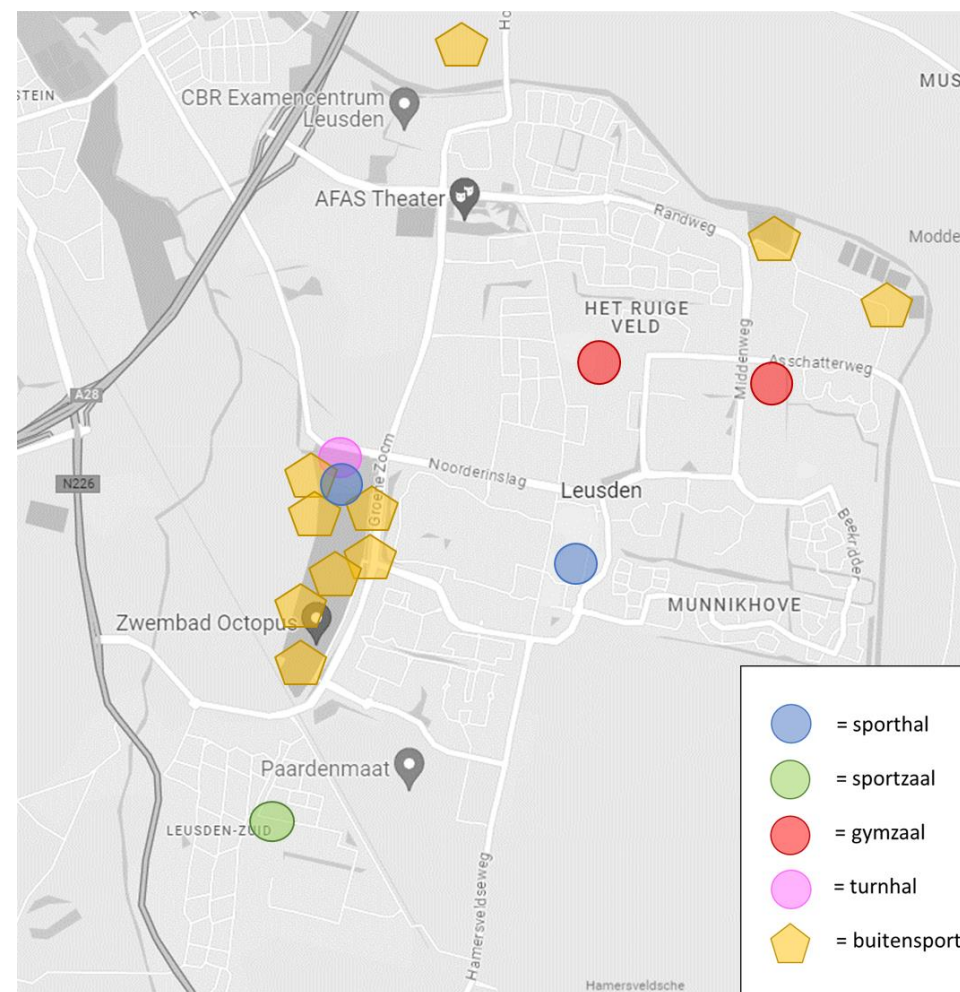
Dit onderzoek heeft betrekking op de binnen- en buitensport in gemeente Leusden. Hierbij wordt het overzicht gehanteerd van de binnen- en buitensportaccommodaties dat verstrekt is door de gemeente Leusden. Het onderzoek heeft betrekking op de volgende sportaccommodaties.

Tabel 1: Sportaccommodaties in relatie met gemeente Leusden

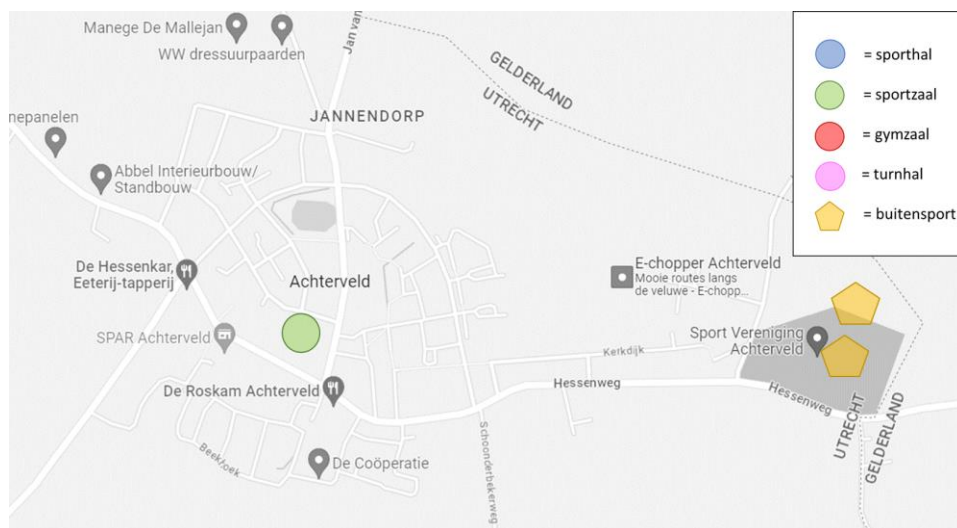
Sportaccommodaties in Leusden	
7 binnensportaccommodaties	11 buitensportaccommodaties
2 gymzalen	1 handbalcomplex
2 sportzalen	1 korfbalcomplex
2 sporthallen	1 honk- en softbalcomplex
1 turnhal	1 hockeycomplex
	2 voetbalcomplexen
	3 tenniscomplexen
	2 jeu de boules verenigingen

Naast bovenstaande accommodaties zijn er maneges (commercieel initiatief) en zijn duivensport, biljartvereniging, dartsverenigingen en schietsportverenigingen actief. Ook is er een golfbaan (commercieel). Daarnaast beschikt de gemeente over een particulier sportcomplex bij Afas en zijn er verschillende sportscholen in de gemeente. Omdat deze voorzieningen commercieel zijn (waar de gemeente Leusden geen relatie mee heeft) of

vooral gebruik maken van de openbare ruimte (of voorzieningen buiten de gemeente Leusden) vallen deze buiten de scope van het onderzoek. Het zwembad valt eveneens buiten de scope van dit onderzoek; er wordt een apart onderzoek uitgevoerd naar de instandhouding van het zwembad.

Figuur 1: Spreiding binnen- en buitensportaccommodaties in Leusden

Figuur 2: Spreiding binnen- en buitensportaccommodaties in Achterveld

In figuur 1 is de spreiding van de binnen- en buitensportaccommodaties in de kern Leusden weergegeven. In figuur 2 zijn de sportaccommodaties (binnensport en buitensport) in de Achterveld gepresenteerd.

4. Binnensportaccommodaties

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de binnensportaccommodaties in gemeente Leusden. Per accommodaties is het huidige gebruik, de functionaliteit en de wijze van beheer en exploitatie beschreven.

4.1 Capaciteit

De gemeente kent een aantal binnensportaccommodaties. De volgende tabel geeft inzicht in de binnensportaccommodaties die aanwezig zijn in gemeente Leusden.

Tabel 2: Overzicht binnensportaccommodaties

nr.	Accommodatie	Type	Afmeting		Bouwjaar
			lxb	m ²	
1	Burgemeester Buiningpark	Sporthal	44x28	1.232	2018
2	De Korf	Sporthal	48x28	1.344	1985
3	Antares	Sportzaal	30x22	660	2012
4	Achterveld	Sportzaal	34x22	748	1983
5	Atria	Gymzaal	21x12	252	2016
6	Atlas	Gymzaal	21x12	252	2016
7	Turnhal Buiningpark	Turnhal	17x28	476	2018

In algemene zin wordt het volgende opgemerkt ten aanzien van binnensport:

- Binnensportaccommodaties zijn qua grootte te verdelen in drie typen die ieder een eigen type gebruik kennen: gymzalen, sportzalen en sporthallen. Een gymzaal heeft een hoogte van meestal 5,5 meter en is geschikt voor gym, dans of verdedigingssporten, maar leent zich niet voor de meeste balsporten op verenigingsniveau. Een sportzaal heeft het formaat van twee gymzalen en een hoogte van 7 meter en leent zich voor de meeste balsporten op trainingsniveau. Een sporthal heeft als basis de maatvoering van drie gymzalen, een zaalhoogte van minimaal 7 meter en is vaak aangevuld met een kantine en tribune. Veel reguliere balsporten

kunnen op wedstrijdniveau alleen in een sporthal worden beoefend, vanwege de maatvoering van de zaal zelf, de benodigde zaalhoogte en de aanvullende faciliteiten.

- Landelijke normen voor de aanwezigheid van binnensportaccommodaties ontbreken. Wel kunnen er kengetallen als richtlijn gehanteerd worden voor de aanwezigheid van sportvoorzieningen per inwoner.
- De (herijkte) planningsnorm voor een sporthal vanuit landelijk onderzoek van het Mulier Instituut bedraagt één sporthal per 10.000 tot 17.500¹⁰. Met ongeveer 31.500 inwoners leidt dit tot twee sporthallen voor Leusden.
- VNG hanteert een stichtingsnorm voor binnensportaccommodaties van een minimale benutting door bewegingsonderwijs en verenigingssport van in totaal 1.600 uur per jaar.
- NOC*NSF hanteert een norm van 1.400 uur voor sportgebruik om te spreken van een 'rendabele' sporthal.
- In de praktijk blijkt dat bezetting van sporthallen en sportzalen behoorlijk varieert. Dit is mede afhankelijk van wedstrijden op zondag, efficiënte inroostering van trainingen in de avonden en multifunctioneel (en daarmee efficiënt) gebruik door scholen. Een bezetting van zo'n 3.000 uur per jaar (op basis maximaal gebruik door onderwijs, naschools gebruik van de accommodatie, goede avondbezetting op 5 avonden en optimale weekendbezetting op 2 dagen) is een zeer goede bezetting van een sporthal, zeker als daarbij de sluiting van de accommodaties in vakantieperiodes meegenomen wordt. Het landelijke gemiddelde totale gebruik van een sporthal is ongeveer 2.000 uur, van een sportzaal is dat 1.800 uur. Deze kengetallen betreffen een indicatie waarbij de nuance aangegeven moet worden dat het gebruik en de behoefte van binnensportaccommodaties ook sterk afhankelijk is van de grootte en ambities van de binnensportverenigingen. Alleen uitgaan van deze kengetallen doet geen recht aan de specifieke situatie van in dit geval de gemeente Leusden.
- De behoefte aan gymzalen is afhankelijk van het bewegingsonderwijs en hoe andere accommodaties (bijvoorbeeld sporthallen) door het onderwijs gebruikt worden.
- De afstand tussen onderwijsinstelling en binnensportaccommodatie mag voor basisonderwijs niet meer bedragen dan 1 km bij tenminste 20 klokuren, 3,5 km bij tenminste 15 klokuren en 7,5 km bij tenminste 5 klokuren. Er zijn geen scholen voor voortgezet onderwijs in Leusden, waardoor hier geen bepalingen voor zijn opgenomen in de onderwijsverordening¹¹.

¹⁰ Bron: Sportaccommodaties in Nederland, Mulier instituut, 2020

¹¹ Bron: Verordening voorzieningen huisvesting, gemeente Leusden, 30 juli 2015

4.2 Spreiding

De binnensportaccommodaties liggen verspreid over de gemeente (zie ook figuur 1 en 2 in hoofdstuk 3), waarbij ook de kern Achterveld beschikt over een binnensportaccommodatie. Gezien de omvang van de kern Leusden zijn logischerwijs daar de meeste binnensportvoorzieningen gesitueerd. Leusden is compact gebouwd, waardoor er sprake is van een goede spreiding van de binnensportaccommodaties. Verder komt uit de interviews met de verenigingen naar voren dat zowel de binnen- als buitensportverenigingen leden uit Amersfoort hebben en inwoners van Leusden waarschijnlijk ook gebruik maken van sportaccommodaties buiten Leusden (met name Amersfoort).

4.3 Bezetting

Op basis van twee representatieve weken in het jaar is het gebruik van de binnensportaccommodaties inzichtelijk gemaakt. Hierbij is gebruik gemaakt van de roosters van het voor- en naseizoen (april – juni en augustus – september) en van het winterseizoen (oktober – maart). Door sporten als korfbal en (in toenemende mate) hockey die met name (en soms uitsluitend) in het winterseizoen gebruik maken van de binnensportaccommodaties, treden vaak grote verschillen op tussen de bezetting in het winterseizoen en het andere seizoen. Daarom is er gekeken naar het percentage van het weekgebruik en naar de totale uren van de jaarbezetting.

Bij de bepaling van de capaciteit en de bezetting moet aangetekend worden dat de bezetting mede afhankelijk is van het karakter van sportverenigingen of er (ook) op zondagen wedstrijden gespeeld worden. Veel zaalverenigingen spelen (vooral) op zaterdagen hun wedstrijden. Daardoor kan er sprake zijn van capaciteit zijn op zondagen, die door gebrek aan vraag niet ingevuld wordt. Bij de bepaling van de bezetting wordt wel rekening gehouden met de maximaal beschikbare capaciteit.

De bezetting van een sportaccommodatie kan per jaar verschillen. Naast het structureel gebruik worden de binnensportaccommodaties ook incidenteel gebruikt voor bijvoorbeeld (kinder)feesten, toernooien en dergelijke. Deze incidentele activiteiten zijn niet in de bezettingsschema's opgenomen en zijn niet bepalend voor de bepaling van de bezetting (incidenteel gebruik is beperkt). De analyse van het gebruik geeft op hoofdlijnen een

indicatie van de bezetting van de verschillende locaties en eventuele kansen en knelpunten.

Toelichting op de berekening van de bezetting

Accommodaties zijn incidenteel vanaf 8.00 uur in gebruik. Voor een beoordeling van de bezetting is echter de volgende dagindeling gehanteerd.

Voor doordeweekse dagen (maandag – vrijdag):

- 08:30-14:30 uur onderwijs (maximale bezetting van 6 uur); de scholen in Leusden maken gebruik van een continue rooster.
- 14:30-18:00 uur naschools / sport (max. bezetting van 3½ uur).
- 18:00-23:00 uur sportverenigingen (maximale bezetting van 5 uur).

Voor zaterdagen en zondagen:

- 09:00-21.00 uur bezetting overdag (maximale bezetting 12 uur).

Voor alle accommodaties geldt dat deze ook schoongemaakt moeten worden. Op deze momenten kan een accommodatie (gedeeltelijk) niet gebruikt worden. Het is dus belangrijk om de schoonmaakmomenten zo gunstig mogelijk in te roosteren zodat er zo min mogelijk gebruikstijd verloren gaat. Omdat dit geldt voor alle accommodaties in Nederland, is hier bij de berekening van de bezetting geen rekening mee gehouden.

De bezettingsgraden zijn berekend door de gebruiksuren per week te delen door het maximaal aantal beschikbare uren. Voor de bezetting van de accommodaties met meerdere zaaldelen is gerekend met zaaldeeluren. Dit betekent dat 1 uur gebruik van een 1/3 zaal in een sporthal voor 0,33 klokuur wordt meegeteld. De gebruikroosters per week zijn vervolgens doorgerekend naar een gemiddelde bezetting per jaar.

Voor het totale jaargebruik van een sporthal (3 zaaldelen) hanteren we de volgende categorieën (op basis van landelijke referenties):

- **Goed** >2.500 uur per jaar (groen)
- **Ruim voldoende** 2.100 – 2.500 uur per jaar (lichtgroen)
- **Voldoende** 1.900 – 2.100 uur per jaar (geel)

- **Matig** 1.500 – 1.900 uur per jaar (oranje)
- **Onvoldoende** <1.500 uur per jaar (rood)

Voor het totale jaargebruik van een sportzaal (2 zaaldelen) hanteren we de volgende categorieën:

- **Goed** >2.100 uur per jaar (groen)
- **Ruim voldoende** 1.700 – 2.100 uur per jaar (lichtgroen)
- **Voldoende** 1.500 – 1.700 uur per jaar (geel)
- **Matig** 1.100 – 1.500 uur per jaar (oranje)
- **Onvoldoende** < 1.100 uur per jaar (rood)

Accommodatie	8:30 - 14:30	14:30 - 18:00	18:00 - 23:00	Weekend 9:00 - 21:00	totaal
Sporthal Buiningpark	265 22%	209,5 30%	545 55%	460 48%	1.480
Sporthal De Korf	540 45%	80 11%	836,48 84%	392 41%	1.848
Sportzaal Antares	782 65%	170 24%	484 48%	260,5 27%	1.696
Sportzaal Achterveld	470 39%	40 6%	420,75 42%	146 15%	1.077
Gymzaal Atria	1.100 92%	163 23%	426 43%	244,5 25%	1.934
Gymzaal Atlas	1.200 100%	230 33%	230 23%	80 8%	1.740

Figuur 3: Jaargebruik binnensportaccommodaties in Leusden

Het jaargebruik van gymzalen is moeilijk te vergelijken met sporthallen en sportzalen. Dit komt door de beperktere omvang van een gymzaal, waardoor een gymzaal moeilijker gebruiken door en dus te verhuren is aan sportverenigingen. Een gymzaal zal dus in de eerste plaats door het onderwijs gebruikt worden. Uit landelijke cijfers komt naar voren dat een gymzaal met 1.000 gebruiksuren per jaar een goede bezetting heeft.

Turnhal Burgemeester Buiningpark

De hoofdgebruiker van de turnhal is turnvereniging Impala. Zij maken na schooltijd en in de avonden gebruik van de turnhal. Buiten de vakantieweken gaat het hierbij om een structurele bezetting van 14.30 – 21.00 uur door de weeks, enkele uren in de ochtend en 4,5 uur op zaterdag. Daarbij probeert Impala zoveel mogelijk dubbele groepen gelijktijdig gebruik te laten maken van de zaalruimte (efficiency), hetgeen niet altijd volledig lukt.

Daarnaast maakt Avanti Achterveld 6 tot 8 keer per jaar op zaterdag een uur gebruik van de turnhal en wordt de turnhal zo'n 30 uur per jaar gebruikt voor wedstrijden. In de verschillende vakanties (herfst, kerst, voorjaar en mei) wordt de turnhal in totaal zo'n 120 uur gebruikt en in de zomervakantie zo'n 6 uur per week. Het totale gebruik per jaar komt daarmee op ongeveer 1.850 uur per jaar. Daarmee wordt de turnhal gedurende het jaar intensief gebruikt. Tijdens schooluren en in de weekenden is er ruimte, maar op de andere momenten (mede in relatie tot de doelgroepen van de vereniging) wordt de hal nagenoeg volledig gebruikt.

Sporthallen

Als er gekeken wordt naar het gebruik en de bezetting van de sporthallen, dan kan het volgende geconstateerd worden:

- Het totale gebruik van sporthal Burgemeester Buiningpark is onder de norm. Het gebruik van sporthal De Korf is bijna voldoende te noemen.
- Er is bij het gebruik een fors verschil tussen het winterseizoen en het overige seizoen. Vooral bij de sporthal op het burgemeester Buiningpark is het verschil in gebruik groot. Dit geldt zowel voor de trainingdagen (maandag – vrijdag) als de wedstrijddagen. In het winterseizoen worden de sporthallen ook gebruikt voor zaalkorfbal en zaalhockey. Tijdens het winterseizoen is de bezetting met name in de avonden op weekdagen (trainingen) goed te noemen. Tijdens de piekuren (18.00 – 21.00 uur) is zelfs sprake van ondercapaciteit. Dat heeft mede te maken met het feit dat volleybal en badminton wedstrijden tijdens avonduren door de week.
- Het onderwijsgebruik van sporthal Burgemeester Buiningpark is laag te noemen. Dat heeft met een aantal factoren te maken:

- In de sporthal beschikt slechts één zaal over alle faciliteiten voor bewegingsonderwijs. In het andere zaaldeel kunnen vooral balsporten gespeeld worden.
- Bij de realisatie van de sporthal is waarschijnlijk gekozen om geen of zo weinig mogelijk bewegingsonderwijs te plannen in de sporthal om tot maximale fiscale voordelen bij de realisatie te komen. Dat kan een verklaring zijn voor het beperkte gebruik van de sporthal voor bewegingsonderwijs. Voor dit uitgangspunt staat een herzieningstermijn van 10 jaar. Dat betekent dat vanaf 2028 de sporthal wel meer gebruikt kan worden voor bewegingsonderwijs, zodat de bezetting kan verbeteren. Daar staat tegenover dat de investering in 2018 voor sporthal Burgemeester Buiningpark fors lager was dan een reguliere investering voor een sporthal.
- In De Korf is het onderwijsgebruik eveneens wat lager, hetgeen effect heeft op de totale bezetting. Gezien de bezetting van de sportzaal en de twee gymzalen in Leusden voor bewegingsonderwijs is waarschijnlijk gekozen voor het gebruik van deze laagdrempelige en voor het onderwijs makkelijk toegankelijke voorzieningen in plaats van clustering van gebruik, en daarmee optimaal gebruik, in één van de sporthallen.
- De bezetting in de middaguren (14.30 – 18.00 uur) is beperkt. Dat geldt ook voor de bezetting van de overige binnensportaccommodaties op dat tijdstip. Dit is conform het landelijke beeld bij binnensportaccommodaties.
- De zaalcapaciteit van twee sporthallen is wel noodzakelijk om al het verenigingsgebruik te kunnen faciliteren. De capaciteit van één sporthal is ruim ontoereikend om alle verenigingen te kunnen huisvesten. De bezetting van beide sporthallen zou echter wel versterkt kunnen worden in de toekomst om tot een efficiënt gebruik te komen (bijvoorbeeld via het programmeren van meer onderwijs of andersoortig gebruik).

Sportzalen

- De bezetting van sportzaal Antares is nagenoeg 'ruim voldoende'. De bezetting is op bijna alle momenten (bewegingsonderwijs, verenigingsgebruik 's avonds en op zaterdag) ruim voldoende.
- De bezetting van sportzaal Achterveld is onvoldoende tot matig. Dat heeft met name met het beperktere gebruik voor bewegingsonderwijs en weekendgebruik te maken. In de avonden wordt de accommodatie voldoende gebruikt. Voor het onderwijsgebruik zou een gymzaal kunnen volstaan. Tijdens het winterseizoen wordt de sportzaal in

voorkomende gevallen gebruikt door zaalverenigingen uit Leusden en door Red Caps (die ook gebruik maken van sportzaal Antares).

- De turnhal wordt (na school) permanent gehuurd en gebruikt door gymnastiekvereniging Impala. Dat is landelijk gezien ook een gebruikelijke constructie bij andere turnhallen. Derhalve worden in de regel geen bezettingscijfers gehanteerd voor turnhallen.

Gymzalen

In het primair onderwijs geldt als norm voor een efficiënt gebruik van een gymzaal 21 klokuren per week. In het algemeen kan worden gesteld dat bij een bezetting van 70% of meer de accommodatie goed wordt gebruikt. In de praktijk blijkt dat bij een bezetting van 95% geen capaciteit meer is in de accommodatie.

- Het gebruik van beiden gymzalen is zeer hoog te noemen. Voor bewegingsonderwijs is sprake van maximaal gebruik. Daarnaast valt op dat ook het middag- en avondgebruik van de gymzalen bovengemiddeld hoog is. Gymzaal Atria wordt daarnaast ook in de weekenden gebruikt.

4.4 Functionaliteit en kwaliteit

Het accommodatiebestand kent een diversiteit aan gebouwen. De meeste binnensportaccommodaties zijn relatief nieuw: vijf van de zeven binnensportaccommodaties zijn de afgelopen 10 jaar gerealiseerd. Sporthal De Korf en de sportzaal in Achterveld zijn gedateerd (respectievelijk 38 en 40 jaar gerealiseerd). Voor laatstgenoemde accommodaties moeten plannen ontwikkeld worden om de sportfuncties van deze accommodaties te vervangen.

Kwaliteit

Omdat de meeste binnensportaccommodaties relatief nieuw zijn, kan de onderhoudsstaat als goed worden gekwalificeerd. Er zijn geen (grote) knelpunten over de kwaliteit van de binnensportaccommodaties bekend bij de gemeente.

Als onderdeel van de uitgevoerde enquêtes is aan de verenigingen gevraagd hoe zij de kwaliteit en functionaliteit van de accommodaties beoordelen. Bij kwantitatieve aspecten

gaat het daarbij om onder meer de afmetingen van de zaal, het aantal materialen en de tribunecapaciteit. Bij de kwalitatieve aspecten gaat het om zaken als de inrichting van de zaal, de staat van onderhoud en de veiligheid.

Over het algemeen zijn de verenigingen tevreden over de kwantitatieve aspecten van de accommodaties en de kwalitatieve aspecten. Aandachtspunten die door verenigingen zijn genoemd, zijn als volgt:

- De algehele staat van onderhoud van De Korf en de matige klimaatbeheersing. Meerdere binnensportverenigingen vroegen tijdens het groeps gesprek aandacht voor de instandhouding en het uit te voeren onderhoud in de komende periode (totdat de sporthal vervangen wordt). De sluiting van de douches na de zomer (als gevolg van legionella) werd daarbij als voorbeeld genoemd.
- Basketbalvereniging Green Giants geeft aan dat, door gewijzigde regelgeving vanuit de bond, de maatvoering van de sportzaal (breedte van de zaal) tekort schiet voor wedstrijden. Er is te weinig uitloopruimte. Op dit moment wordt door de bond dispensatie gegeven.
- De verenigingen die gebruik maken van De Korf (met name Green Giants en LBC) missen een verenigingsruimte in de sporthal. Daardoor is het moeilijker om leden aan de vereniging te binden.
- Gebruikers van sporthal Burgemeester Buiningpark geven aan het aantal kleedkamers bij de sporthal beperkt te vinden. Impala maakt geregeld gebruik van de kleedkamers van Antilopen of LHV, omdat de kleedkamers bij de sporthal / turnhal in gebruik zijn door Antilopen en LHV.
- De staat van onderhoud van sportzaal Achterveld wordt eveneens als aandachtspunt genoemd.
- Verder geven gebruikers aan dat het aantal parkeerplaatsen bij de sporthal Burgemeester Buiningpark beperkt is (zeker als er ook evenementen zijn op het sportpark). Hetzelfde geldt voor het aantal parkeerplaatsen bij sportzaal Achterveld.
- Daarnaast wordt de verkeersveiligheid rond de parkeerplaats bij de sporthal Burgemeester Buiningpark en de aanrijroute genoemd.

Functionaliteit

De functionaliteit van de accommodaties is beschouwd op basis van de zaalafmeting en voorzieningen. Deze bepaalt welk onderwijs- en sportgebruik mogelijk is in de accommodaties.

Tabel 3: Functionaliteit binnensportaccommodaties

Accommodatie	Type zaal	Afmeting				Bouwjaar	
		lxb	VNG	KVLO	NOC		
1	Buiningpark	Sporthal	44x28	Ja	Ja	Ja	2018
2	De Korf	Sporthal	48x28	Ja	Ja	Ja	1985
3	Antares	Sportzaal	30x22	Ja	Ja	n.v.t.	2012
4	Achterveld	Sportzaal	34x22	Ja	Ja	n.v.t.	1983
5	Atria	Gymzaal	21x12	Ja	Nee	n.v.t.	2016
6	Atlas	Gymzaal	21x12	Ja	Nee	n.v.t.	2016

Bewegingsonderwijs

De VNG Hanteert in de modelverordening Huisvesting Onderwijs een normstelling van 12x21x5,5 meter voor een gymzaal. Door de KVLO wordt gesteld dat deze afmetingen te klein zijn voor het geven van een adequate gymles. Het gelijktijdig zelfstandig en gedifferentieerd werken in groepen aan verschillende bewegingsactiviteiten en het sporten/spelen op aangepaste veldjes draagt een grotere maatvoering. De KVLO hanteert daarom voor een gymzaal voor het basisonderwijs als normstelling 14x22x5,5 meter¹².

Bij de gymzalen in de gemeente Leusden kan gesteld worden dat beiden gymzalen voldoen aan de afmetingen zoals gesteld door de VNG (modelverordening Huisvesting Onderwijs), maar niet aan de minimale normstelling van het KVLO.

De sportzalen hebben een ruime afmeting en voldoen daarmee ruim aan de minimale afmetingen voor een sportzaal, zowel wat betreft de VNG-normen als de KVLO-normen.

¹² Handboek huisvesting bewegingsonderwijs KVLO, 2019

De afmetingen van de sporthallen en de faciliteiten bieden mogelijkheden om bewegingsonderwijs aan te bieden. Bij sporthal Burgemeester Buiningpark is één van de zaaldelen ingericht voor het volledige lesprogramma bewegingsonderwijs, het andere deel kan gebruikt worden voor balsporten binnen het lesprogramma.

Sportgebruik

De standaardmaat van een sportzaal is veelal 28x22 meter. De sportzaal in Achterveld is met een sportruimte van 34x22 meter een relatief grote sportzaal. Voordeel van deze maatvoering voor de verenigingen die de zaal nu gebruiken is dat er 6 badmintonvelden zijn ingepast en de zaal meer comfort biedt als trainingsruimte voor sporten als zaalkorfbal en zaalvoetbal. Sportzaal Antares kent ook ruimere afmetingen dan de reguliere afmetingen.

De minimale afmeting van een sporthal is 24x44x7 meter. De twee sporthallen in de gemeente Leusden voldoen beiden aan deze norm. Daarbij valt op dat de sporthal op het Burgemeester Buiningpark een (positief) afwijkende hoogte heeft van 9 meter (ten opzichte van de gangbare 7 meter). Daardoor is het voor turnvereniging Impala onder meer mogelijk om trampolinespringen aan te bieden in de sporthal. Verder valt op dat de maatvoering van De Korf ruim is te noemen, zeker gezien de leeftijd van de sporthal. Met name voor trainingen van verenigingen biedt dat extra mogelijkheden. De afmetingen van beide sporthallen voorzien daarmee in de wedstrijdnormen van alle takken van sport.

4.5 Beheer en exploitatie

De gemeente Leusden is verantwoordelijk voor beheer en de exploitatie van alle binnensportaccommodaties in de gemeente.

Hoofdgebruiker van de turnhal op het Burgemeester Buiningpark is gymnastiekvereniging Impala. De sporthal op het Burgemeester Buiningpark kent een verbinding naar de clubaccommodaties (en de horeca) van korfbalvereniging Antilopen en handbalvereniging LHV. Daarnaast is de personele inzet in de sporthal op het Burgemeester Buiningpark minimaal (vooral schoonmaak). Operationele beheerstaken worden voor een groot deel door Antilopen en LHV uitgevoerd.

In het kader van beheer van de faciliteiten (met name de horeca) ligt daar een verantwoordelijkheid. De horeca van sporthal De Korf wordt geëxploiteerd door een ondernemer, die ook verantwoordelijk is voor het bowlingcentrum in dezelfde locatie. Een deel van de beheertaken van de sporthal is ondergebracht bij deze ondernemer.

4.6 Bevindingen binnensportaccommodaties

Uit de analyse van de capaciteit en het huidige gebruik van de binnensportaccommodaties zijn de belangrijkste bevindingen als volgt:

- De gemeente Leusden kent 7 binnensportaccommodaties: 2 sporthallen, 2 sportzalen, 1 turnhal en 2 gymzalen. Eén sportzaal is in Achterveld gesitueerd, de overige binnensportaccommodaties liggen verspreid over de kern Leusden. Alle binnensportaccommodaties worden beheerd en geëxploiteerd door de gemeente.
- De gemeente beschikt met twee sporthallen ten opzichte van de kengetallen en richtlijnen over een aantal sporthallen dat verwacht kan worden van een gemeente met de omvang van Leusden.
- Van twee binnensportaccommodaties is de levensduur van 40 jaar (bijna) bereikt. Het gaat hierbij om sporthal De Korf en sportzaal Achterveld. De andere accommodaties zijn vrij recent gerealiseerd (afgelopen 10 jaar).
- De functionaliteit van de accommodaties is goed: alle accommodaties beschikken over minimaal de noodzakelijke afmetingen. Sporthal Burgemeester Buiningpark kent positief afwijkende afmetingen met een hoogte van 9 meter, waardoor de turnvereniging daar trampolinespringen kan aanbieden. De sportzalen hebben ruime afmetingen (ruimer dan gemiddeld).
- De bezetting van de accommodaties verschilt erg van elkaar.
  - De sporthal Burgemeester Buiningpark wordt buiten het winterseizoen beperkt gebruikt. Daarnaast is er weinig onderwijsgebruik. Dit heeft te maken met de uitgangspunten bij de realisatie van de sporthal. Daardoor is maximaal geprofiteerd van de fiscale mogelijkheden en is de sporthal tegen minimale kosten gerealiseerd.
  - Ook de bezetting van De Korf ligt lager dan de gebruikelijke normen. Ook hier is minder onderwijsgebruik en is het avond- en weekendgebruik beperkter dan gemiddeld.

- De avondbezetting in het winterseizoen van beide sporthallen is wel goed te noemen. Voor het gebruik door verenigingen is een zaalcapaciteit van twee sporthallen wel noodzakelijk.
- Sportzaal Antares kent een ruim voldoende bezetting.
- Sportzaal Achterveld wordt onvoldoende bezet. Voor het bewegingsonderwijs is een gymzaal voldoende. De sportverenigingen waarderen de grotere afmetingen, maar maken uit kostenoverwegingen vaak gebruik van één zaaldeel. Dat leidt tot een lagere bezetting.
- Beide gymzalen (Atria en Atlas) worden bovengemiddeld gebruikt. Voor onderwijsgebruik zitten deze zalen vol. Daarnaast valt op dat met name avond- en weekendgebruik veel hoger is dan gebruikelijk is bij gymzalen.
- Er is ruim voldoende aanvullende capaciteit voor bewegingsonderwijs beschikbaar in met name de sportzalen en de sporthallen in Leusden. De accommodaties in Leusden vallen binnen de reisafstanden voor scholen. Wanneer gebruik gemaakt wordt van de sporthallen, moet voor de scholen wel rekening gehouden worden met consequenties voor de onderwijstijd.

5. Buitensportaccommodaties

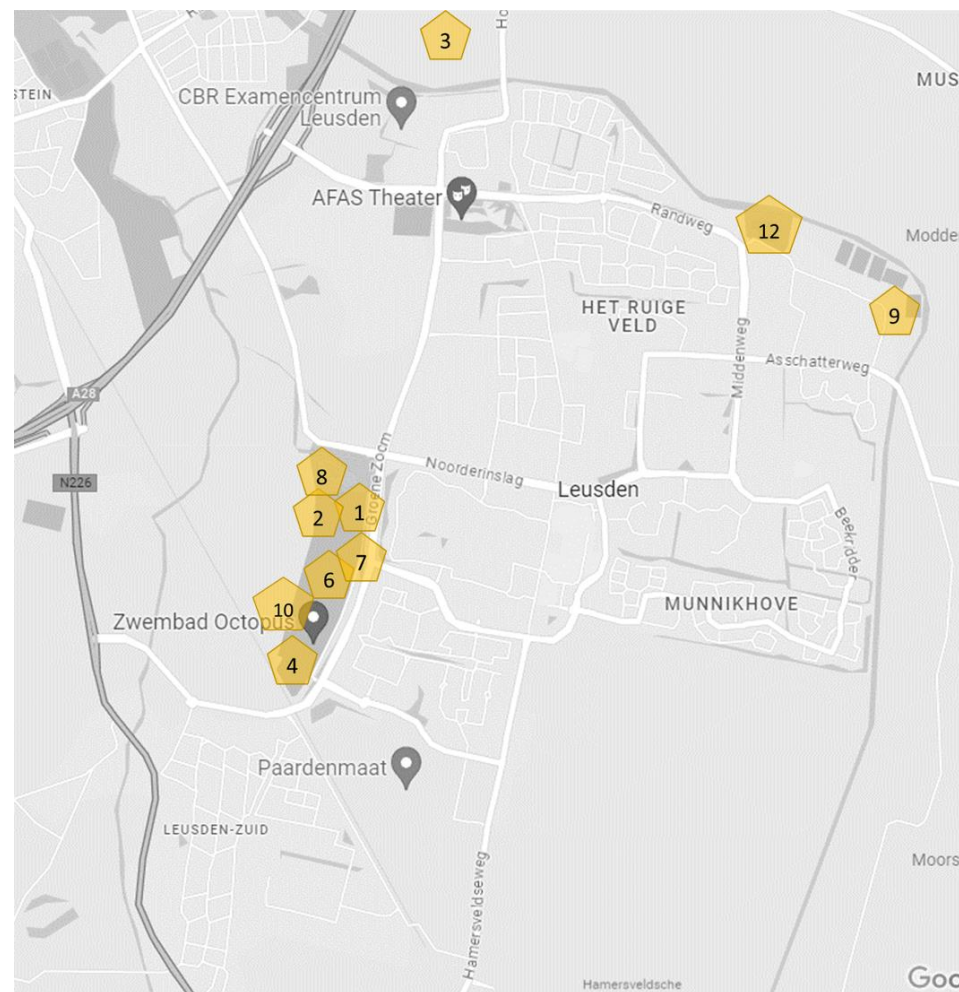
In dit hoofdstuk worden de buitensportaccommodaties nader toegelicht.

5.1 Capaciteit en spreiding

De gemeente kent een aantal buitensportaccommodaties. Binnen de gemeente Leusden zijn er zowel sportparken waar meerdere sporten beoefend kunnen worden als sportparken die monofunctioneel zijn. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de buitensportaccommodaties (sporten en aantal velden per tak van sport). In deze bijlage is onderscheid gemaakt tussen kunstgrasvelden en natuurgrasvelden. De volgende tabel geeft een overzicht van de buitensportaccommodaties die aanwezig zijn in gemeente Leusden.

Tabel 4: Overzicht buitensportaccommodaties

nr.	Vereniging	Type sport
1	LHV	Handbal
2	KC Antilopen	Korfbal
3	MHC Leusden	Hockey
4	The Red Caps	Honk- en softbal
5	SV Achterveld	Voetbal
6	Roda '46	Voetbal
7	Voetbalacademie Midden Nederland	Voetbal
8	Amicale de Petanque	Jeu de boules
9	JBC De Hakhorst	Jeu de boules
10	Lockhorst Tennis & Padel	Tennis
11	LTV Eemelaar	Tennis
12	LTV Leusden	Tennis

Figuur 4: Spreiding buitensportaccommodaties

Figuur 5: Vervolg spreiding buitensportaccommodaties

5.2 Vraag en aanbod

In deze paragraaf zijn voor een aantal takken van sport vraag en aanbod van de sportvelden geïnventariseerd. Het gaat daarbij om voetbal (Roda'46 en SV Achterveld), hockey (MHC Leusden), tennis, (LTV Leusden, Lockhorst en De Eemelaar), korfbal (Antilopen) en honk- en softbal. Per tak van sport wordt, op basis van de normering van de betreffende sportbonden, het ledenaantal en het aantal teams van de verenigingen geanalyseerd hoe vraag en aanbod zich tot elkaar verhouden.

5.2.1 Voetbal

Binnen gemeente Leusden zijn twee voetbalverenigingen actief. Roda '46 en SV Achterveld beschikken over een eigen complex, waarbij zij de beschikkingen hebben over zowel kunstgras- als natuurvelden.

Voetbal Academy Midden Nederland (VAMIN) beschikt niet over een eigen complex en heeft een jaarcontract met de gemeente voor het gebruik van één veld. Zij zijn nog niet ingeschreven bij de KNVB en daarom niet meegenomen in de analyse naar vraag en aanbod.

Voor de berekening van de behoefte aan wedstrijdelden is gebruik gemaakt van het planningsmodel van de KNVB. Daarbij wordt op basis van het aantal ingeschreven teams per leeftijdscategorie, het gebruik in het weekend (zaterdag, zondag, beiden) en het aantal velden een analyse gemaakt van capaciteit. Bij de analyse worden door ons bureau ontwikkelde rekentools (op basis van de normering van de bonden) gehanteerd.

Tabel 5: Capaciteitsberekening voetbal

Capaciteitsberekening voetbal					
Kern	Wedstrijdelden				
	Beschikbare capaciteit		Berekende behoefte	Saldo	
	Kunstgras	Natuurgras		Onafgerond	Afgerond
Leusden	3	4	7,53	-0,53	-1
Achterveld	1	2	1,46	1,54	1
Totaal	4	6	8,99	1,01	0

Roda'46

Voetbalclub Roda '46 speelt op sportpark Burgemeester Buiningpark in Leusden. De voetbalclub beschikt over 7 voetbalvelden waarvan 3 kunstgras en 4 natuurgras. 2 van de natuurgrasvelden worden uitsluitend gebruikt voor wedstrijden, de overige velden worden voor zowel wedstrijden als trainingen gebruikt. Op het complex ligt nog een achtste natuurgrasveld dat voorheen gebruikt werd door Roda'46. Dat veld is teruggegeven aan de gemeente, die het beschikbaar heeft gesteld aan Voetbal Academy Midden Nederland. Deze organisatie verzorgt tot op heden alleen trainingen. In de toekomst wil VAMIN ook deelnemen aan competities van de KNVB.

De meeste teams spelen hun wedstrijden op zaterdag. De wedstrijdcapaciteit dient dus op die dag te worden gebaseerd. Op basis van de normering is het aantal benodigde wedstrijdelden van Roda'46 7,53. Afgerond zijn dat 8 velden. Roda '46 beschikt over 7 velden waar wedstrijden gespeeld kunnen worden. De capaciteit voor wedstrijden is daarmee onvoldoende. Door wedstrijddagen op te rekken (eerder beginnen, later eindigen)

kunnen de wedstrijden waarschijnlijk grotendeels alsnog gepland worden (zeker op de velden met verlichting). Bij de normeringen werd door de KNVB tot voor kort geen rekening gehouden met avondwedstrijden. Inmiddels is dat gebruikelijker.

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is ongeveer 3.450 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is tussen 2.750 en 2.850 uur per jaar. Volgens de normering is er daarmee zo'n 600 tot 700 uur per jaar aan trainingscapaciteit te weinig.

SV Achterveld

Voetbalclub SV Achterveld bevindt zich op het Kerstensportpark in Achterveld. De voetbalclub beschikt over 4 voetbalvelden waarvan 1 kunstgras en 3 natuurgrasvelden. 1 natuurgrasveld wordt uitsluitend voor wedstrijden gebruikt, 1 natuurgrasveld wordt uitsluitend voor trainingen gebruikt. De overige twee velden worden voor zowel wedstrijden als trainingen gebruikt.

Op 2 teams na, speelt elk team zijn wedstrijd op zaterdag. De wedstrijdcapaciteit wordt daarom op zaterdag gebaseerd. Op basis van de normering is het aantal benodigde wedstrijd velden 1,46. Afgerond zijn dat 2 velden. SV Achterveld beschikt over 3 velden waar wedstrijden gespeeld kunnen worden. Er is daarmee sprake van 1 wedstrijd veld overcapaciteit.

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is ongeveer 650 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is ongeveer 1.550 uur per jaar. Volgens de richtlijnen is er dus een overcapaciteit van ongeveer 900 uur per jaar voor trainingen.

5.2.2 Hockey

MHC Leusden bevindt zich op het Schammer Sportpark in Leusden. De hockeyclub beschikt over 5 hockeyvelden waarvan 1 waterveld, 3 semi-waterveld en 1 zandveld; één van de velden is een trainingsveld en alleen geschikt voor miniwedstrijden.

Tabel 6: Capaciteitsberekening hockey

Capaciteitsberekening hockey						
Vereniging	Kern	Beschikbare capaciteit		Berekende behoefte	Saldo	
		Kunstgras	Pupillen		Onafgerond	Afgerond
MHC Leusden	Leusden	4	0	3,65	0,35	0
Totaal		4	0	3,65	0,35	0

Jeugdteams spelen gedurende de reguliere veldcompetitie op zaterdag, senioren teams op zondag. Daarnaast zijn er trim teams en de SEVENS-competities die doordeweeks hun wedstrijden spelen (8 teams bij MHC Leusden). MHC Leusden beschikt over veel jeugdteams waardoor de zaterdag de drukste dag is qua wedstrijden. Als er gekeken wordt naar de veldbehoefte op de zaterdag, komt deze uit op 3,65 veld. Afgerond zijn dat 4 velden. De capaciteit voor wedstrijden is dus in balans.

Voor de trainingscapaciteit heeft de vereniging de beschikking over een extra trainingsveld (met de afmetingen van een miniveld c.q. een half veld). Op basis van de berekeningen is ook de trainingscapaciteit in balans met het aantal velden.

5.2.3 Tennis

De richtlijnen bij tennis gaan uit van ongeveer 90 spelende leden per buitenbaan (uitgaande van verlichte banen).

Tabel 7: Capaciteitsberekening tennis (verlichte tennisbanen)

Capaciteitsberekening tennis (verlichte tennisbanen)					
Vereniging	Kern	Beschikbare Capaciteit	Berekende behoefte	Saldo	
				Onafgerond	Afgerond
LTV Leusden	Leusden	10	9,83	0,17	0
Tennis Lockhorst	Leusden	9	7,40	1,60	1
LTV Eemelaar	Leusden	4	0,96	3,04	3
		23	18,19	4,81	4

- LTV Leusden heeft 885 spelende leden. Daarmee hebben zij een behoefte van 9,83 tennisbanen. De vereniging beschikt over 10 banen, waarmee de capaciteit en de behoefte in balans zijn. De verhouding is echter dusdanig dat er weinig groeimogelijkheden zijn met de huidige capaciteit.
- Tennis Lockhorst biedt sinds kort naast tennis ook padel aan. De vereniging geeft desgevraagd aan dat veel leden zijn overgestapt naar padel. De vereniging telt in totaal 1.025 leden, waarbij bij benadering 50% uitsluitend tennist, 35% uitsluitend padel speelt en 15% zowel tennist als padel speelt. Op basis van het aantal leden dat alleen tennist en de beschikbare capaciteit, komt een overcapaciteit van 1,6 banen naar voren; afgerond is dit 1 baan.
- LTV Eemelaar heeft 86 leden. Zij beschikken nu over 4 banen. Op basis van het aantal leden zou een capaciteit van 1 baan voldoende zijn. Er is derhalve een overcapaciteit van 3 banen.

Padel

De enige tennisvereniging in Leusden die naast tennis ook padel aanbiedt, is op dit moment Lockhorst. Van de 1.025 leden spelen ruim 500 leden uitsluitend padel. De vereniging beschikt over 5 padelbanen met verlichting. Op basis van de richtlijnen van de KNLTB (ongeveer 90 leden per baan) is er enige ondercapaciteit. De behoefte aan padelbanen is ongeveer 5,7 banen, afgerond 6. Daarbij kan worden aangetekend dat padel met dubbelteams gespeeld wordt en dat de potentiële avond- en weekendcapaciteit (respectievelijk 20 uur en 16 uur per week) wellicht toch kan voorzien in het gebruik van de leden.

5.2.4 Korfbal

Korfbalvereniging Antilopen bevindt zich op het sportpark Buiningpark in Leusden. Zij beschikken over 3 kunstgrasvelden waarop zowel wedstrijden gespeeld worden als op wordt getraind.

Tabel 8: Capaciteitsberekening korfbal

Capaciteitsberekening korfbal						
Vereniging	Kern	Beschikbare capaciteit		Berekende behoefte	Saldo	
		Kunstgras	Natuurgras		Onafgerond	Afgerond
Antilopen	Leusden	3	0	2,61	0,39	0
Totaal		3	0	2,61	0,39	0

Korfbal wordt door zowel op zaterdag als op zondag gespeeld door senioren. Jeugdteams spelen hun wedstrijden op zaterdag. In de praktijk spelen de meeste clubs al hun wedstrijden op zaterdag. Dat geldt ook voor Antilopen. De richtlijn vanuit het KNKV voor zaterdagverenigingen is 7 normteams per kunstgrasveld (jeugdteams hebben een coëfficiënt ten opzichte van seniorenteam). Op basis van het aantal teams van Antilopen komt de behoefte aan wedstrijdelden uit op 2,61 veld. Afgerond zijn dit 3 kunstgrasvelden. De capaciteit voor wedstrijden is daarmee in balans.

5.2.5 Honk- en softbal

Honk- en softbalvereniging Red Caps is eveneens gesitueerd op het Burgemeester Buiningpark. Zij beschikken over één gecombineerd veld voor honk- en softbal waarop zowel wedstrijden gespeeld worden als op getraind wordt. Red Caps heeft maximaal rond de 160 leden gehad. In 2010 – 2011 was dit gedaald naar 60 leden. Sinds een jaar of 8 is er sprake van een stabiel ledenaantal van ongeveer 130 spelende leden (10 teams). De teams kunnen ingepland worden op het beschikbare veld. Door de softbalcompetitie op maandag en vrijdag moeten de trainingen (honk- en softbal) wel geconcentreerd gepland worden (dinsdag, woensdag en donderdag). Trainingen voor honkbal en softbal kunnen niet gelijktijdig plaatsvinden, omdat van hetzelfde veld gebruik gemaakt wordt. Dat leidt tot druk op de trainingscapaciteit.

5.3 Functionaliteit en kwaliteit

De meeste velden binnen gemeente Leusden voldoen aan de standaard afmetingen en regels voor het spelen van wedstrijden. Een aantal verenigingen (Roda'46, MHC Leusden) heeft daarnaast de beschikking over een trainingsveld dat ook voor pupillenwedstrijden gebruik kan worden.

Uitzondering hierop is honk- en softbalvereniging Red Caps. De afmetingen van het zogenaamde midfield voldoen niet aan de eisen van de bond. Het veld is (voor honkbal) 85 meter lang en moet 100 meter zijn. Dit is te verhelpen door rond het veld een hoog hek te plaatsen, waardoor kunstmatig een grotere afstand gerealiseerd kan worden. De kosten hiervan worden geraamd op € 30.000. Daarnaast beschikt de club het liefst over twee aparte velden voor honkbal en softbal. Daarmee worden de gebruiksmogelijkheden voor beide takken van sport groter. Door de ligging van het honkbalcomplex en de beperkingen vanuit het aanpalende natuurgebied en de spoorlijn is niet mogelijk een apart softbalveld aan te leggen. Red Caps geeft aan mogelijk naar een andere locatie in Leusden te willen waar wel twee velden aangelegd kunnen worden en de vereniging zichtbaarder is.

De buitensportvelden worden conform een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) door de gemeente onderhouden. De staat van de velden is over het algemeen goed. Via enquêtes is aan verenigingen gevraagd wat zij van de functionaliteit en kwaliteit van de velden en accommodaties vinden. Over het algemeen zijn de respondenten (redelijk) positief over de kwaliteit van de velden.

Sporttechnische functionaliteit

- LHV Leusden geeft aan dat er bij hun beachveld met name behoefte is aan zitplaatsen. Het veld bevindt zich ver weg van de kantine en het terras. Daarnaast zijn de doelen toe aan vervanging/onderhoud.
- Het hekwerk rondom 6 tennisbanen van Lockhorst Tennis en Padel is aan vervanging toe. Ook komen zij bergruimte te kort.
- Bij MHC Leusden zijn 2 velden aan renovatie toe. Een derde veld is voor de hoger spelende teams onvoldoende van kwaliteit. Het hoofdveld is wel van goede kwaliteit.
- Roda'46 geeft aan dat de kwaliteit van één van de natuurgras wedstrijdvelden slecht is. Als het geregend heeft, is het veld vaak onbespeelbaar. De club wil één natuurgrasveld omzetten naar één kunstgrasveld met verlichting om te kunnen voorzien in de trainingsbehoefte doordeweeks. Het kunstgrasveld zou dan ook ingezet kunnen worden als wedstrijdveld, wanneer de natuurgrasvelden door weersomstandigheden niet of minder goed bespeelbaar zijn.

Accommodatie en overige faciliteiten

Naast de functionaliteit en kwaliteit van de velden, hebben een aantal verenigingen opmerkingen gemaakt over hun accommodatie en de overige faciliteiten op de sportparken:

- Antilopen, Roda'46, LTV De Eemelaar en LHV Leusden geven aan dat de parkeerplaats waarvan zij gebruik maken sociaal c.q. verkeerstechnisch onveilig is. Daarnaast is de verlichting op de weg naar het sportpark, de parkeerplaats en op de looppaden naar de accommodaties toe onvoldoende. Dit kan voor onveilige situaties zorgen.
- LTV De Eemelaar geeft aan dat, wanneer er tegelijkertijd gevoetbald wordt, er te weinig parkeerplaatsen beschikbaar zijn. Daarnaast is de vereniging van mening dat het clubgebouw oud is en niet meer voldoet aan de eisen van de huidige tijd.
- LTV Leusden geeft eveneens aan dat de beperkte parkeercapaciteit een knelpunt is.
- De verenigingen beoordelen de staat van de eigen clubaccommodaties met een voldoende of ruim voldoende. Uitzonderingen hierop zijn Jeu de boules vereniging Amicale de Pétanque en LTV De Eemelaar. Deze verenigingen omschrijven de staat als onvoldoende. Grote investeringen zijn nodig.
  - Amicale de Pétanque geeft aan dat algehele renovatie of vernieuwing van de binnenaccommodatie (10 banen) nodig is. De vereniging heeft daarnaast ook 28 buitenbanen. In relatie tot het aantal leden (68) is er daarmee sprake van een grote accommodatie.
  - LTV De Eemelaar geeft aan dat het ledenaantal te laag is om de investeringen in het clubgebouw te kunnen dragen.
  - LTV Leusden wil graag de clubaccommodaties vernieuwen, maar noemt de gestegen bouwkosten als een belemmering.
- Red Caps maakt sinds 1992 gebruik van containers als clubaccommodatie. In eerste instantie zouden die voor een periode van 10 jaar gebruikt worden. De vereniging zou graag over een permanent en duurzaam (stenen) clubgebouw beschikken, maar wil eerst uitsluitel hebben over het toekomstperspectief van de veldaccommodatie. Voor de korte termijn worden daarom geen investeringen gepland. Daarnaast vindt de vereniging de betaalde huur voor het veld hoog; deze is vergelijkbaar met de huur die Quick uit Amersfoort betaalt voor 1 honkbalveld en 2 softbalvelden.
- Veel verenigingen hebben een duurzaamheidsscan laten uitvoeren en al bepaalde maatregelen genomen. Veel verenigingen willen hierin de komende jaren (verder) investeren. Enkele verenigingen geven hierbij ook knelpunten aan: de investering in

verduurzaming is niet rendabel vanwege te beperkt gebruik of er zijn beperkingen voor de teruglevering van energie van zonnepanelen.

5.4 Bevindingen buitensport

In de voorgaande paragrafen is een toelichting gegeven op de buitensportaccommodaties in de gemeente Leusden. Hieronder worden de belangrijkste punten samengevat.

- In beide kernen zijn buitensportaccommodaties gesitueerd. In Achterveld gaat het om complexen voor voetbal en tennis. Logischerwijs zijn in de grootste kern Leusden de meeste buitensportvoorzieningen aanwezig.
- Er is sprake van een redelijk evenwicht in het aantal voetbalvelden en de behoefte. SV Achterveld heeft een overcapaciteit van 1 wedstrijdveld. Roda'46 heeft op dit moment een beperkt tekort aan wedstrijdvelden (afgerond 1) en met name aan trainingscapaciteit.
- Hetzelfde geldt voor hockey en korfbal: ook daar is sprake van een goed evenwicht in capaciteit en behoefte.
- Gemeentebreed is er een overcapaciteit op het gebied van tennis van 4 banen. Die overcapaciteit zit met name bij LTV De Eemelaar. Bij LTV Leusden en Lockhorst is de capaciteit nagenoeg in balans met de behoefte.
- Lockhorst Tennis & Padel heeft recent een aantal banen omgebouwd tot padelbanen. De sport is ook populair in Leusden: op basis van de normen is er een tekort aan banen bij Lockhorst, de vereniging heeft een wachtlijst van 180 mensen en er zijn padelbanen gerealiseerd bij commerciële aanbieders (onder meer sportschool Theo Meijer).
- De functionaliteit en kwaliteit van de sport gebonden voorzieningen zijn over het algemeen goed. Eén van de natuurgras wedstrijdvelden van Roda'46 is in matige staat, waardoor het veld geregeld niet beschikbaar is als gevolg van weersomstandigheden. MHC Leusden geeft aan dat twee velden gerenoveerd moeten worden en dat de kwaliteit van een derde veld voor hoger spelende teams onvoldoende is. Het veld van Red Caps moet door middel van een hek (kunstmatig) vergroot worden en de vereniging heeft bij voorkeur de beschikking over 2 velden (1 honkbalveld en 1 softbalveld).
- De infrastructuur rond de sportparken heeft wat aandacht nodig. Met name de verenigingen op Burgemeester Buiningpark vragen aandacht voor verkeersveiligheid en sociale veiligheid op de parkeerplaatsen en toegangswegen.

- De meeste verenigingen beschouwen hun clubaccommodaties als (ruim) voldoende. Een aantal verenigingen (Amicale de Pétanque, LTV De Eemelaar, LTV Leusden) zouden willen vernieuwen en verduurzamen, maar vinden de kosten te hoog of de terugverdienmogelijkheden te laag.

6. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkelingen in Leusden die van invloed kunnen zijn op de toekomstige vraag naar sportaccommodaties en -faciliteiten in de gemeente. Het gaat daarbij uiteraard om de demografische ontwikkelingen (inclusief de leerlingenprognoses voor het gebruik door het bewegingsonderwijs). Daarnaast wordt ingegaan op de beleidsmatige kaders en uitgangspunten, de ruimtelijke ontwikkelingen (inclusief de consequenties voor de ontwikkeling van het aantal inwoners). Het hoofdstuk wordt afgesloten met de ontwikkelingen bij en ambities van de sportverenigingen, die van invloed kunnen zijn op (het gebruik van) de sportaccommodaties.

6.1 Demografische ontwikkelingen

Als onderdeel van dit onderzoek is gekeken naar de bevolkingsontwikkeling van de gemeente Leusden. De omvang en opbouw van de bevolking en de ontwikkeling is van invloed op de (toekomstige) vraag naar sportaccommodaties in de gemeente. Voor de ontwikkelingen in de vraag naar bewegingsonderwijs is de leerlingenprognose voor de komende jaren geanalyseerd.

6.1.1 Woningbouwontwikkeling

De komende jaren zijn er een aantal woningbouwlocaties in Leusden in ontwikkeling. De grootste ontwikkeling vindt plaats in Leusden-Zuid (Tabaksteeg). Daar worden tot en met 2037 zo'n 760 nieuwe woningen gerealiseerd. Daarnaast is een ontwikkeling gepland in Achterveld waar zo'n 430 nieuwe woningen gerealiseerd moeten worden.

In totaal worden de komende 10 tot 15 jaar zo'n 1.500 nieuwe woningen gerealiseerd in Leusden. De overige woningen worden dus op andere locaties in Leusden gerealiseerd. Met een bezetting per woning van 2,1 gaat het daarbij om ongeveer 3.000 nieuwe inwoners de komende jaren. Het woningbouwprogramma is nog niet definitief vastgesteld. Daarmee kunnen er nog afwijkingen ontstaan de komende jaren.

6.1.2 Bevolkingsontwikkeling en prognose

De gemeente Leusden bestaat uit de kernen Leusden en Achterveld. Het aantal inwoners in de gemeente Leusden is ongeveer 31.500 in 2023. Sinds 2008 is het aantal inwoners met ongeveer 3.000 gestegen (stijging van 10,2%)¹³. De bevolking van gemeente Leusden vergrijs, conform het landelijke beeld.

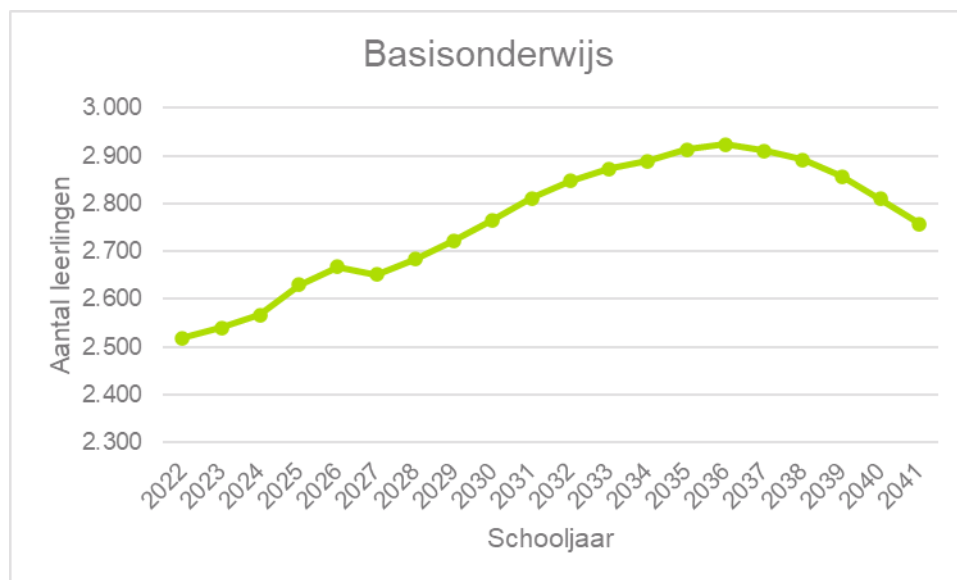
Volgens het CBS groeit de gemeente Leusden tot 2035 met 7,02% wat op ongeveer 2.000 inwoners uit komt. Dit is iets lager dan waar in de gemeentelijke prognoses in het kader van de woningbouwontwikkeling rekening mee wordt gehouden. Het aantal mensen van 55 jaar en ouder in de gemeente Leusden zal naar verwachting stijgen van 22% naar 31% in 2035.

6.1.3 Leerlingenprognoses

Naast de bevolkingsontwikkeling geeft de leerlingenprognose belangrijke informatie als het gaat om het verwachte gebruik van de binnensportaccommodaties. De ontwikkeling van de leerlingenaantallen geeft aan hoe het bewegingsonderwijs zich in de aankomende jaren ontwikkelt en welke sportvoorzieningen nodig zijn om bewegingsonderwijs te kunnen blijven faciliteren.

De leerlingenprognose van de gemeente Leusden uit 2023 laat zien dat het aantal leerlingen in het basisonderwijs groeit in de periode tot 2041. Dit is met inbegrip van de geplande woningbouwontwikkelingen. Eerst stijgt het aantal leerlingen van ongeveer 2.500 in 2022 tot ongeveer 2.900 in 2036. Vervolgens daalt het tot bijna 2.700 leerlingen in 2041 (figuur 2). Dit is een stijging van ongeveer 9% in 2041 ten opzichte van schooljaar 2022.

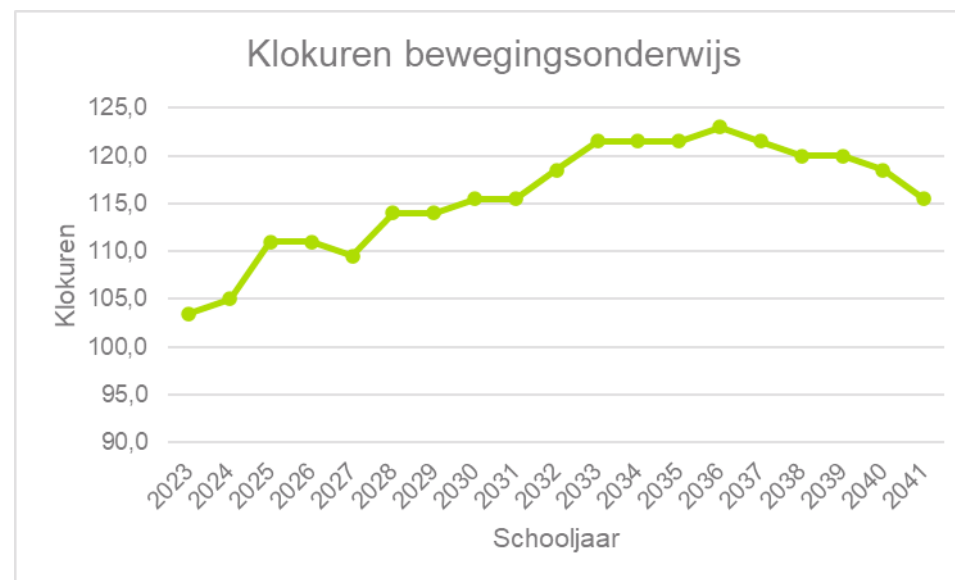
¹³ AlleCijfers.nl/gemeente/Leusden

Figuur 6: Totaal aantal leerlingen basisonderwijs per schooljaar

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs is van belang voor de sportaccommodaties omdat dit gevolgen heeft voor het aantal uren bewegingsonderwijs. Volgens de prognose zijn er 110 gymgroepen in gemeente Leusden in schooljaar 2023. Als al deze groepen conform de wet 1,5 klokuur per week bewegingsonderwijs krijgen (c.q. 2 lessen per week), is dit een totale behoefte van 163,5 (klok)uur bewegingsonderwijs per week.

Omdat kleutergroepen in principe ik het speellokaal van de school gymmen en niet in een sportaccommodatie, is in de leerling prognose ook het aantal gymgroepen van groep 3 tot en met 8 weergegeven. Daaruit blijkt een behoefte van 103,5 (klok)uur bewegingsonderwijs in 2023. Dat is dus een verschil van 60 klokuren als de kleutergroepen niet worden meegerekend. In 2036 zijn er volgens de leerling prognose 128 groepen die 123 (klok)uren bewegingsonderwijs nodig hebben. Dit daalt tot 122 groepen en 115,5 (klok)uur in 2041. Het gemiddelde aantal klokuren bewegingsonderwijs is in de periode tot 2041 116 uur per week. In 2041 zijn er volgens de prognose 12 klokuren extra nodig ten opzichte van 2023. Deze stijging is goed te zien in figuur 7.

Figuur 7: Totaal aantal klokuren bewegingsonderwijs per schooljaar

Bij deze theoretische berekening zijn drie kanttekeningen te maken:

1. Bij het aantal gymgroepen in de prognose zijn de kleutergroepen niet meegenomen. De theoretische splitsing tussen kleutergroepen en gymgroepen volgens de beleidsregel van de VNG komt niet altijd overeen met de praktijk. Het is mogelijk dat een school meer gymgroepen en minder kleutergroepen heeft. In dat geval is er dus een grotere behoefte aan accommodatie voor het bewegingsonderwijs.
2. Een verwachte daling of stijging van het aantal leerlingen betekent niet altijd een afname of stijging van het aantal groepen dat bewegingsonderwijs krijgt. Het is namelijk ook mogelijk dat de groepen van een school wat kleiner of groter worden. Bijvoorbeeld 20 of 28 leerlingen per groep in plaats van het gemiddelde van 25. In dat geval blijft de behoefte aan sportaccommodaties gelijk.
3. Deze berekening gaat uit van de huidige wetgeving. Het is mogelijk dat in de toekomst de wetgeving verandert waardoor er meer uren bewegingsonderwijs verplicht worden.

6.2 Lokale ontwikkelingen

In deze paragraaf worden de relevante lokale ontwikkelingen op het gebied van sportdeelname, beleid en ruimtelijke plannen toegelicht. In hoofdstuk 2 is al ingegaan op de landelijke trends en ontwikkelingen rond sport en bewegen.

6.2.1 Lokale sportdeelname en vitaliteit

Uit het Leusdens Sport- en Beweegakkoord (2020) komt het volgende naar voren rond sport- en beweeggedrag en vitaliteit in de gemeente.

- Circa 58% van de inwoners van de gemeente Leusden maakt gebruik van de sportfaciliteiten binnen de gemeente waarvan de sportverenigingen een belangrijke aanbieder voor sport en bewegen zijn.
- Er zijn ruim 40 sportverenigingen in de gemeente Leusden actief. Circa 32% de inwoners van de gemeente is hier lid van. Dit draagt naast sport en beweging ook in grote mate bij aan de sociale cohesie en vitaliteit binnen de gemeente. Het percentage leden van verenigingen in Leusden is daarmee wat hoger dan het landelijk gemiddelde (rond de 25%).
- Sinds COVID-19 stijgt het aandeel ongeorganiseerd en anders georganiseerd sporten. In de gemeente Leusden beweegt en sport meer dan 50% van de inwoners in de openbare ruimte en bezoekt 29% regelmatig een fitnesscentrum.
- Net als in de rest van Nederland heeft de gemeente Leusden te maken met maatschappelijke veranderingen, zoals individualisering, terugloop van vrijwilligers, een terugtrekkende overheid, demografische ontwikkelingen (vergrijzing en ontgroening) en beweegarmoede.
- Circa 48% van de inwoners van gemeente Leusden jonger dan 25 jaar beweegt minder dan de landelijke beweegnorm van 5 uur per week.
- Circa 46% van de inwoners van gemeente Leusden heeft overgewicht.

6.2.2 Beleidsontwikkelingen

Sociaal domein

Lokaal sport- en beweegbeleid kan tegenwoordig niet meer los worden gezien van de opdrachten die gemeenten hebben in het sociaal domein. Sportverenigingen worden steeds nadrukkelijk aangesproken op en betrokken bij het leveren van maatschappelijke

bijdragen (sport als middel). Er is landelijk steeds meer oog voor de verbinding tussen sport, bewegen en het sociaal domein. Ook in Leusden wordt in het beleidskader voor het sociaal domein (Thuis in Leusden) een nadrukkelijke verbinding gelegd naar de sport. Eén van de uitgangspunten is een sterke basisinfrastructuur, onder meer op het gebied van sportaccommodaties en sportaanbieders.

Speerpunten uit de visie die van belang zijn voor de sport (en het gebruik van sportaccommodaties) zijn de inzet op netwerken (waarbij sportaccommodaties en clubgebouwen nodig zijn voor het realiseren van ontmoetingsmomenten), vrijwilligersinzet (onder meer bij sportverenigingen) en het bevorderen van een gezonde vitale leefstijl.

Lokaal Sportakkoord

In het lokale Sportakkoord (2023) heeft de gemeente Leusden per thema concrete ambities geformuleerd:

- Inclusie en diversiteit: alle Leusdenaren kunnen met plezier sporten en bewegen, niemand uitgezonderd;
- Vitale sportaanbieders: Leusdenaren sporten en bewegen bij vitale, ondernemende en toekomstbestendige sportaanbieders. Er is een kwalitatief sterk, veilig en toegankelijk sportaanbod voor iedereen;
- Vaardig bewegen: ieder kind en iedere jongere krijgt de kans om vaardig en veelzijdig te sporten en bewegen – onder de juiste begeleiding – waarbij plezier en ontwikkeling centraal staan;
- Ruimte voor sport en bewegen: de gemeente beschikt over een toekomstbestendige sportinfrastructuur die uitnodigend, faciliterend en toegankelijk is voor iedereen;
- Sociaal veilige sport: iedereen kan veilig en met plezier sporten en sport beleven;
- Maatschappelijke waarde van sport en beweging: de gemeente wil meer aandacht geven aan de waardevolle betekenis en toegevoegde waarde van sport en beweging;
- Samenwerking, kennisdeling en zichtbaarheid: iedereen die betrokken is bij sport en beweging in Leusden voelt zich verbonden met de sector en voelt zich uitgenodigd tot samenwerking en kennisdeling. Het lokale sport- en beweegaanbod is toegankelijk, overzichtelijk en makkelijk vindbaar voor iedereen.

6.2.3 Overige ontwikkelingen

Onderzoek zwembad

Door een extern bureau wordt een onderzoek uitgevoerd de toekomst van zwembad De Octopus. Het zwembad is gesitueerd op het Burgemeester Buiningpark, naast de tennisbanen en het honk- en softbalveld.

Met de resultaten van het onderzoek moet een besluit genomen worden over het meest passende scenario: renovatie van het huidige zwembad of nieuwbouw. Als gekozen wordt voor renovatie, dan blijft het zwembad op de huidige locatie gesitueerd. Als gekozen wordt voor nieuwbouw, dan moet een locatieonderzoek gedaan worden naar de meest geschikte locatie. Nieuwbouw op het Burgemeester Buiningpark is daarbij een optie: hetzij naast de huidige locatie (op de parkeerplaats), hetzij op een andere locatie op het sportpark. Bij de herontwikkeling van het sportpark zal daar dan rekening mee gehouden moeten worden. Bij de ontwikkeling van de scenario's (hoofdstuk 8) wordt daar verder op ingegaan.

Cultuurnota

Op dit moment werkt de gemeente Leusden aan een cultuurnota, die, net als het sportaccommodatiebeleid, gebruikt wordt als bouwsteen voor het gemeentelijk vastgoedbeleid. Wellicht dat daar raakvlakken te vinden zijn met het sportaccommodatiebeleid.

6.3 Ontwikkelingen verenigingen

Algemeen

Om de ontwikkelingen bij verenigingen te inventariseren, zijn enquêtes uitgezet onder de verenigingen: voor de binnensportverenigingen, voor de buitensportverenigingen en voor kleinere verenigingen met een eigen accommodatie (verkorte vragenlijst). In de enquêtes zijn de verenigingen bevraagd op een breed aantal onderwerpen: ledenontwikkeling, sportieve ambities, gebruik van de accommodaties, knelpunten in het gebruik, tevredenheid over de accommodaties, de belangrijkste punten van zorg en de speerpunten binnen het verenigingsbeleid.

Naast de enquêtes is met een groot aantal verenigingen / organisaties een (groeps)gesprek gevoerd (bijlage 2). De belangrijkste bevindingen uit de enquêtes en de gesprekken worden toegelicht in deze paragraaf.

Tabel 9: Respons op de enquête

	Uitgezette enquêtes	Ingevlude enquêtes	Respons
Buitensport	10	9	90%
Binnensport	33	16	48%
Overig	8	5	63%

De respons is goed te noemen. Het lagere percentage bij de binnensportgebruikers hangt samen met de aard van deze gebruikers. Veel gebruikers huren (vaak al jaren stabiel) slechts 1 tot 2 uur per week een accommodatie. In veel gevallen gaat het om particuliere groepen en commerciële sportaanbieders. De respons onder deze groep was lager. Alle grote binnensportverenigingen die actief zijn in Leusden hebben deelgenomen aan de enquête.

6.3.1 Ledenontwikkeling

De verenigingen is gevraagd naar het aantal actieve leden in de jaren 2023 en 2019 en de verwachting in ledenontwikkeling voor de komende drie jaar. In tabel 10 zijn de resultaten weergegeven, waarbij voor de binnensport alleen de (grote) verenigingen zijn meegenomen.

Tabel 10: Ledenontwikkeling sportverenigingen

Sport	Naam vereniging	Ledenaantallen		Verwachte ontwikkeling
		2019	2023	
Binnensport				
Badminton	Leusder Badminton Combinatie	100	64	gelijk
Badminton	SV Avanti	10	35	stijging
Basketbal	Green Giants	65	148	stijging
Turnen	Impala	683	519	stijging
Turnen	SV Avanti	70	70	gelijk
Volleybal	AFAS-LEOS	137	157	gelijk
Binnensport en buitensport				
Handbal	Leusder Handbal Vereniging	141	148	stijging
Korfbal	Korfbalclub Antilopen	292	292	stijging
Hockey	MHC Leusden	1200	1054	gelijk
Buitensport				
Tennis en padel	Lockhorst Tennis & Padel	524	1025	gelijk
Tennis	LTV Leusden	885	918	gelijk
Tennis	LTV de Eemelaar	60	86	stijging
Voetbal	Roda '46	1200	1250	stijging
Voetbal	VAMIN	20	44	stijging
Voetbal	SV Achterveld	458	446	daling
Overig				
Duivensport	Postduivenhoudersvereniging Leusden	15	21	stijging
Jeu de boules	Amicale de Pétanque	56	68	stijging
Jeu de boules	Jbc de Hakhorst	160	198	daling
Schietsport	Schietvereniging Leusden e.o	30	30	gelijk
Tafeltennis & Darts	Tafeltennis- en Dartsvereniging Leusden	37	37	gelijk
Totaal		6.143	6.610	

De tabel laat zien dat het totale aantal leden van de verenigingen samen in de periode 2019-2023 is toegenomen van 6.143 naar 6.610. Dat is tegen de landelijke trend in (waar het aantal leden gemiddeld daalt). Voor de komende 3 jaar verwachten de verenigingen hoofdzakelijk een stabilisatie of stijging van het aantal leden. Slechts 2 verenigingen verwachten een daling. Onderstaand lichten we er per categorie enkele bijzonderheden toe.

Binnensport

Bij de binnensportvereniging hebben badmintonvereniging LBC en turnvereniging Impala minder leden dan in 2019. LBC verwacht geen nieuwe toename van leden. Bij Impala is het

aantal leden weer stijgend en Impala verwacht een verdere groei door promotie seniorenlessen en werving van nieuw kader. Dit laatste belemmert nu de groei en de vereniging heeft daardoor een wachtlijst van ongeveer 35 personen. Basketbalvereniging Green Giants is fors gegroeid. Dit geldt ook voor de badmintonafdeling van SV Avanti. Volleybalvereniging AFAS-LEOS heeft een bescheiden groei gerealiseerd. Green Giants schrijft de groei toe aan blijvende interesse voor de sport en het ontbreken van aanbod of een wachtlijst in buurgemeentes. Zelf heeft de vereniging een kleine wachtlijst (5 personen). Green Giants en Avanti verwachten de komende 3 jaren een verdere toename van het aantal leden.

Combiverenigingen

De handbal-, korfbal- en hockeyvereniging kennen allemaal een zaal- en een veldseizoen. Bij handbal en korfbal is dit van medio oktober tot medio maart. Bij hockey is de zaalcompetitie korter (circa 11 weken, van december tot en met februari). In de periode 2019-2023 zijn de ledenaantallen van de handbal- en korfbalvereniging nagenoeg gelijk gebleven. Zij verwachten de komende 3 jaar een toename van het aantal leden. Als redenen worden genoemd de doorgroei van jeugd naar senioren, toename van gezinnen (door woningbouw) en promotieactiviteiten onder meer op inwoners van Amersfoort. De hockeyvereniging heeft circa 150 leden ingeleverd ten opzichte van 2019 (12%) en verwacht voor de komende 3 jaar een stabilisatie.

Buitensport

Tennis en padel zijn in Leusden fors gegroeid. Bij alle tennisverenigingen is een ledenstijging te zien. Dit is ook het landelijke beeld en wordt mede veroorzaakt door Covid-19 (toen tennis een van de weinige sporten was die beoefend kon worden tijdens lockdowns). Bij Lockhorst Tennis & Padel wordt de groei ook veroorzaakt door de aanleg van padelbanen. De tennisverenigingen in Leusden verwachten een stabiel ledenaantal voor de komende jaren. Bij Lockhorst is er een wachtlijst voor padel van ongeveer 180 mensen. Door beperkingen in de huidige capaciteit kan daar in ieder geval niet verder gegroeid worden.

Roda'46 heeft meer leden dan in 2019 en verwacht dat het aantal leden zal blijven stijgen de komende jaren. Datzelfde geldt voor VAMIN, dat op dit moment nog wel een kleine

vereniging is. SV Achterveld is iets gedaald in ledental en verwacht de komende jaren een verdere daling.

Overige verenigingen

Bij de overige verenigingen zijn de twee jeu de boules verenigingen het grootst in ledenaantallen. Beide verenigingen zijn sinds 2019 met 20% gegroeid. Amicale de Pétanque heeft nu 68 leden en verwacht de komende 3 jaar verdere groei. JBC De Hakhorst is met 198 leden een stuk groter, maar verwacht de komende 3 jaar een afname van leden.

6.3.2 Herkomst leden

De mate waarin leden van buiten de gemeente komen, hangt samen met diverse factoren, zoals geografische ligging, het aanbod in de omliggende gemeenten, eventuele samenwerking met een vereniging uit een andere gemeente en het ambitieniveau van de betreffende vereniging. Bij de Leusdense verenigingen woont gemiddeld 20% van de leden niet in Leusden. Opvallend is het hoge percentage van 70% bij de badmintontak van SV Avanti (Achterveld). Bij de andere verenigingen ligt het aandeel tussen 0% (VAMIN) en 30% (Green Giants en Leusder Handbal Vereniging).

6.3.3 Ontwikkelingen in gebruik van accommodaties

De verenigingen zijn in de enquête ook bevraagd over het gebruik van de accommodaties en of zij behoefte hebben aan uitbreiding van het gebruik.

Binnensport

Een aantal verenigingen heeft aangegeven graag meer uren gebruik te willen maken van de binnensportaccommodaties. In tabel 11 is deze aanvullende behoefte per vereniging gekwantificeerd.

Tabel 11: Aanvullende behoefte gebruik binnensportaccommodaties

Vereniging	Trainingen		Wedstrijden	
	uren/week	weken	uren/week	weken
Korfbalclub Antilopen	8	24		
Leusder Handbal Vereniging	4	26		
Impala	5	40	20	4
SV Avanti Badminton	1	52	3	7
MHC Leusden	niet gekwantificeerd			
Totaal uren per jaar (indicatief)	circa 640 uur		circa 125 uur	

- De behoefte van SV Avanti Badminton hangt samen met de behoefte aan gebruik op een specifieke dag. Er is in sportzaal Achterveld voldoende ruimte.
- Impala benoemt als oorzaak de hogere bezetting van de binnensportaccommodaties in de winterperiode. De behoefte aan extra wedstrijden hangt niet samen met een te beperkte capaciteit maar met het toewijzingsbeleid van de bond.
- De hockeyvereniging heeft voor het zaalhockeyseizoen een eigen blaashal die op het eigen park wordt geplaatst. De capaciteit hiervan is onvoldoende om alle trainingsuren te plaatsen. Ze wijkt hiervoor uit naar de sporthallen, maar krijgt hierin minder trainingsuren toebedeeld dan gewenst en niet op de gewenste dagen (dinsdag en donderdag).
- Niet opgenomen in de tabel is basketbalvereniging Green Giants. Deze vereniging heeft geen extra uren nodig, maar zou graag gelijktijdig over meer zaaldelen willen beschikken.

De knelpunten rond het gebruik hebben vooral betrekking op het winterseizoen (de piekmaanden december, januari en februari) en de piekuren op trainingsavonden (18.00 – 21.00). Buiten die momenten zijn er in de verschillende locaties nog wel mogelijkheden en opties.

Buitensport

Op dit moment hebben de volgende verenigingen op basis van de bondsnormeringen te weinig capaciteit (zie ook hoofdstuk 5):

- Voetbalvereniging Roda '46 heeft te weinig trainings- en wedstrijdcapaciteit.

- Lockhorst Tennis & Padel heeft behoefte aan 2 tot 3 extra padelbanen (zij hebben een wachtlijst van 180 leden). Daarbij moet worden opgemerkt dat er ook andere initiatieven zijn; er zijn onder meer indoor en outdoor padelbanen gerealiseerd bij sportcentrum Theo Meijer.

Roda'46 ziet de oplossing in een kunstgrasveld met verlichting, in plaats van één van de natuurgrasvelden. Op basis van de normberekeningen is daarmee het tekort aan trainingsuren op te lossen; een kunstgrasveld biedt ten opzichte van een natuurgras wedstrijdveld minimaal 720 uur extra capaciteit. Lockhorst Tennis & Padel wil graag over enkele jaren 2 tot 3 padelbanen toevoegen. Ze hebben hier dan extra ruimte (grond) voor nodig. Ook commerciële ondernemers hebben interesse om padelbanen te exploiteren.

Overige wensen

Daarnaast wil de handbalvereniging graag een permanent beachhandbalveld (nu is er een pilot waarbij één van de buitenvelden voorzien is van zand). Basketbalvereniging Green Giants wil, onder meer voor 3x3 basketbal, graag een multifunctioneel buitenveld in de gemeente. Voetbal Academie Midden Nederland (VAMIN) gebruikt sinds 2 jaar één natuurgrasveld op het Buiningpark. VAMIN wil zich bij de KNVB aanmelden als vereniging (VV Leusden), maar kan dit alleen als de vereniging voor een langere termijn kan beschikken over een veld. De contracten tussen de gemeente en VAMIN hebben tot op heden een looptijd van één jaar, vanwege de mogelijke herontwikkeling van het sportpark.

6.3.4 Sportieve ambities

De sportieve ambities van verenigingen kunnen van invloed zijn op de toekomstige vraag naar accommodaties in kwantitatieve zin (meer gebruiksuren) of kwalitatieve zin (hogere eisen aan de accommodaties). In tabel 12 is het huidige spelniveau van de verenigingen weergegeven (niveau hoogste team / lid). In de laatste kolom zijn de ambities weergegeven die de verenigingen op dit gebied voor de komende jaren hebben.

De verdeling tussen handhaven van het huidige spelniveau en verhogen van het spelniveau is ongeveer gelijk. Een behoorlijk aantal verenigingen wil in prestatief opzicht groeien. Alleen Roda '46 en Impala geven aan dat deze ambitie is gekoppeld aan een toename van het aantal benodigde trainingsuren. Impala heeft dit gekwantificeerd naar 3 uur per week.

Bij Roda'46 is er op dit moment een knelpunt in het aantal trainingsuren, zodat een toename van het aantal trainingsuren op dit moment waarschijnlijk niet aan de orde is.

De verenigingen geven geen knelpunten aan op het gebied van de kwaliteit van de sportaccommodaties in relatie tot deze ambities. Bij vernieuwing van accommodaties is dit wel een punt van aandacht.

Tabel 12: Sportieve ambities verenigingen

Sport	Naam vereniging	Huidige niveau	Ambitie
Binnensport			
Badminton	Leusder Badminton Combinatie	landelijk	Verhogen niveau
Badminton	SV Avanti	8e divisie	Verhogen niveau
Basketbal	Green Giants	3e divisie	Huidige niveau handhaven
Handbal	Leusder Handbal Vereniging	hoofdklasse	Huidige niveau handhaven
Korfbal	Korfbalclub Antilopen	1e klasse	Verhogen niveau
Tumen	Impala	3e divisie landelijk	Verhogen niveau
Tumen	SV Avanti	regionaal	Huidige niveau handhaven
Volleybal	AFAS-LEOS	1e klasse	Huidige niveau handhaven
Buitensport			
Handbal	Leusder Handbal Vereniging	hoofdklasse	Huidige niveau handhaven
Korfbal	Korfbalclub Antilopen	hoofdklasse	Huidige niveau handhaven
Hockey	MHC Leusden	2e klasse	Verhogen niveau
Tennis en padel	Lockhorst Tennis & Padel	1e klasse (tennis en padel)	Verhogen niveau
Tennis	LTV Leusden	individueel 3	Huidige niveau handhaven
Tennis	LTV de Eemelaar	voorjaar hoofdklasse	Huidige niveau handhaven
Tennis	LTV de Eemelaar	najaar topklasse	Huidige niveau handhaven
Voetbal	Roda '46	1e klasse zaterdag	Verhogen niveau
Voetbal	Roda '46	3e klasse zondag	Verhogen niveau
Voetbal	VAMIN	recreatief	Huidige niveau handhaven
Voetbal	SV Achterveld	4e klasse heren	Verhogen niveau
Voetbal	SV Achterveld	3e klasse dames	Verhogen niveau

6.3.5 Overige wensen en aandachtspunten

In Achterveld hebben de binnen- en buitensportverenigingen aangegeven, samen met andere (mogelijk) belanghebbende organisaties, betrokken te willen worden bij de planvorming voor de vernieuwing van de scholen en de sportzaal. De verenigingen zien mogelijkheden om voorzieningen te clusteren. SV Avanti heeft aangegeven dat een

sportzaal (huidige omvang) uit kwaliteitsoogpunt van belang is voor de verschillende takken van sport (met name badminton).

De binnensportverenigingen in Leusden willen graag betrokken worden bij de plannen voor nieuwbouw van sporthal De Korf. De verenigingen willen bezien of meer onderlinge samenwerking mogelijk is, zoals dat ook gebeurt bij het beheer van sporthal Burgemeester Buiningpark.

Een groep particuliere initiatiefnemers (Sportcampus 033) zien bij de toekomstige ontwikkeling van het Buiningpark graag een bredere insteek. Zij zien potentie om het gebied te ontwikkelen als een omgeving die het welzijn van alle inwoners van Leusden bevordert. Dit zou kunnen door het park een meer open karakter te geven, een breder gebruik van voorzieningen mogelijk te maken met een breder aanbod aan activiteiten.

7. Toekomstige vraag en aanbod

Op basis van de uitkomsten van de analyses, berekende capaciteitsbehoefte, trends en ontwikkelingen wordt in dit hoofdstuk het toekomstperspectief voor de sportaccommodaties in de gemeente Leusden geschetst. Er wordt in gegaan op de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties en oplossingsrichtingen voor de gesignaleerde knelpunten.

7.1 Toekomstig sportgebruik vanuit demografische ontwikkelingen

De gemeente Leusden groeit de komende jaren met ongeveer 3.150 inwoners (conform de bevolkingsprognose), onder meer door woningbouwontwikkeling Tabaksteeg (zo'n 1.600 inwoners), overige ontwikkelingen in Leusden (zo'n 550 inwoners) en de ontwikkeling in Achterveld (zo'n 1.000 inwoners). Dat houdt in dat de groei van de gemeente waarschijnlijk primair opgevangen moet worden bij de sportaccommodaties in de kern Leusden. Gegeven de gemiddelde cijfers van lidmaatschap van een sportvereniging (32%) kan bij een toename van 3.150 inwoners uitgegaan worden van zo'n 1.000 potentiële (nieuwe) verenigingsleden in de hele gemeente Leusden. Een deel daarvan zal in potentie in Achterveld gaan sporten (zo'n 300 inwoners). De overige inwoners (700 inwoners) zullen aansluiten bij verenigingen uit Leusden. Verder zal een deel van de nieuwe inwoners anders of ongeorganiseerd sporten (hardlopen, wielrennen, golf, fitness etc.). Voor die sportactiviteiten hoeven geen gemeentelijke accommodaties te worden gebruikt, maar kan wel gekeken worden hoe de sportinfrastructuur kan worden aangepast of gefaciliteerd zodat ook deze inwoners goede faciliteiten hebben.

Het is uiteraard niet mogelijk te voorspellen waar nieuwe inwoners in de gemeente gaan sporten en welke sporten en verenigingen daarvan het meest profiteren. Op basis van de landelijke trends en ontwikkelingen bij sportbonden en de huidige sportinfrastructuur in Leusden (aantal en type verenigingen, ledenaantallen) kan wel een inzicht gegeven worden in de mogelijke spreiding van de vraag in Leusden van nieuwe inwoners.

Buitensport (voetbal en tennis) is populair in Leusden. Hockey, korfbal en handbal zijn combinatiesporten, waarbij hockey een zaalperiode van 11 weken kent en korfbal en handbal een groot deel van de tijd een binnensport zijn (half oktober – half maart). De populariteit van buitensport komt onder meer naar voren in het aantal leden per vereniging.

Op basis van de huidige populariteit van sporten in Leusden is de verwachting is dat nieuwe leden vooral bij buitensportverenigingen zullen 'landen'. Een deel zal zich aansluiten bij binnensportverenigingen en een deel bij overige verenigingen (waaronder bijvoorbeeld zwemmen).

Op basis van de huidige ledenaantallen gaan we uit van zo'n 65% aanwas voor de buitensportverenigingen in de kern Leusden, inclusief hockey (450 nieuwe leden), 25% voor binnensportverenigingen, inclusief korfbal en handbal (175 nieuwe leden) en 10% voor overige sporten (70 nieuwe leden). Op basis van de huidige bezetting van de verschillende accommodaties en de beschikbare capaciteit per tak van sport in Leusden en Achterveld, constateren we het volgende:

- Bij voetbalvereniging Roda'46 is geen capaciteit beschikbaar is. Er is op dit moment een tekort aan wedstrijdvelden en trainingscapaciteit. Bij SV Achterveld is wel capaciteit beschikbaar voor de groei van inwoners daar en de aanwas van nieuwe leden.
- Bij hockey is groeicapaciteit aanwezig op basis van het huidige aantal leden. We verwachten dat er nog ruimte is voor tussen de 75 - 150 (jeugd)leden, mede gebaseerd op het ledental in 2019 (1.200 leden). Seniorenleden spelen op zondag en drukken daarmee niet op de bezetting op zaterdag (het drukste wedstrijdmoment in het weekend).
- Bij tennis is bij de Leusdense verenigingen capaciteit voor zo'n 150 nieuwe leden. Aandachtspunt daarbij is dat padel al ondercapaciteit heeft (en bovendien een wachtlijst van zo'n 180 personen).
- Bij korfbal is er nog een capaciteit van zo'n 30 – 40 leden op basis van de normering van de bond. Bij handbal zal eveneens een soortgelijke capaciteit aanwezig zijn en ook honkbal heeft capaciteit voor verdere groei.
- Bij de overige binnensportverenigingen (op basis van de sporthalcapaciteit) is er nog voldoende capaciteit om extra leden te kunnen faciliteren. Ook in Achterveld is capaciteit beschikbaar. Alleen gymnastiekvereniging Impala geeft aan tegen haar maximale capaciteit aan te zitten (mede door beperkte beschikbaarheid van technisch kader). Tijdens de piekuren in het winterseizoen zal een stijging van het ledenaantal bij binnensportverenigingen wel kunnen leiden tot extra druk op die piekuren. Dat geldt overigens landelijk in veel sporthallen.

Binnen de huidige zaal- en veldcapaciteit in Leusden (inclusief Achterveld) is een deel van de stijging van het aantal inwoners en de potentiële groei van nieuwe leden van verenigingen daarmee op te vangen, mits er sprake is van een evenwichtige spreiding over alle verenigingen.

Belangrijkste uitzonderingen zijn voetbal en padel, waar nu al een ondercapaciteit is. Om extra leden te kunnen aannemen zal bij Roda'46 de wedstrijd- en trainingscapaciteit uitgebreid moeten worden. Lockhorst Tennis & Padel kan zelf extra padelbanen aanleggen, als ruimte (grond) gevonden kan worden voor deze banen. Daarnaast is ook de piekurenbelasting in de sporthallen tijdens het winterseizoen een belangrijk aandachtspunt. In overleg met de verenigingen zal gekeken moeten worden in hoeverre een andere inroostering (ook in andere accommodaties) daarbij voor oplossingen kan zorgen.

Aandachtspunten:

- Verenigingen in Leusden hebben een bovengemiddeld aantal leden van buiten de gemeente. In sommige gevallen gaat het om zo'n 20%. Dit heeft uiteraard te maken met de directe nabijheid van Amersfoort-Zuid en het feit dat mensen in veel gevallen kiezen voor de dichtstbijzijnde vereniging.
- In de gesprekken en enquêtes geven sommige verenigingen aan zich ook specifiek op inwoners van andere gemeenten te willen richten als potentiële leden. Vanuit het verenigingsperspectief is dat begrijpelijk: een sportvereniging is immers op zoek naar continuïteit. Vanuit het perspectief van een vitale samenleving maakt het geen verschil waar inwoners sporten en bewegen: in de eigen gemeente of in de buurgemeente. Wanneer er veel lidmaatschappen van buiten de gemeente zijn, kan dit wel voor uitdagingen zorgen bij het plannen van de capaciteit aan sportaccommodaties. Hierover kan overlegd worden met de omliggende gemeenten.

7.2 Leerlingprognoses

Toekomstige behoefte bewegingsonderwijs

Bijlage 5 geeft inzicht in de invloed van de ontwikkeling van het aantal leerlingen en klokuren bewegingsonderwijs op de behoefte aan zaaldelen voor bewegingsonderwijs. Voor het basisonderwijs is de behoefte per school in beeld gebracht, omdat hier een wettelijk afstands-criterium geldt¹⁴. Daardoor is het niet waarschijnlijk dat basisscholen in de toekomst gebruik gaan maken van sportaccommodaties die buiten dit afstandscriterium vallen. Voor het berekenen van het aantal benodigde zaaldelen is uitgegaan van maximaal 26 klokuren per zaal-deel voor basisonderwijs (conform de VNG-norm).

Loydershoek en 't Palet maken beide gebruik van MFC Antares. Hier zijn twee zaaldelen beschikbaar voor het bewegingsonderwijs (sportzaal). Beide scholen hebben gezamenlijk een behoefte van 9 tot 10,5 klokuur bewegingsonderwijs. Dit is omgerekend 0,3 tot 0,4 zaal-deel. Met de aanwezigheid van twee zaaldelen wordt hier dus ruimschoots voorzien in de behoefte van het bewegingsonderwijs. Er is voldoende ruimte voor (extra) groei.

Het Christal, De Rossenberg en De brink maken gebruik van MFC Atlas. Dit is een gymzaal met één zaaldeel. Het Christal maakt ook met een groep 2/3 gebruik van de gymzaal omdat deze groep niet in het speellokaal past (kleutergroepen gymmen gewoonlijk in het speellokaal). Gezamenlijk hebben deze drie scholen een behoefte die varieert van 19,5 tot 22,5 klokuur bewegingsonderwijs per week. Dit is omgerekend 0,8 of 0,9 zaaldeel. Daarmee wordt er dus voldaan aan de behoefte van het bewegingsonderwijs en is er nog beperkt ruimte voor groei. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat de huidige capaciteit in de gymzaal weliswaar gehuurd wordt door de scholen, maar dat niet alle uren maximaal gebruikt worden.

De Heerd, De Holm, De Hobbit en 't Ronde maken gebruik van sporthal De Korf. Hier zijn drie zaaldelen aanwezig. Bij De Heerd zit ook een taalschool waarvan de leerlingen recht hebben op bewegingsonderwijs. In de leerling prognose zijn deze leerlingen opgeteld bij de leerlingen van De Heerd. Het aantal klokuren bewegingsonderwijs is dus voor beide

¹⁴ Verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Leusden, 30 juli 2015

scholen gezamenlijk berekend in de leerling prognose. De Holm maakt met groep 1/2/3 gebruik van twee zaaldelen van de sporthal. De vier scholen samen hebben een behoefte van 27 tot 28,5 klokuur bewegingsonderwijs per week. Dit is net iets meer dan één zaaldeel. Omdat er drie zaaldelen aanwezig zijn, wordt er ruimschoots voldaan aan de behoefte van het bewegingsonderwijs. Er is voldoende ruimte voor (extra) groei.

De Bongerd en 't Kla4 maken gebruik van MFC Atria. Dit is een gymzaal met één zaaldeel. Beide scholen hebben gezamenlijk een behoefte van 19,5 tot 24 klokuren bewegingsonderwijs per week. Dit is 0,8 tot 0,9 zaaldeel. Hiermee wordt dus voldaan aan de behoefte van het onderwijs. Er is nog zeer beperkt ruimte tot groei voordat de maximale capaciteit van 26 uur bereikt wordt.

Het Kompas maakt gebruik van sporthal Buiningpark. Hier zijn twee zaaldelen aanwezig (één klein en één groot). Het Kompas heeft een behoefte van 4,5 tot 6 klokuren bewegingsonderwijs per week. Dit is 0,2 zaaldeel. Sporthal Buiningpark kan dus ruim voldoen aan deze behoefte. Er is voldoende ruimte voor (extra) groei.

St. Jozef en 't Startblok maken gebruik van sportzaal Achterveld. Hier zijn twee zaaldelen aanwezig. Beide scholen hebben gezamenlijk een behoefte van 9 tot 15 klokuur bewegingsonderwijs per week. Dit is 0,3 tot 0,6 zaaldeel. Sportzaal Achterveld kan dus ruim voldoen aan deze behoefte. Er is voldoende ruimte voor (extra) groei.

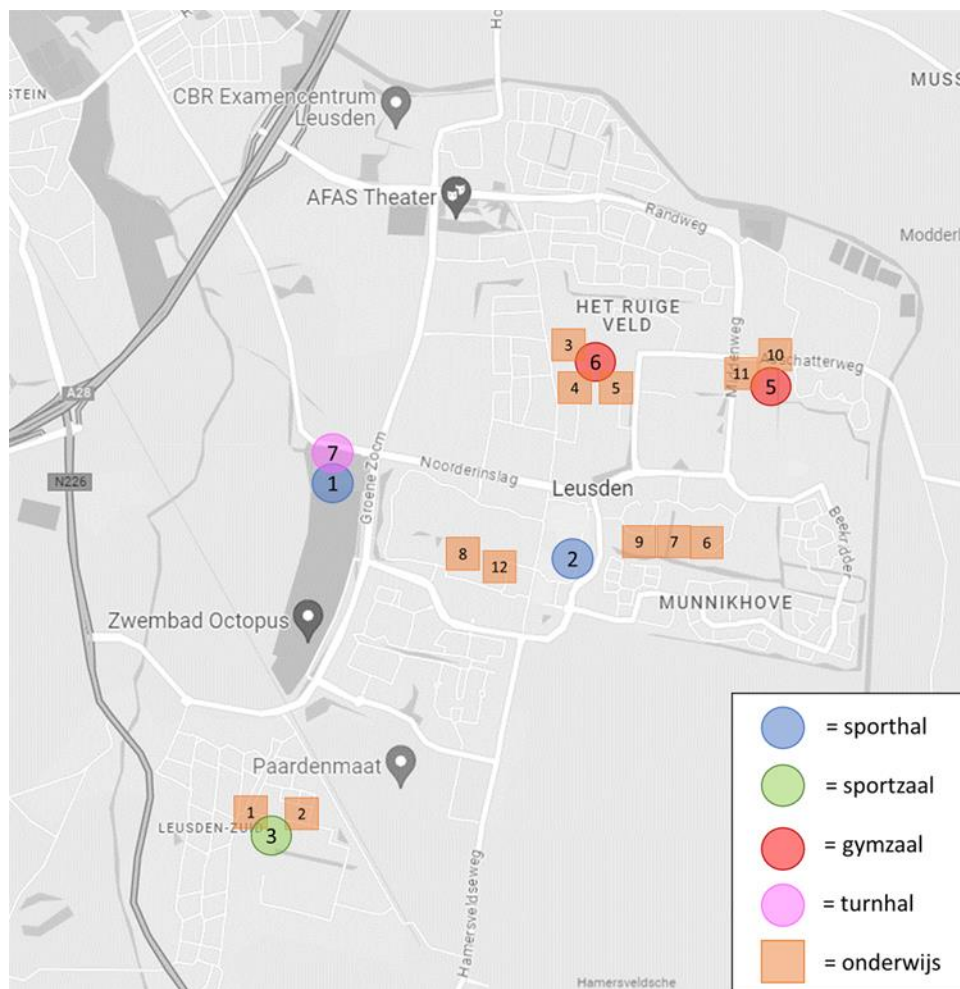
De totale behoefte bewegingsonderwijs voor heel Leusden varieert van 103,5 tot 123 klokuren per week. Hiervoor zijn in theorie minimaal 4 tot 4,7 zaaldelen nodig. Omdat het in de praktijk rooster technisch niet mogelijk is om alle zaaldelen maximaal te gebruiken (26 uur per week), is er altijd enige overmaat nodig. Hiermee kan ook onvoorziene of tijdelijke groei van de leerling aantallen worden opgevangen.

In de gehele gemeente zijn in totaal 11 zaaldelen beschikbaar voor het bewegingsonderwijs. Dit is dus ruim voldoende om te voorzien in de behoefte. Toch is niet op elke locatie even veel ruimte voor groei. MFC Atlas en MFC Atria zitten nagenoeg vol. Hier is nog maar beperkte groei mogelijk voordat de maximale capaciteit wordt bereikt. In sporthal Buiningpark is in verhouding nog de meeste ruimte voor groei.

Spreiding accommodaties bewegingsonderwijs

Naast de beschikbare capaciteit van een binnensportaccommodatie speelt voor het bewegingsonderwijs ook het afstandscriterium een rol. In de gemeentelijke verordening is vastgelegd dat de langste afstand tussen een school en de accommodatie voor bewegingsonderwijs maximaal 1 kilometer mag zijn langs de kortste voor leerlingen voldoende begaanbare en veilige weg als een school minimaal 20 klokuren bewegingsonderwijs per week geeft. Wanneer er 15 klokuren bewegingsonderwijs worden gegeven, is de maximale afstand 3,5 kilometer. Bij minimaal 5 klokuren per week is dit maximaal 7,5 kilometer.

In Leusden zijn verschillende binnensportaccommodaties waar de basisscholen gebruik van kunnen maken (zie figuur 9 en 10). De scholen in Leusden-Zuid en Achterveld zijn afhankelijker van één specifieke binnensportaccommodatie omdat deze scholen meer aan de rand van de gemeente liggen (Leusden-Zuid) of in een kern te ver van de overige sportaccommodaties (Achterveld). Hierdoor kunnen ze minder makkelijk gebruik maken van andere binnensportaccommodaties omdat dit extra reistijd oplevert. In alle gevallen kan nog steeds worden voldaan aan het afstandscriterium van maximaal 3,5 kilometer voor de scholen in Leusden-Zuid en maximaal 7,5 kilometer voor de scholen in Achterveld.

Figuur 8: Spreiding van basisscholen en sportaccommodaties in Leusden

Figuur 9: Spreiding van basisscholen en sportaccommodaties in Achterveld

Op dit moment maken vier basisscholen gebruik van sporthal De Korf. Dit zijn De Heerd (inclusief taalschool), De Holm, De Hobbit en 't Ronde. Wanneer deze sporthal in de toekomst vervangen wordt en eventueel op een andere locatie zou worden gerealiseerd, dan moeten deze scholen mogelijk uitwijken naar een andere binnensportaccommodatie. Sporthal Buiningpark ligt in ieder geval binnen het afstandscriterium van 3,5 kilometer. Deze sporthal is verdeeld in één zaaldeel dat ingericht is voor het bewegingsonderwijs en één zaaldeel dat geschikt is voor andere kerndoelen binnen het bewegingsonderwijs (bijvoorbeeld balsporten).

In sporthal Buiningpark is in theorie nog 1,8 zaaldeel (46 klokuren) beschikbaar voor het bewegingsonderwijs. Dit is voldoende voor deze vier basisscholen die samen net iets meer dan één zaaldeel (28,5 klokuur) nodig hebben. Aandachtspunt is dat bij de realisatie van de sporthal Burgemeester Buiningpark om fiscale redenen gekozen is om geen / zo weinig mogelijk bewegingsonderwijs te plannen in deze sporthal. Door deze constructie zijn in 2018 tegen zeer lage investeringskosten een sporthal en een turnhal gerealiseerd. De herzieningstermijn voor de fiscale uitgangspunten is 10 jaar. Fiscaal gezien is het daarmee vanaf 2028 mogelijk om meer bewegingsonderwijs in de sporthal te plannen.

Wanneer de sporthal op het Burgemeester Buiningpark meer voor bewegingsonderwijs gebruikt wordt, is er afstemming nodig tussen de vakdocenten lichamelijke opvoeding over het programmatisch gebruik van de verschillende zaaldelen omdat de helft van de zaal is ingericht op bewegingsonderwijs. In het andere zaaldeel kan wel bewegingsonderwijs gegeven worden, maar zijn niet alle kerndoelen uit te voeren. Hierdoor moeten de verschillende gymgroepen dus gerouleerd worden over de twee zaaldelen. Het (eventueel) verplaatsen van het bewegingsonderwijs van sporthal De Korf naar sporthal Burgemeester Buiningpark betekent daarnaast dat de betreffende basisscholen meer reistijd krijgen. Dit is nadelig voor de hoeveelheid onderwijstijd die resteert. Daarnaast zijn er aanzienlijke kosten gemoeid met het vervoer naar de sporthal Burgemeester Buiningpark.

7.3 Vervanging van accommodaties

Sportvoorzieningen

Gezien de levensduur ligt het voor de hand dat sporthal De Korf en sportzaal Achterveld op (korte) termijn worden vervangen. De overige binnensportaccommodaties zijn vrij nieuw (allemaal gerealiseerd in de afgelopen 10 jaar). Het ligt niet voor de hand dat die de komende decennia vervangen moeten worden.

- Op basis van de analyses van de capaciteit in relatie tot de behoefte constateren we dat een tweede sporthal in Leusden noodzakelijk is voor het sportgebruik. Tegelijk is geconstateerd dat de bezetting van beide sporthallen in Leusden matig tot onvoldoende is.
- Voor het bewegingsonderwijs, het verenigingsgebruik en in het algemeen de leefbaarheid is het in ieder geval noodzakelijk dat een binnensportaccommodatie in Achterveld gesitueerd is.

In hoofdstuk 8 worden per vraagstuk varianten gepresenteerd voor de vervanging. Daarbij wordt ingegaan op verschillende mogelijkheden (met voor- en nadelen per variant).

Clubgebouwen

De meeste clubgebouwen zijn in voldoende tot goede staat van onderhoud. Een aantal accommodaties is dat minder of niet.

De clubgebouwen van Amicale de Pétanque, Tafeltennis- en Dartsvereniging Leusden en Postduivenvereniging Leusden (Burgemeester Buiningpark) en LTV De Eemelaar (Achterveld) zijn gedateerd en zouden gerenoveerd en verduurzaamd moeten worden. De verenigingen geven echter aan dat investeringen voor renovatie en/of verduurzaming niet te dragen zijn door de verenigingen, omdat de investeringen niet terugverdiend kunnen worden. De postduivenvereniging geeft daarnaast aan dat haar accommodatie te groot is voor de vereniging.

Met het oog op het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed in de gemeente worden de beperkingen van deze accommodaties (onder meer rond duurzaamheid) beschouwd bij de scenario's in hoofdstuk 8.

synarchis

8. Scenario's

8.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn de huidige capaciteit en het gebruik van de binnen- en buitensportaccommodaties in beeld gebracht, inclusief eventuele knelpunten. Daarnaast is gekeken naar de toekomstige vraag (zowel georganiseerd als anders georganiseerd) en de ontwikkelingen in het aanbod. Daarbij zijn ook de toekomstige ontwikkelingen bij de accommodaties in beeld gebracht.

Belangrijkste constatering

De belangrijkste constatering uit de eerdere hoofdstukken zijn als volgt:

- Er is op dit moment sprake van een breed en divers aanbod aan sportaccommodaties in Leusden, zowel op het gebied van binnensport als buitensport.
- Er zijn geen knelpunten qua capaciteit voor het bewegingsonderwijs voor de korte en lange termijn.
- De bezetting van de binnensportaccommodaties fluctueert. De overall bezetting van de sporthallen (gedurende het hele jaar) is onvoldoende. De bezetting in de sporthallen is met name lager omdat bewegingsonderwijs grotendeels wordt aangeboden in gymzalen en sportzalen. De bezetting van de sporthal Burgemeester Buiningpark en sportzaal Achterveld loopt achter. Daar staat tegenover dat in de wintermaanden (als ook korfbal, handbal, hockey en honkbal gebruik maken van de binnensporten) de druk op de trainingsuren groot is. Op zondag zijn er nog veel uren beschikbaar voor wedstrijden. De gymzalen worden juist zeer goed gebruikt.
- Op basis van het totale sportgebruik is het noodzakelijk dat er twee sporthallen zijn in Leusden.
- Op basis van de huidige leeftijd zullen de sportzaal in Achterveld en sporthal De Korf de komende tijd vervangen moeten worden.
- Bij de buitensportverenigingen hebben Roda'46 en Lockhorst Tennis & Padel knelpunten in de capaciteit. Red Caps heeft uit kwaliteitsoogpunt behoefte aan een apart softbalveld en het hoofdveld moet vanwege eisen van de bond (kunstmatig) vergroot worden. Daarnaast wil Red Caps graag een permanent clubgebouw realiseren als vervanging voor de tijdelijke accommodatie uit begin jaren '90.

- Anders georganiseerde sport, waaronder sport in de openbare ruimte, wordt steeds populairder. Bij de inrichting van de openbare ruimte in Leusden is het belangrijk om hier meer ruimte voor op te eisen (binnen de Omgevingsvisie) en mogelijkheden voor te creëren.
- Op basis van de demografische ontwikkelingen in Leusden (waaronder woningbouw) is het waarschijnlijk dat er een ledengroei gaat optreden bij verschillende verenigingen. Die ledengroei is grotendeels op te vangen, met uitzondering van Roda'46 en padel (hetzij bij Lockhorst Tennis & Padel, hetzij elders).
- De meeste verenigingen geven aan dat hun clubgebouw voldoet aan de eisen. De meeste verenigingen zijn ook bezig met verduurzaming. Er is een aantal uitzonderingen, vanwege de kosten en/of de terugverdientijd. Met name de Pétanque vereniging op het Buiningpark, Red Caps en LTV De Eemelaar geven aan dat investeringen in de clubaccommodatie om die redenen niet kunnen worden gedaan.
- De toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen kan grotendeels binnen de beschikbare capaciteit worden opgevangen. Aandachtspunten daarbij zijn de piekbelasting van de sporthallen tijdens het winterseizoen, de capaciteit van Roda'46 en van Lockhorst Tennis & Padel (met name padel).

In dit hoofdstuk worden voor een aantal vraagstukken scenario's geschetst. We onderscheiden daarbij de volgende vraagstukken:

- De beoogde vervanging van de sportzaal in Achterveld.
- De beoogde vervanging van sporthal De Korf.
- De ontwikkelingsmogelijkheden op het Burgemeester Buiningpark, mede met het oog op de beperkte veldcapaciteit voor voetbal en padel, het versterken van het sportprofiel van het sportpark en het verruimen van het sportaanbod.
- De mogelijkheden om te investeren in anders georganiseerd sporten en bewegen, met name in de openbare ruimte.

Per vraagstuk worden verschillende scenario's beschreven (minimaal, basis en plus). Bij de uitwerking per scenario wordt aangegeven wat de globale financiële consequenties zijn. Daarbij is het belangrijk om op te merken dat de daadwerkelijke investeringskosten per voorziening afhankelijk zijn van het daadwerkelijke ruimtelijke programma (m2, overige

voorzieningen), de locatie, eventuele clustermogelijkheden met andere voorzieningen en onder meer de aan- of afwezigheid van infrastructuur.

De investeringsramingen bij de scenario's zijn gedaan op basis van een basis kwaliteitsniveau, prijspeil december 2023 en inclusief honoraria van adviseurs, leges, aansluitkosten, parkeerplaatsen, onvoorzien (10%), prijsstijgingen (3,5% per jaar) tot halverwege de bouw, uitgaande van oplevering december 2026. De ramingen zijn exclusief grondkosten en bouwrijp maken (sloopkosten etc), bouwrente en interne kosten van de gemeente.

We zijn uitgegaan van investeringskosten inclusief BTW. In hoeverre de BTW per vraagstuk verrekend kan worden (en welke randvoorwaarden daarbij horen), moet in de uitwerking van scenario's duidelijk worden. Ook eventuele subsidiemogelijkheden (onder meer BOSA) moeten in een later stadium worden uitgewerkt.

Waar relevant worden verbindingen gelegd tussen de keuzes voor de verschillende scenario's. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een advies voor een voorkeursscenario, waarbij we ingaan op alle vraagstukken.

8.2 Sportzaal Achterveld

8.2.1 Huidige situatie

De huidige sportzaal is met een sportruimte van 34 x 22 meter een relatief grote sportzaal. Voordeel van de maatvoering voor de verenigingen die de zaal nu gebruiken is dat er 6 badmintonvelden zijn ingepast en de zaal meer mogelijkheden biedt als trainingsruimte voor de 'grote' zaalsporten zoals korfbal en zaalvoetbal en als indoorvoorziening voor honkbal. Zeker in het winterseizoen wordt de zaal voor deze zaalsporten als alternatieve trainingsruimte gebruikt door verenigingen uit de kern Leusden.

Het structurele gebruik uit de kern Achterveld beperkt zich op verenigingsniveau tot SV Avanti en muziekvereniging DWS. Er wordt door de meeste verenigingen vanuit kostenoverwegingen vooral gebruik gemaakt van de helft van de zaal. Alleen de

badmintonvereniging heeft voor een beperkt aantal uur per week de hele zaal nodig. Hierbij dient te worden aangetekend dat de badmintonafdeling in hoofdzaak leden kent van buiten de kern Achterveld. De turnafdeling zou graag de hele zaal gebruiken, maar doet dit nu niet uit financiële overwegingen. Voor de basisscholen is de actuele behoefte 9 klokuren per week en de prognose voor de periode tot 2050 is een piek van maximaal 15 klokuren. Dit komt neer op een behoefte van 0,4 tot 0,6 zaaldeel.

Gezien de leeftijd van de sportzaal zal de sportzaal op korte termijn vervangen moeten worden. In de scenario's die hieronder gepresenteerd worden, wordt ingegaan op de mogelijkheden van die vervanging.

Uitgangspunten zijn:

- Voor het bewegingsonderwijs is minimaal 1 zaaldeel (gymzaal) noodzakelijk in Achterveld. De reisafstand naar de kern Leusden is te groot om daar het bewegingsonderwijs onder te brengen.
- Voor sportgebruik uit de kern Achterveld is in principe 1 zaaldeel afdoende op basis van het huidige gebruik en het verwachte toekomstige gebruik. Uit kwaliteitsoogpunt geeft Avanti aan een sterke voorkeur te hebben voor een grotere zaal dan een gymzaal. Voor overloop van trainingsuren voor grotere zaalsporten (zoals zaalkorfbal en zaalvoetbal) is een grotere zaal eveneens wenselijk.

8.2.2 Minimale variant

Als minimale variant kan worden gekozen voor een vernieuwing in de vorm van een gymzaal. Hierbij wordt een maatvoering van de sportruimte van 22 x 14 m (308 m²) geadviseerd. Dit is de maatvoering die wordt geadviseerd door de KVLO en bij veel nieuwe gymzalen wordt toegepast. Mogelijkheden en beperkingen van deze variant zijn:

- Toereikend voor de volleybalafdeling van SV Avanti (1 uur seniorenvolleybal) en de muziekvereniging (2 uur dans).
- Goede voorziening voor het bewegingsonderwijs.
- Beperking van de ruimte voor de turnafdeling van SV Avanti (6 uur per week) van 374 m² naar 308 m².
- Beperkingen voor het gebruik door de badmintonafdeling van SV Avanti, die daardoor mogelijk ophoudt te bestaan.

- Minder geschikt voor aanvullend gebruik in de periode oktober t/m maart voor de sportverenigingen uit Leusden, zoals zaalvoetbal, korfbal en honkbal.

De investeringskosten van een gymzaal (KVLO) bedragen ongeveer € 2.373.000.

8.2.3 Basisvariant

Om de turnafdeling van SV Avanti meer ruimte te bieden, kan in de basisvariant worden gekozen voor een vergrote gymzaal (een maatvoering tussen een gymzaal en een sportzaal in). In overleg met de vereniging kan worden gekomen tot de gewenste maatvoering. De minimale afmeting is de huidige afmeting van één zaaldeel (374 m²), maar op basis van een gewenste indeling met turntoestellen zou een lichte afwijking voordelen kunnen opleveren. Bij deze variant kunnen 3 badmintonvelden worden ingepast. Dit biedt meer mogelijkheden voor behoud van de badmintonafdeling. Wel is spreiding van de trainingstijden van badminton over verschillende dagen in de week dan noodzakelijk.

De investeringskosten zijn afhankelijk van de daadwerkelijke maatvoering en indeling, maar uitgegaan moet worden van meerkosten ten opzichte van de minimale variant.

8.2.4 Plusvariant

Bij de plusvariant gaan we uit van behoud van een sportzaal (conform de huidige situatie). De meerwaarde hiervan is:

- Behoud van de mogelijkheid om trainingsruimte te bieden voor de 'grotere' takken van sport zoals zaalvoetbal, korfbal en honkbal (aanvulling op de capaciteit in Leusden, waardoor de druk op de trainingsuren in de sporthallen in Leusden in de winter minder groot is).
- Bij een keuze voor deze variant zou kunnen worden onderzocht of een deel van de sportzaal voor andere functies kan worden ingezet, mits een goede balans wordt gevonden tussen het gebruik van de hele zaal voor sport en gebruik van een deel van de zaal voor andere activiteiten.

Een belangrijke consequentie van deze keuze is een hogere investering (ten opzichte van een gymzaal). Er moet uitgegaan worden van meer dan een verdubbeling van de

investeringskosten. Vooralsnog gaan we uit van een reguliere sportzaal (28 x 22 meter). De investeringskosten van een sportzaal bedragen ongeveer € 5.248.000.

8.2.5 Aandachtspunten

- De keuze voor de plusvariant vereist een hoogte van de sportruimte van 7 meter. Bij de minimale en de basisvariant kan worden volstaan met een hoogte van 5,5 meter.
- Bij de minimale en de basisvariant zijn 2 kleedlokalen nodig, bij de plusvariant 4.
- In alle varianten wordt een aparte bergruimte voor de turntoestellen van SV Avanti geadviseerd.

Locatie

Naast de keuze voor de functionaliteit is de keuze voor de locatie relevant. De sportverenigingen in Achterveld willen graag samenwerken en willen ook worden betrokken bij de planvorming voor de nieuwbouw. Volgens het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs worden de basisscholen in Achterveld in 2030 vervangen. Onderzocht wordt of deze scholen samen kunnen gaan op één locatie, mogelijk in combinatie met een sportaccommodatie. We adviseren het vraagstuk inderdaad integraal te bezien, waarbij we vooralsnog twee mogelijkheden tot clustering zien:

1. Binnensportaccommodatie en nieuw scholencluster.

Voordelen van deze keuze zijn:

- Geen reisafstand voor de scholen.
- Mogelijk breder gebruik van de zaal door de school en/of opties om ruimte te besparen (bijvoorbeeld door integreren speellokaal in de binnensportaccommodatie).
- Combinatie van naschoolse opvang met binnensport.

2. Binnensportaccommodatie en huidige sportpark.

Gezien de overcapaciteit aan velden bij SV Achterveld lijkt er voldoende ruimte op het sportpark te zijn. Voordelen van een clustering zijn:

- Samenwerking tussen sportverenigingen wordt bevorderd. De accommodatie van de tennisvereniging moet worden vernieuwd, maar gezien het beperkte aantal leden wordt hiervoor bij voorkeur samenwerking gezocht.

- Nieuwbouw binnensport kan worden gecombineerd met (gedeeltelijke) vernieuwing (en daarmee verduurzaming) van clubaccommodaties.
- Combinatie naschoolse opvang met binnen- en buitensport.

De haalbaarheid van optie 2 hangt mede samen met de locatiekeuze van de nieuwe scholen. Op basis van informatie uit verschillende participatietrajecten lijkt het erop dat het sportpark te excentrisch is gesitueerd als locatie voor de scholen en dat het niet haalbaar is om de scholen en een binnensportvoorzieningen naast het sportpark te realiseren. Het ligt daarom waarschijnlijk voor de hand om de binnensportaccommodatie en de scholen te realiseren in of direct naast het centrum van Achterveld. Bij de ontwikkeling kunnen ook welzijnsfuncties worden betrokken.

8.3 Sporthal De Korf

8.3.1 Huidige situatie

Sporthal De Korf is met een afmeting van 48 x 28 meter een sporthal met een ruime afmeting. De hal heeft 2 scheidingswanden en wordt door 4 basisscholen gebruikt voor bewegingsonderwijs (samen 27 klokuren per week). Daarnaast is de hal de thuisbasis van volleybalvereniging AFAS LEOS, basketbalvereniging Green Giants en de Leusder Badminton Combinatie. In de periode van oktober t/m maart maken ook korfbalvereniging Antilopen en de hockeyvereniging als het rooster dat toelaat gebruik van de hal. Er is met name in het winterseizoen op maandag- tot en met vrijdagavond veel druk op het gebruikrooster, vooral tussen 18.00 – 21.00 uur.

Op grond van de capaciteitsanalyse is behoud van twee sporthallen met name voor de sportverenigingen in Leusden van belang.

8.3.2 Minimale variant

Als minimale variant wordt voorgesteld de sporthal te behouden in de huidige maatvoering van 48 x 28 meter of 44 x 32 meter. Bij verkleining van de maatvoering kunnen er minder badmintonvelden worden ingepast, daalt de uitloop voor het basketbal en komen de basketbalvelden (trainingssituatie) te dicht op elkaar te liggen. Bij de variant 48 x 28 is

behoud van dispensatie door de basketbalbond nodig. Deze wordt nu verleend tot en met het niveau van de tweede divisie, maar de bond geeft aan dat alleen dispensatie worden verleend voor bestaande accommodaties. Zonder dispensatie zou een centre court kunnen worden aangelegd in de hal. Dit vergt bij de basketbalvereniging aanpassingen in de planning van de competitiewedstrijden omdat er dan maar 1 wedstrijd gelijktijdig gespeeld kan worden. Momenteel is er in het weekend geen druk van andere verenigingen voor het spelen van competitie. Het is niet uit helemaal uit te sluiten dat dit in de toekomst wel aan de orde is. Dat hangt samen met eventuele ontwikkelingen bij andere verenigingen op de langere termijn die nu niet te voorzien zijn. Bij 44 x 32 meter wordt een sporthal gerealiseerd met mogelijkheden om in ieder geval gelijktijdig 2 basketbalvelden voor wedstrijden te gebruiken.

Globale investeringskosten

Voor de investeringskosten zijn de te kiezen variabelen van belang: het aantal scheidingswanden, eventuele verenigingsruimte, onderwijskundige voorzieningen in alle zaaldelen of in 1 zaaldeel, eventuele extra breedte van de sporthal etc. Die variabelen en daarmee het definitieve programma van eisen bepalen de meer- en minderkosten. In deze variant gaan we uit van een reguliere sporthal met afmetingen 48x28x7 meter of 44x32x7 meter, tribunefaciliteit, 2 scheidingswanden, een horecavoorziening en een verenigingsruimte. De investeringskosten bedragen hiervoor ongeveer € 10.290.000. Aanpassing van de voorzieningen (extra breedte, een scheidingswand minder of geen verenigingsruimte) leidt tot meer- en minderkosten.

8.3.3 Basisvariant

Bij de basisvariant kan er voor worden gekozen de maat van de hal te vergroten naar 48 x 30 meter. Ten opzichte van de minimale variant krijgen de twee wedstrijdelden basketbal dan aan alle zijden voldoende uitloop. De afstand tussen het middelste veld en de buitenste velden is iets kleiner (1,5 meter), maar toereikend voor de trainingssituatie waarbij het middelste veld wordt gebruikt. Er is in deze situatie geen dispensatie nodig voor de basketbalwedstrijden. Bij een hoger niveau dan de 2e divisie is wel een centre court nodig. Ook zou gekozen kunnen worden voor een sporthal met een afmeting van 46 x 32 meter, waarbij twee basketbalvelden tegelijk voor wedstrijden gebruikt kunnen worden en iets

meer trainingsruimte voor verschillende zaalsporten ontstaat. Aandachtspunt zijn de hogere investeringskosten voor het grotere vloeroppervlak.

Voor de investeringskosten moet voor een sporthal met de afmetingen 48x30x7 meter of 46x32x7 meter (met verder dezelfde voorzieningen als de minimale variant) uitgegaan worden van een bedrag van € 10.766.000.

8.3.4 Plusvariant

Bij de plusvariant kan de hal verder worden vergroot om de trainingsmogelijkheden te verruimen. Bij een vergroting van de maat naar 48 x 32, kan het aantal badmintonvelden worden vergroot naar 12. Tevens ontstaat dan een situatie dat elke helft van de hal afzonderlijk een maat heeft van 24 x 32 meter. Dit is groter dan de sportzaal in Achterveld (32 x 22) en de sportzaal Antares (30 x 22). Bij een driedeling ontstaan 3 delen van 32 x 16 meter. Bij deze variant kan in overleg met de verenigingen worden bekeken wat de meest optimale wijze van scheidingsmogelijkheden is in relatie tot optimaal gebruik voor elke tak van sport afzonderlijk en voor de combinatie van diverse takken van sport. Daardoor kunnen meerdere verenigingen tegelijk gebruik maken van de hal voor trainingen of kunnen meer trainingen per vereniging gelijktijdig worden gepland.

Aandachtspunt bij deze variant zijn de hogere investeringskosten. Daarnaast komt uit de capaciteitsanalyse naar voren dat er op jaarbasis nog voldoende capaciteit is in de hal. Maar dat het knelpunt zich met name concentreert in het winterseizoen op trainingsavonden.

Voor de investeringskosten moet voor een sporthal met de afmetingen 48x32x7 meter (met verder dezelfde voorzieningen als de minimale variant) uitgegaan worden van een bedrag van € 11.242.000.

8.3.5 Aandachtspunten

- Wat betreft de locatiekeuze voor de nieuwe sporthal zijn voor de verenigingen de aspecten bereikbaarheid, parkeergelegenheid en sociale veiligheid van belang. Behoud

van de huidige locatie is niet essentieel, maar de verenigingen hebben wel aangegeven de huidige (centrale) ligging te waarderen.

- Bij de locatiekeuze wordt geadviseerd rekening te houden met de ligging ten opzichte van de scholen die nu gebruik van de hal maken. Zij hebben afzonderlijk van elkaar een beperkt aantal klokuren op basis waarvan een accommodatie op een wat grotere afstand mag worden aangeboden. Met het oog op de reistijd voor de scholen (en daarmee de onderwijstijd) is een korte afstand tot de scholen wel een duidelijke pré. Ook zou verplaatsing van de sporthal naar een andere locatie in Leusden kunnen leiden tot extra kosten voor vervoer.
- Op basis van het huidige aantal klokuren bewegingsonderwijs (27 uur), kan worden volstaan met het inrichten van 1 zaaldeel (1/3 deel) met een volledig pakket voor het bewegingsonderwijs. Bij gelijktijdig gebruik door scholen van de hal kan via een roulatiesysteem van zaaldeelgebruik worden gezorgd dat elke groep in voldoende mate gebruik kan maken van alle specifieke voorzieningen die nodig zijn om de kerndoelen uit het bewegingsonderwijs in te vullen.
- De huidige hal heeft 2 scheidingswanden. Om voor 2 groepen leerlingen wel gelijktijdig bewegingsonderwijs te kunnen aanbieden, is behoud van minimaal 1 scheidingswand nodig. Er kan bij elke variant worden gekozen voor behoud van 2 scheidingswanden of een teruggang naar 1 scheidingswand. Voor de capaciteit van het bewegingsonderwijs (en flexibiliteit in de inroostering) is 1 scheidingswand voldoende. Voor het sportgebruik kunnen twee scheidingswanden wel interessant zijn voor gelijktijdig gebruik door verenigingen tijdens trainingsavonden.
- De huidige hal heeft een hoogte van 7 meter. Behoud van deze hoogte is voor alle takken van sport noodzakelijk. Een hogere hoogte is niet noodzakelijk voor verenigingen met het oog op geldende eisen van bonden.
- De huidige tribunecapaciteit van 300 is toereikend in alle varianten.
- Bij alle varianten is het gewenst een horeca te realiseren. Als variabele bij alle varianten kan gekozen worden om aanvullend een verenigingsruimte in te passen. Die kan ook bijdragen aan meer onderlinge samenwerking (ook op bijvoorbeeld de maatschappelijke waarde van sport).
- Bij de keuze voor een locatie zal ambtelijk afgestemd moeten worden. Mogelijk dat er combinatiemogelijkheden gevonden kunnen worden tussen de sportfunctie (de

sporthal) en andere maatschappelijke functies of bestaande functies (zoals het bowlingcentrum).

- We adviseren om, wanneer de sporthal vervangen wordt, een definitief programma van eisen op te stellen waarbij gekeken wordt naar de veldindeling en op basis van het programma van eisen een definitieve keuze gemaakt wordt voor de afmetingen van de sportvloer.

8.4 Burgemeester Buiningpark

8.4.1 Huidige situatie

Het Burgemeester Buiningpark is een groot centraal gelegen sportpark in Leusden. Het herbergt een divers aantal binnen- en buitensportvoorzieningen, aangevuld met een aantal kleinere voorzieningen. Een actueel ontwikkeltraject is de toekomst van het zwembad De Octopus. Dit bad is verouderd. Momenteel wordt onderzocht wat de beste optie is voor de toekomst van het zwembad: renovatie of vervangende nieuwbouw. Bij keuze voor nieuwbouw is een wijziging van de locatie van het zwembad (binnen het Buiningpark) aannemelijk. Zo kan het huidige bad in gebruik blijven tot het nieuwe wordt geopend.

Het Burgemeester Buiningpark vormt in principe één geheel met het Jan Banninkpark. Het Banninkpark bestaat in hoofdzaak uit een grote vijver, die voorheen als ijsbaan werd ingezet (maar nu niet meer als zodanig wordt gebruikt). Verder ligt er een klein fietsparcours in het park. De mate van gebruik hiervan is niet bekend. Daarnaast is in het gebied de culturele voorziening Fort 33 gesitueerd. Tussen Fort 33 en de sporthal zijn een gebouw voor Postduivenvereniging Leusden en de accommodatie van Amicale de Pétanque gesitueerd. Het geheel is omzoomd met bomen. Het gehele gebied is lang gerek. De samenhang / verbinding tussen de afzonderlijke voorzieningen en het Burgemeester Buiningpark is beperkt. Het gebied rond het Burgemeester Buiningpark is natuurgebied. Het is niet mogelijk om het sportpark (indien nodig) uit te breiden in de richting van het natuurgebied.

8.4.2 Belangrijkste vraagstukken sportpark

We constateren de volgende vraagstukken op het sportpark:

Infrastructuur

Als algemene knelpunten op het Burgemeester Buiningpark worden de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid op het sportpark genoemd. Daarnaast wordt nu onvoldoende parkeercapaciteit op piekmomenten ervaren, zeker als er ook evenementen op het sportpark worden georganiseerd. Er is wel een wens om evenementen te organiseren op het sportpark. Daarnaast zijn er nu weinig mogelijkheden om extra voorzieningen te realiseren op het sportpark doordat er geen bebouwing kan plaatsvinden op de aangrenzende natuurgebieden. Op het Banninkpark zijn andere functies gesitueerd, die het eventuele gebruik voor de sport beperken.

Sportaccommodaties

- Roda'46 heeft een tekort aan trainingscapaciteit en wedstrijdcapaciteit (1 veld). Daarnaast is één van de natuurgras wedstrijdvelden door weersomstandigheden geregeld onbespeelbaar. Ook met het oog op de groei van de gemeente is extra trainings- en wedstrijdcapaciteit bij Roda'46 noodzakelijk.
- VAMIN wil graag een meerjarige overeenkomst met de gemeente. Dat is een eis van de KNVB om in te kunnen schrijven als (nieuwe) voetbalvereniging.
- De wens van Red Caps om een afzonderlijk honk- en softbalveld te realiseren. Na duidelijkheid over de toekomst van haar sportaccommodatie zou Red Caps graag een permanent clubgebouw realiseren.
- De wens van LHV om één van haar buitenvelden structureel om te zetten naar een beachhandbalveld.
- Het creëren van ruimte om op termijn 2 tot 3 extra padelbanen te realiseren.

De beperkte kleedkamer capaciteit bij de sporthal Burgemeester Buiningpark wordt door de gebruikers eveneens als knelpunt ervaren. Dit vraagstuk is ons inziens een operationeel knelpunt en zou verholpen kunnen worden door nieuwe afspraken te maken tussen Antilopen, LHV en Impala over het gebruik van de kleedkamers van de binnensportvoorzieningen.

Clubaccommodaties

De mogelijkheden om clubaccommodaties (verder) te verduurzamen zijn voor een aantal verenigingen beperkt. Dit geldt met name voor de tafeltennis- en dartsvereniging, de

postduivenvereniging en de pétanquevereniging. Ook verder verduurzaming van het clubgebouw van Roda'46 is beperkt.

Overige ontwikkelingen

In het onderzoek naar de toekomst van het zwembad kunnen verschillende scenario's naar voren komen. Bij grootschalige renovatie blijft het zwembad op de huidige locatie. Wanneer besloten wordt over nieuwbouw, zal een nieuwe locatie gevonden moeten worden, waarschijnlijk op het sportpark.

Ook op het gebied van anders georganiseerd sporten en/of sporten in de openbare ruimte ligt het voor de hand om voorzieningen toe te voegen aan het sportpark en het profiel van het sportpark te versterken.

In de varianten gaan we in op de mogelijkheden binnen de huidige contouren van het sportpark (minimale en basisvariant) en de mogelijkheden wanneer meer ruimte voor de sport wordt gecreëerd door het Banninkpark te betrekken (plusvariant).

8.4.3 Minimale variant

Bij de minimale variant stellen we de volgende sporttechnische aanpassingen voor:

- De aanleg van een kunstgras voetbalveld op de locatie van het natuurgras wedstrijdveld van Roda'46 dat nu geregeld afgekeurd wordt bij slecht weer.
- Gezamenlijk gebruik van het nieuwe kunstgrasveld en het huidige veld van VAMIN.
- Realiseren van een permanent beachveld voor LHV Handbal.
- Kunstmatige vergroting van het honkbalveld via een hek

Wedstrijd- en trainingscapaciteit voetbal

- Uit het capaciteitsonderzoek komt naar voren dat Roda'46 behoefte heeft aan een extra wedstrijdveld en extra trainingscapaciteit (zo'n 600 tot 700 uur), zeker met het oog op de groei van Leusden. Met de realisatie van een kunstgrasveld kan voorzien worden in de behoefte aan extra trainingscapaciteit. Met de realisatie van een extra kunstgrasveld kan tevens het structurele probleem van de beperkte speelbaarheid van één van de natuurgrasvelden worden opgelost. De vereniging kan op zaterdag voorzien in de

behoefte aan wedstrijdcapaciteit de starttijd van de laatste wedstrijd om 17.00 in plaats van 15.00 uur te plannen.

- Voor VAMIN achten we het niet nodig om 1 natuurgrasveld structureel aan VAMIN toe te wijzen. Landelijk fuseren verenigingen juist (en ontstaan er niet snel nieuwe verenigingen). De vereniging in ontwikkeling is nog klein van omvang. Daarnaast is het gezien de druk op de veldcapaciteit bij Roda '46 niet logisch de veldcapaciteit structureel toe te wijzen aan VAMIN. Een samenwerking tussen beide organisaties ligt meer voor de hand. VAMIN kan de rol blijven vervullen van een vrijblijvend trainingsaanbod voor specifieke doelgroepen. Bij behoefte aan wedstrijdveldcapaciteit kan de samenwerking met Roda'46 gezocht worden. Door een gezamenlijk gebruik van de velden wordt de beschikbare capaciteit optimaal benut (ook voor trainingen). VAMIN krijgt in de winterperiode meer mogelijkheden om te trainen door gebruik te maken van het verlichte kunstgrasveld, in afstemming met Roda'46. Verder kan een meerjarige overeenkomst met VAMIN aangegaan worden (met als uitgangspunt gezamenlijk gebruik van het veld), waardoor VAMIN zich desgewenst als vereniging bij de KNVB kan melden.

Permanent beach handbalveld

Er is op dit moment al een pilot opstelling voor een beachveld, die met aanpassingen permanent gemaakt kan worden. De beachvarianten van sporttakken zijn een duidelijke trend in de afgelopen jaren. In combinatie met het minder populair worden van de veldcompetitie handbal is de structurele omvorming geen belemmering voor de capaciteit. Het veld kan gecombineerd gebruikt worden met andere takken van sport (onder meer korfbal, volleybal). Daarnaast biedt een beachveld mogelijkheden voor recreatief medegebruik, bijvoorbeeld voor sport in de openbare ruimte. Daarbij kan de combinatie gezocht worden met het openbare basketbalveld en het skatepark die naast de handbalvelden liggen. In overleg met LHV kunnen de mogelijkheden hiervoor onderzocht worden.

Met deze variant kan extra sportcapaciteit op het sportpark gecreëerd worden (die efficiënt gebruikt kan worden) en biedt met name het beachveld handbal mogelijkheden voor medegebruik en extra programmering voor sport in de openbare ruimte op het sportpark. In deze variant kan waarschijnlijk nog geen ruimte gevonden worden om extra padelbanen

aan te kunnen leggen. Omdat deze tak van sport ook door commerciële ondernemers wordt aangeboden, zijn elders wellicht mogelijkheden om meer capaciteit te realiseren.

Vergroting honkbalveld met een hek

Om aan de regelgeving vanuit de bond te voldoen, moet het honkbalveld vergroot worden. Dit kan door een hoog hek te plaatsen, waardoor de lengte van het veld kunstmatig vergroot wordt.

Investeringsraming

Voor een kunstgras voetbalveld moet uitgegaan worden van een bedrag van ongeveer € 600.000 (aanleg, inclusief ballenvangers, dugouts en hanghek en inclusief advies- en begeleidingskosten). De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van de keuze voor een type kunstgras en de te realiseren voorzieningen. Voor lichtmasten (LED) moet uitgegaan worden van een investering van ongeveer € 70.000. Voor één beach handbalveld wordt door het Nederlands Handbalverbond uitgegaan van een investering van € 30.000 - € 60.000, afhankelijk van de uitvoering. Voor het plaatsen van een hek voor het vergroten van het honkbalveld moet uitgegaan worden van ongeveer € 30.000.

8.4.4 Basisvariant

De basisvariant kent de volgende aanvullingen op de minimale variant:

- Het realiseren van een gezamenlijke clubaccommodatie voor Roda '46, de biljartvereniging en de tafeltennis- en dartsvereniging op de locatie van de huidige accommodaties van de biljart en de tafeltennis- en dartsvereniging.

Er zijn op het park veel oudere clubaccommodaties. (Verdere) verduurzaming van deze accommodaties afzonderlijk leidt in gevallen tot knelpunten, waardoor verdere verduurzaming niet mogelijk is. De clubaccommodaties van Tafeltennis- en Dartsvereniging Leusden en biljartvereniging BV75 liggen op dit moment in het hart van het voetbalcomplex, grenzend aan het kleedkamergebouw van Roda'46. Het kleedkamergebouw telt 20 kleedkamers, waarvan de helft in 2013 is gebouwd. Installaties in de (oude) kleedlokalen van dat kleedkamergebouw moeten vervangen worden. Daarnaast wil Roda'46 haar

clubgebouw (1974) verder verduurzamen, maar het plaatsen van bijvoorbeeld zonnepanelen levert beperkingen op bij de teruglevering van elektriciteit.

Door een gezamenlijk gebouw te realiseren, kunnen verouderde accommodaties verduurzaamd worden en wordt een nieuw clubgebouw gerealiseerd dat centraal op het voetbalcomplex is gesitueerd. Met een gezamenlijk gebouw (met aparte ruimten voor de verschillende verenigingen) kan samenwerking en kruisbestuiving worden geïnitieerd en kunnen mogelijk andere functies toegevoegd worden om het maatschappelijk gebruik verder te intensiveren. Daarnaast kan de parkeercapaciteit op dit deel van het sportpark worden uitgebreid op de plek van de huidige clubaccommodatie en fietsenstalling van Roda'46.

Aandachtspunten zijn onder meer de tijdelijke huisvesting van de verenigingen (tafeltennis- en darts, biljart) en de druk op het sportpark tijdens een eventuele bouw. De investeringskosten van de variant zijn afhankelijk van de wijze van bouw en een definitief programma van eisen voor een gezamenlijke clubaccommodatie.

Met deze variant kan geen oplossing gevonden worden voor de veldcapaciteit van Red Caps en de wens om meer ruimte te creëren voor padel bij Lockhorst.

8.4.5 Plusvariant

De meeste vraagstukken op het Buiningpark hebben betrekking op (het creëren) van ruimte. Binnen de huidige contouren is die ruimte moeilijk te creëren, maar kunnen wel een aantal vraagstukken op het sportpark uitgewerkt worden (minimale en basisvariant). Als er extra ruimte gecreëerd kan worden, dan biedt dat mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen op het sportpark.

In de plusvariant worden de mogelijkheden van een herstructurering van het sportpark en het betrekken van het Banninkpark uitgewerkt. Als het Banninkpark betrokken kan worden bij het Burgemeester Buiningpark kan extra ruimte voor sport gecreëerd worden. Belangrijke randvoorwaarde is dat er alternatieve ruimte gevonden wordt voor de bestaande functies op het Banninkpark: Fort 33, de postduiven- en de pétanquevereniging.

- Na het opstellen van de nieuwe cultuurnota kan een verdere uitwerking gegeven worden aan de huisvesting van de verschillende culturele functies, waaronder Fort 33.
- De accommodatie van de pétanque vereniging is toe aan vernieuwing. De vereniging geeft aan die vernieuwing niet te kunnen dragen. Elders in Leusden is JBC De Hakhorst gesitueerd. Deze vereniging heeft 32 buitenbanen en 16 binnenbanen en verwacht een daling van het aantal leden. Gezamenlijk gebruik van deze accommodatie door beide verenigingen zou daarbij kunnen worden onderzocht. Als alternatief zou een andere locatie op het Burgemeester Buiningpark kunnen worden onderzocht.
- De postduivenvereniging is een kleine vereniging en het gebruik van de accommodatie is beperkt. Tevens ervaart de vereniging knelpunten bij de toegankelijkheid. Vanuit dit perspectief is er mogelijk een gezamenlijk belang om deze voorziening niet op deze locatie te handhaven, maar een locatie elders te zoeken.

Door het Banninkpark te betrekken bij het Burgemeester Buiningpark kan ruimte gevonden worden voor sportfuncties. Daarbij wordt in eerste instantie gedacht aan een locatie voor een nieuw zwembad, uitbreiding van veldcapaciteit van honk- en softbalvereniging Red Caps, padelbanen en/of sport in de openbare ruimte. Ook kan door verplaatsing van functies (bijvoorbeeld het zwembad) bestaande ruimte op het sportpark vrijkomen voor sportfuncties of clubgebouwen. Daarnaast kan extra parkeergelegenheid gecreëerd worden en bieden extra parkeervoorzieningen meer capaciteit om ook evenementen op het sportpark te organiseren, zonder dat daarmee alle parkeercapaciteit in het gebied verdwijnt.

Door het toevoegen van de ruimte van het Banninkpark ontstaat de mogelijkheid het sportpark te herstructureren en efficiënt in te delen. Verder kan het profiel van het sportpark en de zichtbaarheid verder versterkt worden.

Mogelijkheden voor herstructurering kunnen als volgt gevonden worden:

- Als behoud van de vijver niet noodzakelijk is, kan worden onderzocht of het zwembad (bij keuze voor nieuwbouw) naar deze hoek kan worden verplaatst. Er kan dan een sportcluster ontstaan met de sporthal, de turnhal en het zwembad, inclusief parkeerruimte voor deze voorzieningen.
- Daarnaast ontstaat er op het Burgemeester Buiningpark ruimte voor extra veldcapaciteit voor de Red Caps, padelbanen en parkeergelegenheid. Eventueel zou de

pétanquevereniging naar dit deel van het sportpark verplaatst kunnen worden. Indien gekozen wordt voor herstructurering van het sportpark (met mogelijk consequenties voor de Red Caps) moet gekeken worden in hoeverre de aanpassing aan het honkbalveld (plaatsen van een hek) noodzakelijk is of meegenomen kan worden bij de totale herstructurering.

- Verder kunnen meer sportvoorzieningen in de openbare ruimte op het sportpark worden gecreëerd. Afhankelijk van de behoefte en ambities (zie ook paragraaf 8.5) kunnen voorzieningen in de openbare ruimte worden gerealiseerd.

Belangrijk aandachtspunt bij de plusvariant is de afhankelijkheid van verschillende factoren (uitkomsten onderzoek zwembad, mogelijkheid om de bestaande functies op het Banninkpark te verplaatsen). Daarnaast zal bij de plusvariant waarschijnlijk sprake zijn van een grote herstructurering op het sportpark, met een langere en gevolgtijdelijke planning en uitvoering.

Verkeersveiligheid

We adviseren om, ongeacht de te kiezen variant, aandacht te hebben voor het verkeersveiliger maken van de aanrijroute naar en op het sportpark (zowel richting Roda'46 en het zwembad als richting de sporthal en turnhal). Dat geldt ook voor de verkeerssituatie bij het opdraaien van de parkeerplaats bij de sporthal.

8.5 Sport in de openbare ruimte

8.5.1 Ruimte voor de sport

Zoals uit de analyse naar voren komt, is de gemeente Leusden een overzichtelijke compacte gemeente met een divers en kwalitatief goed aanbod aan sportaccommodaties. Naast de accommodaties in Achterveld en de spreiding van de binnensportaccommodaties over de kern Leusden, zijn veel sportvoorzieningen geconcentreerd op het Burgemeester Buiningpark. Buiten het hockeycomplex zijn er niet veel andere locaties voor (georganiseerd) sporten. Het Buiningpark heeft nu beperkte mogelijkheden voor eventuele uitbreiding: die moet binnen de contouren van het sportpark opgevangen worden.

Bij woningbouwontwikkeling (zoals Tabaksteeg) en andere planvorming (via de Omgevingsvisie) moet ruimte geclaimd worden voor sport en bewegen. Niet per se en alleen voor georganiseerd sporten in de vorm van buitensportaccommodaties (sportvelden) of binnensportvoorzieningen. Maar vooral ook voor ongeorganiseerde sport, sport en bewegen in de openbare ruimte en mogelijk commerciële sport.

8.5.2 Sport en bewegen in de openbare ruimte

In het kader in hoofdstuk 2 is aangegeven dat verschillende doelgroepen gebruik maken van de openbare ruimte om te sporten en bewegen: mannen, vrouwen, ouderen, kinderen en jeugd. Om extra te investeren in een beweegvriendelijke openbare ruimte stellen we voor in te zetten op die doelgroepen.

Behoeften en wensen

Aandachtspunt daarbij is dat de vraag naar sport in de openbare ruimte divers is en dat de doelgroep, anders dan bijvoorbeeld de georganiseerd sport, niet centraal is te benaderen. De wensen en behoeften van de inwoners op dit gebied zijn op dit moment onvoldoende bekend. Op korte termijn wordt door de gemeente een enquête uitgezet op het gebied van toerisme en recreatie. Daar worden vragen over sport en bewegen in de openbare ruimte aan toegevoegd. Op basis van de resultaten van die enquête kan verder invulling gegeven worden aan mogelijke interventies in de openbare ruimte.

Wel kan op basis van de doelgroepen gekeken worden naar de meest voor de hand liggende interventies en best practices in andere gemeenten. Op basis van die best practices onderscheiden we de volgende mogelijkheden:

1. Realisatie van wandel-, hardloop- en fietsroutes. Doelgroepen zijn primair volwassen en ouderen. Uit monitoring van andere projecten komt naar voren dat analyses vooraf (wat wil je bereiken, voor wie realiseer je de routes, hoe zorg je ervoor dat de routes aansluiten op de behoefte) essentieel zijn. Om mensen daadwerkelijk te activeren zal ook nagedacht moeten worden over de verder organisatorische invulling (publicatie, aandacht etc.).
2. Realisatie van brede stoepen, sportveldjes en speelplekken bij nieuwbouwontwikkeling en (her)ontwikkeling. Doelgroepen zijn primair kinderen en jeugd. Uit onderzoek (onder meer van de VU) komt naar voren dat brede stoepen in

wijken aanmerkelijk meer beweeggedrag bij kinderen tot stand brengen dan kleinere speelplekken in de wijken. Speelplekken kunnen inmiddels avontuurlijker gemaakt worden dan voorheen. Onder meer in Almere is hier ervaring mee opgedaan. Bij de ontwikkeling van Tabaksteeg kan nadrukkelijk gedacht worden over nieuwe concepten voor speelplekken en voor sportveldjes. Op basis van de behoefte van onder meer Green Giants (multifunctioneel sportveld) kan een verbinding gemaakt worden tussen georganiseerd sporten (basketbal) en anders georganiseerd sportaanbod in de openbare. Daarnaast kan, zoals ook in de vorige paragraaf is geschetst, bij een herontwikkeling van het Buiningspark op het sportpark meer ruimte gevonden worden voor sport en bewegen in de openbare ruimte.

3. Multifunctionele openbare fitnessplekken (doelgroepen: volwassenen, ouderen, jeugd). De fitnessplekken kunnen gebruikt worden voor yoga en bootcampachtige activiteiten en voorzien worden van openlucht fitness elementen ("Trimbaan 2.0"). Vanuit de gemeenteraad werd gesuggereerd de fitnessplekken duurzaam te overkappen, zodat ze ook weersbestendig te gebruiken zijn.
4. Urban Sports programmering (doelgroepen: jeugd, kinderen). Op het Burgemeester Buiningspark zijn al urban sports voorzieningen. De voorziening op het sportpark zou fysiek uitgebreid kunnen worden en daarnaast intensiever gebruikt kunnen worden door de programmering, via bijvoorbeeld buurtsportcoaches.

Investeringsraming

De daadwerkelijke investeringskosten zijn afhankelijk van de keuzes voor interventies en de ambities. Het ontwikkelen van routes leidt tot beperkte investeringen. Dat geldt ook voor het vormgeven van een programmering op het gebied van urban sports. Investeringen in speelplekken en brede stoepen moeten meegenomen worden bij nieuwbouwontwikkeling en herontwikkeling van wijken. Investeringskosten zijn daarnaast vooral nodig bij ontwikkeling van multifunctionele fitnessplekken en eventueel uitbreiding van urban sports voorzieningen.

8.6 Advies voor de uitwerking van een voorkeursscenario

Op basis van de analyses rond capaciteit, de toekomstige vraag en de ambitie vanuit de verschillende beleidsdocumenten om een impuls te geven aan de sportinfrastructuur adviseren we per vraagstuk de volgende uitwerking. We merken daarbij wel op dat de

gemeente uiteindelijk een afweging moet maken of de benodigde investeringen opwegen tegen het maatschappelijke belang, met name rond het creëren van extra ruimte voor de sport.

Achterveld

We stellen in de kern Achterveld voor een sportzaal (28 x 22 x 7 meter) te realiseren. Daarmee kan een kwalitatief hoogwaardige sportvoorziening gerealiseerd worden, die in het winterseizoen gebruikt kan worden als extra trainingslocatie voor binnensportverenigingen uit de gemeente. We achten een combinatie met de te realiseren scholen en eventuele maatschappelijke functies in de kern Achterveld daarbij het meest voor de hand liggend. In het cluster kan dan bezien worden in hoeverre ruimten dubbel gebruikt kunnen worden (bijvoorbeeld geen aparte speellokalen realiseren voor de kleutergroepen, maar gebruik maken van de sportvoorziening). We adviseren een definitief programma van eisen op te stellen op het moment dat de sportvoorziening vervangen moet worden.

Voor de realisatie moet rekening gehouden worden met een investeringsraming van € 5.248.000. Een definitief programma van eisen (ook in relatie tot eventuele clustering met andere functies) moet tot een definitieve investeringsraming leiden.

De Korf

We stellen voor om ter vervanging van sporthal De Korf een reguliere sporthal (48x28x7 meter of 44x32x7 meter) te realiseren, met scheidingswanden, tribunecapaciteit, een horecavoorziening en een (geïntegreerde) verenigingsruimte (in combinatie met de horeca). Met een tweede sporthal wordt voorzien in de (toekomstige) vraag naar trainings- en wedstrijduren van verenigingen. Ook in de toekomst blijft de vraag in het winterseizoen (met name trainingsuren) een knelpunt. Hiervoor zal met name gekeken moeten worden naar alternatieven in de planning, in combinatie met andere sportvoorzieningen in de gemeente. We adviseren een definitief programma van eisen (inclusief keuze voor afmetingen van de sportvloer) op te stellen op het moment dat overgegaan wordt tot de vervanging van De Korf.

De nieuwe sporthal wordt bij voorkeur op dezelfde locatie of in de directe omgeving gerealiseerd, in verband met spreiding van de binnensportaccommodaties en het gebruik voor bewegingsonderwijs.

De investeringsraming voor een nieuwe sporthal bedraagt ongeveer € 10.290.000.

Burgemeester Buiningpark

We adviseren in ieder geval de minimale variant uit te voeren: realisatie van extra trainingscapaciteit voetbal door één van de natuurgrasvelden te vervangen door een kunstgras voetbalveld (met verlichting), aanleg van een permanent beach handbalveld en kunstmatige vergroting van het honkbalveld met een hek.

De investeringskosten die hiermee gemoeid zijn, bedragen ongeveer € 730.000 – € 760.000.

Creëren van extra ruimte voor de sport

Als er mogelijkheden zijn om de huidige functies op het Banninkpark te verplaatsen naar andere locaties en er zijn ambities om het Banninkpark en het Burgemeester Buiningpark met elkaar te verbinden en meer sport- en beweefuncties toe te voegen, dan zijn er goede ontwikkelingsmogelijkheden.

Vanuit het perspectief van sport en bewegen is uitbreiding van het Burgemeester Buiningpark wenselijk. Binnen de huidige contouren van het sportpark zijn de verdere ontwikkelingsmogelijkheden beperkt. Naast de investeringen in bestaande accommodaties (kunstgras voetbalveld en beach handbalveld) zijn er bijna geen andere impulsen te geven. Als het Banninkpark beschikbaar komt voor sport en bewegen, dan ontstaan nieuwe mogelijkheden voor onder meer het zwembad (mogelijke locatie bij nieuwbouw) en daardoor ook voor andere gebruikers van het sportpark (onder meer Red Caps en Lockhorst Tennis & Padel). De georganiseerde sport kan zo maximaal gefaciliteerd worden. Daarnaast ontstaan mogelijkheden om in het gebied te investeren in sport in de openbare ruimte. Bij een herstructurering van het sportpark kan ook gekeken worden naar een efficiëntere indeling door clubaccommodaties te clusteren en op die manier toekomstbestendige en duurzame clubgebouwen te realiseren. Bovendien kunnen

bestaande knelpunten rond parkeren (ook in relatie tot een evenemententerrein) worden verholpen.

De investeringsraming van een dergelijke herstructurering is afhankelijk van de beoogde wijzigingen op het sportpark en is derhalve nu nog niet aan te geven.

Tabel 13: samenvatting investeringskosten varianten

	Minimaal	Basis	Plus
Vervanging sportzaal Achterveld			
- gymnastiekzaal	2.373.000		
- gymnastiekzaal plus		> 2.373.000	
- sportzaal			5.247.000
Vervanging De Korf			
- sporthal 48x28 of 44x32 plus verenigingsruimte	10.290.000		
- sporthal 48x30 of 46x32 plus verenigingsruimte		10.766.000	
- sporthal 48x32 plus verenigingsruimte			11.242.000
Burgemeester Buining Sportpark			
- voetbalveld, beach handbalveld en honkbalveld	760.000	760.000	760.000
- vervanging clubgebouwen		PM	
- uitbreiding sportfaciliteiten BBP en Banningpark			PM

Sport in de openbare ruimte

We stellen voor dat op basis van behoeften en wensen van inwoners (bijvoorbeeld vanuit de enquête rond recreatie en toerisme) een definitieve ambitie voor sport en bewegen in de openbare ruimte wordt vormgegeven. Het gaat hierbij vooral om eventuele investeringen in fysieke voorzieningen. Routes (wandelen, fiets, hardlopen) en programmering (urban sports) kunnen in afstemming met het platform Sport en Bewegen in Leusden uitgewerkt worden.

Vervolg

Op basis van besluitvorming over de verschillende vraagstukken adviseren we per vraagstuk een integraal scenario uit te werken, inclusief eventuele clusteringsmogelijkheden voor de sportvoorzieningen in Achterveld en De Korf. Per vraagstuk worden dan een definitief programma van wensen en een definitieve investeringsraming opgesteld.

Voor het Burgemeester Buiningpark achten we de investeringen in het minimale scenario noodzakelijk. Op basis van gemeentelijke ambities rond vitaliteit en sport & bewegen kan een afweging gemaakt worden de sportinfrastructuur en het profiel van het sportpark verder versterkt worden.

Bijlage 1 Geraadpleegde documenten

Gemeente Leusden

- Leusdens Sport- en Beweegakkoord, 2020 en 2023
- Aanbevelingen Jeugdgemeenteraad (Leusden in 2035)
- Beleidskader Sociaal Domein, Thuis in Leusden 2023 – 2027
- Nota Integraal Gemeentelijk Vastgoed Leusden, 2016 – 2030
- Concept nota gemeentelijk sportaccommodatiebeleid, 2010 – 2020
- Uitvoeringsplan Speelruimte 2020 – 2023
- Zin in Zwemmen, 2021
- Demografische gegevens (1 januari 2023)
- Woningbouwrealisatie en -prognose per CBS wijk (1 januari 2023)
- Verordening voorzieningen Onderwijshuisvesting 2015
- MJOP's binnensportaccommodaties gemeente Leusden
- Gebruiksroosters binnensportaccommodaties (winterseizoen en voor/najaar)
- Leerlingenprognoses 2023 – 2041

Landelijke rapporten en publicaties

- Binnensportaccommodaties in Nederland, Mulier Instituut, 2020
- Sport en bewegen in de openbare ruimte, Mulier Instituut, 2021
- www.allesoversport.nl/thema/beleid/zo-benut-je-de-openbare-ruimte-beter-voor-sport-en-bewegen/
- Brancherapport Sport, Nederlandse Sportraad, 2019
- Brancherapport Zo sport Nederland, NOC*NSF, 2021
- Factsheet sportdeelname naar leeftijd, Mulier Instituut
- Factsheet ouderen in de sportvereniging, Mulier Instituut
- Sport verenigt Nederland, Monitor Sportakkoord
- Sportdeelname index, NOC*NSF, december 2022
- Sportgedrag in Nederland, NOC*NSF, 2023
- Deelname sport en bewegen door mensen met een beperking, Mulier Instituut, 2019
- Handboek Huisvesting Bewegingsonderwijs, KVLO, 2019

Bijlage 2 Respondenten

Gemeente Leusden

- Ronald Abbring, beheerder sportaccommodaties
- Karin Blom, communicatieadviseur
- Lisette Geurtsen, beleidsmedewerker onderwijshuisvesting en maatschappelijk vastgoed
- Henriette Jansen, beleidsadviseur samenleving
- Debora Lodewijk, beleidsadviseur maatschappelijk vastgoed
- Lex Maurer, coördinator IBOR / Vastgoed
- Wim Vos, wethouder Sport
- Maurice Wery, beleidsadviseur sociaal domein
- Vertegenwoordigers gemeenteraad Leusden

Verenigingen

- Afas Leos (vollebal)
- Antilopen (korfbal)
- Green Giants (basketbal)
- Impala (gymnastiek / turnen)
- LBC (badminton)
- LHV (handbal)
- MHC Leusden (hockey)
- Omnisportvereniging Avanti (volleybal, badminton, gymnastiek)
- Roda '46 (voetbal)
- SV Achterveld (voetbal)
- Red Caps (honk- en softbal)

Overig

- Cordeo Scholengroep
- Voilà
- Sportcampus 033
- Voetbalacademie Midden-Nederland
- André Timmerman (AT Management), projectleider onderzoek zwembad

Bijlage 3 Overzicht bezetting binnensport, per seizoen

Tabel 13: bezettingspercentage weekgebruik zomerseizoen 2023 – 2024

Binnensportaccommodatie		Zomerseizoen				
		maandag-vrijdag			zaterdag	zondag
		08:30-14:30	14:30-18:00	18:00-23:00	09:00-21:00	09:00-21:00
Buiningpark	Sporthal	22%	9%	20%	0%	0%
De Korf	Sporthal	45%	11%	79%	63%	0%
Antares	Sportzaal	64%	24%	30%	0%	38%
Achterveld	Sportzaal	39%	6%	19%	21%	0%
Atria	Gymzaal	92%	20%	38%	44%	0%
Atlas	Gymzaal	100%	33%	23%	17%	0%
gemiddeld:		60%	17%	35%	24%	8%

Tabel 14: bezettingspercentage weekgebruik winterseizoen 2023 – 2024

Binnensportaccommodatie		Winterseizoen				
		maandag-vrijdag			zaterdag	zondag
		08:30-14:30	14:30-18:00	18:00-23:00	09:00-21:00	09:00-21:00
Buiningpark	Sporthal	22%	46%	80%	100%	67%
De Korf	Sporthal	45%	11%	87%	63%	33%
Antares	Sportzaal	66%	24%	62%	23%	44%
Achterveld	Sportzaal	39%	6%	51%	38%	0%
Atria	Gymzaal	92%	26%	46%	56%	0%
Atlas	Gymzaal	100%	33%	23%	17%	0%
gemiddeld:		61%	24%	58%	49%	24%

Bijlage 4 Overzicht buitensportaccommodaties

Accommodatie	Sport	Wedstrijdvelen															Pupillen/ trainingsvelen									
		Totaal	Voetbal		Hockey			Tennis					Korfbal					Totaal	Pupillen/ miniveld	Traningsveld						
			Kunst-gras	Natuur-gras	Zand in-gestrooid	Semi Waterveld	Waterveld	Gravel	Kunst-gras	Smash coourt	Canadian court	Padel	Kunst-gras	Natuur-gras	Golf (holes)	Handbal (asfalt)	Honk- en softbal (natuurgras / gravel)				Jeu de boules / petanque	Paardrijden				
Burg. Buiningsportpark	Handbal	2												2												
	Honk- en softbal	2													2											
	Korfbal	1										1														
	Voetbal	8	3	5																						
	Jeu de boules / petanque	28															28									
	Tennis	14					9				5															
Schammer sportpark	Hockey	5			3	1																				1
Kersten sportpark	Voetbal	4	1	3																						
	Tennis	4					4																			
t Sluisje	Jeu de boules /petanque	32														32										
Sportpark de Wetering	Tennis	10					8	2																		

Bijlage 5 Toekomstige behoefte bewegingsonderwijs

		Toekomstige behoefte bewegingsonderwijs					Aanwezige capaciteit	
School	Accommodatie		2023	2026	2031	2036	2041	
1. 't Palet	MFC Antares	Klokuren	15	13,5	13,5	16,5	16,5	
		Zaaldelen	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	
2. Loydershoek	MFC Antares	Klokuren	9	10,5	10,5	10,5	10,5	
		Zaaldelen	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	
Subtotaal		Klokuren	24	24	24	27	27	52
		Zaaldelen	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	2
3. Het Christal	MFC Atlas	Klokuren	6	6	6	6	6	
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
4. De Rossenberg	MFC Atlas	Klokuren	7,5	9	9	9	7,5	
		Zaaldelen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
5. De Brink	MFC Atlas	Klokuren	6	6	6	7,5	6	
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	
Subtotaal		Klokuren	19,5	21	21	22,5	19,5	26
		Zaaldelen	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	1
6. De Heerd Inclusief taalschool	Sporthal De Korf	Klokuren	9	9	9	9	9	
		Zaaldelen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
7. De Holm	Sporthal De Korf	Klokuren	3	3	3	3	3	
		Zaaldelen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
8. De Hobbit	Sporthal De Korf	Klokuren	6	6	6	6	6	
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
9. 't Ronde	Sporthal De Korf	Klokuren	9	10,5	10,5	10,5	9	
		Zaaldelen	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	
Subtotaal		Klokuren	27	28,5	28,5	28,5	27	78
		Zaaldelen	1,0	1,1	1,1	1,1	1,0	3
10. De Bongerd	MFC Atria	Klokuren	9	10,5	10,5	10,5	10,5	
		Zaaldelen	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	

11. 't Kla4	MFC Atria	Klokuren	10,5	12	13,5	13,5	12	
		Zaaldelen	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	
Subtotaal		Klokuren	19,5	22,5	24	24	22,5	26
		Zaaldelen	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	1
12. Het Kompas	Sporthal Buiningpark	Klokuren	4,5	6	6	6	4,5	
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Subtotaal		Klokuren	4,5	6	6	6	4,5	52
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	2
13. St. Jozef	Sportzaal Achterveld	Klokuren	4,5	4,5	6	7,5	7,5	
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	
14. 't Startblok	Sportzaal Achterveld	Klokuren	4,5	4,5	6	7,5	7,5	
		Zaaldelen	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	
Subtotaal		Klokuren	9	9	12	15	15	52
		Zaaldelen	0,3	0,3	0,5	0,6	0,6	2
Totaal		Klokuren	103,5	111	115,5	123	115,5	286
Leusden		Zaaldelen	4,0	4,3	4,4	4,7	4,4	11

**beleidsontwikkeling &
marketing**

**beheer &
exploitatie**

**huisvesting &
programmamanagement**

**aanbesteden &
projectmanagement**